

حوكىمى ئەندام بۇون
لە حزب و كۆمەل و
بىزۇتنە وە ئىسلامىيەكىاندا

نۇو سىينى

د . بىكر عبد الله أبو نزيد

وەرگىرانى

ئاوات جلال محمد

٢٠٢٠

تەفسىرى نوور

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا

فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ

ذَلِكُمْ وَصَاحُوكُمْ بِهِ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقَوْنَ

حکم الاجماع

إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية

بِقَلْمَنْ
بكر بن عبدالله أبو زيد

الطبعة الأولى

١٤١٠ هـ

حقوق الطبع محفوظة للمؤلف

حوكى نىدام بۇن

حوكى نىدام بۇن

لە حزب و كۆمەل

بزوئىنە وە حزبە

ئىسلامىيە كاندا

توسىئىنى

د . بىكىر بن عبد الله ابو خزىد

وە گۈئىرىنى

ئاواز جلال محمد

سەپەتىمىدى پەروەردەلى

ك(١٤٤)

مئىىەت

ناسنامە

ناوى كتىب : حوكى زەندام بۇون لە حزب و كۆمەل و بزوتنەوە

ئىسلامىيە كاندا

نووسىن : علامە بکر بن عبدالله ابو زيد

وھرگىرمان : ئاوات جلال محمد

باھەت : ئايىنى

دېزايىن : ئاوات حلال

نۆبەي : يەكم

پىدىاچونووه : مامۆستا عطا پىينجۈيىنى

سالى چاپ : ۱۴۴۱ کۆچى ۲۰۲۰ زايىنى

تىيېيىنى سەبارەت بە كتىيە كە :

- كتىيە كە وەرگىرانيكى بابەتى يە نەك دەقى.
- سەرچاوه كان لە گەل بابەتە كەدا بەيان كراوه لە : (ئايەت ، فەرمۇودە ، كتىيەب ، ووتار ، سايد).
- لە ناواھەر كەدا بەيانى لاپەرەدى بابەت هاتوھ وە ھەندىيەك نا بە ھۆى ئاوىتە بۇنى بە بەتە كان بەيەدا.

كۆرتە ئىيان نامىرىمكى نووسىرى:

ناو بىكىر بن عبدالله ابوزيد لە (نجد) ۱۳۶۵ لە دايىك بوه لە سالى ۱۳۷۵ خويىندىنى سەرەتايى تەھاواو كردۇدە دواتر پەيانگارى زانستى و دواتر كۆلىجى شەريعە لە ۱۳۸۸ ، ۱۳۸۴ چۈتە مەدينەي منھورە بۆتە بەرپرسى كىتىبخانەي زانكۈزى ئىسلامى ، لەگەل خويىندىندا ھەمىشە تالب علم بوه لە رياض لاي شيخ القاضى صالح بن مطلق وە لە مەكە و مەدينە لاي شيخ ابن باز وە ۱۰ سال لاي شيخ الامين الشنقيطي خويىندويھتى ، لە سالى ۱۴۰۰ بروانامەي (ماجستير) لە معهد العالى للقضاء بەدەست ھىئناوه لە سالى ۱۴۰۳ بروانامەي (العلمية العالية) (دكتورا) بەدەست ھىئناوه .

سالى ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۰ قاضى بوه لە مەدينە لە ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ مدرس بوه لە مسجد النبوى لە ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ تا ۱۴۱۲ ئىمام و خە طىب لە مسجد النبوى لە ۱۴۰۰ تا ۱۴۱۲

وکيل عامى و هزارهتى عدل بوه له ۱۴۰۵ نويىنهري مەمله کە
بوه له (جمع الفقه الاسلامي) وە دواتر بۆته سەرۆکى له ۱۴۰۶
ئەندامى (جمع الفقهي برابطة العالم الاسلامي) بوه .

لە رۆژى سى شەمە ۲۸ موھەرمى سالى ۱۴۲۹-ك
ز لە رياض كۆچى دواى كردوه خودا ليى خوشبىت.

ئەمە به شىئىك لە نۇوسراو كتىب و بلاو كراوه كانى جگە لە
محاضرات و خطب و فتواو چاپىيىكەوتىنەكانى:
مؤلفاته :

ولە مشاركة في التأليف في: الحديث والفقه واللغة والمعارف العامة، طبع منها ما يأتى:

أولاً- في الفقه:

١- ١٥- فقه التضايا المعاصرة: (فقه النازل) ثلاثة مجلدات فيها خمس عشرة قضية فقهية مستجدة
في خمس عشرة رسالة:

١- التقنين والإلزام.

٢- (المواضعة في الاصطلاح).

٣- (أجهزة الإنعاش وعلامة الوفاة).

- ٤- (طفل الأنابيب).
- ٥- (خطاب الضمان البنكي).
- ٦- (الحساب الفلكي).
- ٧- (الموصلة).
- ٨- (التأمين).
- ٩- (التشريج وزراعة الأعضاء).
- ١٠- (تغريب الألقاب العلمية).
- ١١- (طاقة الائنان).
- ١٢- (بطاقة التخفيض).
- ١٣- (اليوبيل).
- ١٤- (المثمنة في العقار).
- ١٥- (المثليل).
- ١٦- (التقريب لعلوم ابن القيم) مجلد.
- ١٧- (الحدود والتعزيرات) مجلد.
- ١٨- (الجناية على النفس وما دونها) مجلد.
- ١٩- (اختبارات ابن تيمية للبرهان ابن القيم، تحقيق).

- ٢٠- (حكم الاتماء إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية) مجلد.
- ٢١- (معجم المناهي اللفظية) مجلد.
- ٢٢- (لا جديـد في أحكـام الصـلاة).
- ٢٣- (تصـيـيف النـاس بـين الـظنـ وـالـيقـنـ).
- ٢٤- (الـتعلـمـ).
- ٢٥- (حـلـية طـالـبـ الـعـلـمـ).
- ٢٦- (آـدـاب طـالـبـ الـخـدـيـثـ مـنـ الجـامـعـ لـلـخـطـيـبـ).
- ٢٧- (الـرـاقـيـةـ عـلـىـ التـرـاثـ).
- ٢٨- (تـسـمـيـةـ الـمـولـودـ).
- ٢٩- (أـدـبـ الـهـانـفـ).
- ٣٠- (الـفـرـقـ بـينـ حدـ التـوـبـ وـالـأـزـرـةـ).
- ٣١- (أـذـكـارـ طـرـفـ النـهـارـ).
- ٣٢- (المـدخلـ المـفـصـلـ إـلـىـ مـذـهـبـ الـإـمـامـ أـمـهـدـ بـنـ حـنـبـلـ) مجلـمانـ.
- ٣٣- (الـبـلـغـةـ فـيـ فـقـهـ الـإـمـامـ أـمـهـدـ بـنـ حـنـبـلـ) لـلـفـخرـ اـبـنـ تـمـيـةـ، مجلـدـ، تـحـقـيقـ.
- ٣٤- (فـتوـيـ السـائـلـ عـنـ مـهـاـتـ الـمـسـائـلـ).

ثانياً- في الحديث وعلومه:

- ٣٥- (التأصيل لأصول التخريج وقواعد الخرج والتعديل). ثلاثة مجلدات، طبع منها الأول.
- ٣٦- (معرفة النسخ والصحف الحديثة).
- ٣٧- (التحديث بما لا يصح فيه حديث).
- ٣٨- (الجد الحديث في معرفة ما ليس بحديث) للغزي، تحقيق. ٤٣-٤٩- (الأجزاء الحديثية) مجلد، فيه خمس رسائل هي:
- ٣٩- (مرويات دعاء ختم القرآن الكريم) جزء.
- ٤٠- (نصوص الحوالات) جزء.
- ٤١- (زيارة النساء للقبور) جزء.
- ٤٢- (مسح الوجه باليدين بعد رفعها بالدعاء) جزء.
- ٤٣- (ضعف حديث العجن) جزء.

ثالثاً- في المعارف العامة:

- ٤٤- (النطاعر) مجلد، ومحظوي على أربع رسائل:
- ٤٤- (العزاب من العلماء وغيرهم).
- ٤٥- (التحول المذهبي).
- ٤٦- (التراجم الذاتية).
- ٤٧- (الطائف الكلم في العلم).

- ٤٨- (طبقات النساءين) مجلد.
- ٤٩- (ابن القيم: حياته، آثاره، موارده) مجلد.
- ٥٠- ٥٤- (الردود) مجلد، وتحتوي على خمس رسائل.
- ٥٠- ٥٣- (الرد على المخالف).
- ٥١- (تحريف النصوص).
- ٥٢- (براءة أهل السنة من الورقية في علم الأمة).
- ٥٣- (عقيدة ابن أبي زيد القمياني وعبث بعض المعاصرين بها).
- ٥٤- (التحذير من مختصرات الصابوني في التفسير).
- ٥٥- (بدع القراء) رسالة.
- ٥٦- (خصائص جزيرة العرب).
- ٥٧- (السحب الوابلة على ضرائح الحنابلة)، ٣ مجلدات، للشيخ محمد بن عبد الله بن حميد مفتني الحنابلة بمكة ت سنة ١٢٩٦ هـ- رحمه الله تعالى- تحقيق بالاشتراك.
- ٥٨- (تسهيل السابة إلى معرفة علماء الحنابلة) للشيخ صالح بن عبد العزيز بن عثيمين المكي- رحمه الله تعالى- تحقيق في مجلدين.
- ٥٩- (علماء الحنابلة من الإمام أحمد إلى وفيات القرن الخامس عشر الهجري)، مجلد على طريقة: (الأعلام) للزركلي.
- ٦٠- (دعاء القنوت).

- ٦١- (فتح الله الحميد المجيد في شرح كتاب التوحيد) للشيخ حامد بن محمد الشارقي -رحمه الله تعالى- مجلد، تحقيق.
- ٦٢- (نظريه الخلط بين الإسلام وغيره من الأديان).
- ٦٣- (تقريب آداب البحث والمناظرة).
- ٦٤- (جبل إلال بعرفات)، تحقیقات تاریخیة وشرعیة.
- ٦٥- (مدينة النبي صلی الله علیه وسلم رأی العین).
- ٦٦- (قبة الصخرة، تحقیقات فی تاریخ عمارتها وترجمتها).

سہرچاوه : <https://saaid.net/Warathah/1/bkar.htm>

الحمد لله رب العالمين ، والصلوة والسلام على سيدنا محمد الصادق الوعد الأمين ، اللهم لا علم لنا إلا ما علمتنا إناك أنت العليم الحكيم ، اللهم علمنا ما ينفعنا ، وانفعنا بما علمتنا وزينا علينا ، وأرنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه ، وأرنا الباطل باطلًا وارزقنا اجتنابه ، واجعلنا من يستمعون القول فيتبعون أحسنه ، وأدخلنا برحمتك في عبادك الصالحين .

پیشہ کی ورکیں :

سوپاس وستایشی نہ براوه بو پهرو درگاری به سوز و به توانا و به خشنده که به بهترین نعمتی پیبه خشیوین که ئیسلامه به هردو نور و حیه کھی که (كتاب و سونه) یه ، بو به دهستهینانی به خته و هری دنیاو قیامه تمان و ریگار بونان له دوزدھ، ئایا؟ ئیمھی موسویمان خاودن ئەم دو نوره دهشیت پرسیاریک لامان دروست بیت که ئیمھ کاریک همبیت بومان رون نه کرابیتھو له دینکه ماندا یان و ھلامی نه بیت یان یه کلا نه بوبیتھو **حاشا لله**، ئەوھ ئیمھین یان پیی نه گھیشتؤین یان و هری ناگرین یان هئنجانان (**استنباط**) مان بوئ نییه یان له

بەر بەرژەوەندىيەكان وەلامان ناوه يان بەھۆى شەيتانەوە لىيى
بەگومانىن، پىچەوانى خەصلەتى برواداران وەك پەروەرگار
دەفرمۇيىت لە خەبەرى خەصلەتىيەندا: (فَأُلَا سَمِعْنَا وَأَطْفَلْنَا...البقرة
٢٨٥)، كاتىيىك بانەمۇيىت ئاشنابىن بە هەر حوكىيىك دەبىت دل
نىابىن كە لە سايىھى هەر دوو نورەكە بەدرەوشادىيى بەخزمەتى
دەگەين چونكە بەلېىنى پەروەرگار وەك دەفرمۇيىت :
(الْيَوْمَ أَكْلَثْ لَكُمْ دِيَنَكُمْ وَأَتْمَثْ عَلَيْكُمْ بُغْمَتِي وَرَضِيَتْ لَكُمُ الْإِسْلَامُ دِيَنًا...المائدة ٣)
واتە دىن كامل و تەواوە پىيوستى بە تىيگەيشتن و ودرگرتەن
و كارپىيىكىرنە، وە بەلېىنى يېھىپەر كە دەفرمۇيىت :
(تركت فیکم شیئین لن تضلوا بعدهما ما تسىکم ھما، کتاب الله وسنی، ولن
يتفرقا حتى بىدا على الحوض....آخرجه مالك و الحكم وصححة البانى).
ئايانا ؟ ئەمانە حق نىن وە ئىيمە لە حق زىاتر چىمان دەۋىت
وەك پەروەرگار دەفرمۇيىت : (فَعَادَ بَعْدَ الْحَقِّ لَا الصَّلَالُ... بوس ٣٣)
كە ئەمانە حقن، بۇ جوداى و خىلاف و ناكۆكى و ناكۆيى
و درنەگرتەن ھەيدە، كە باس لە (حىزب كۆمەل بزوتنەوە)
ئىسلامىيەكان دەكرييەت بۇ حوكى جياواز دەدرىيەت بە سەرياندا
بە شەرعىيەتىيان يان نا شەرعىيەتىيان، كاتىيىك ئەم پرسىيارە

دەكىيەت ئايا؟ ... وەلام رون و ئاشكرايە يان ئالۆز و نارون ئايا؟ دەكىيەت ئەم پرسىيارە ئەگەر شەرعى بىت لە ناو شەرەدا وەلامى نەبىت! دلنىا دەبىت وەلام هەبىت ئەم بۆ؟ بە گومان لاي ھەندانىك وەردەگىرىت يان رەتىش دەكىيەت وە ولادەنرىت، ئايا؟ ئاشكرا نىيە لەھەر كەس و كۆيەك بىكىيەت كە لە سەرچ رېيازىكىن؟ وەلام تەنها دەوتىرىت رېيازى پەممە، ئايا رېيازكەي جوداي تىيدايە يەك نىيە و تەنها (الصراط المستقىم-كتاب والسنة) نىيە ئەگەر ئەم پرسىيارە بىركاريانە وە رىگىرىت واتە دراو داواكراو سەلەنانەن ئەنجام ئايا؟ دراوەكان لە بەردەست نىن يان نايانييىن و بى باكىن لېيان! تەنها عمودالى داواكراو و ئەنجامىن! وە وەلانانى سەلەنانىش!! ئەم ئايا؟ باشتى نىيە ئەمە وەك بەلگەنە ويست وەرىگىرىن، بى رۆچۈن بە تەۋەرەكانى سەلەناندا، كە وەلامى ئەنجام كورتە تەنها چەند دىرىيەك كە:

رېيازەكەي پەممە وە پىچەوانە كەردىنە وە نە پىكانە وە رۇنتر ئە و پەيامەكەي يەكتاپەرسىتى و خوداناسى وەرگىتنى فەرمانەكان كارپى كەردىيان ونکۆلى لە مونكەرەكان و نە

كىردىيان يەكىي و يەكىيٰتى و يەكىيٰرتن و برايەتى نا رەچەلەكى و تىرىھى و جوداي و تاقمى بەشى و كۆمەلەھى ، ئەمە دەست پېيىك و بنهماي پەرودەكىرن و پابەند بونە، وە دەبىتتە بنهماي دامەززاندى دوھەتى ئىسلام بە وە **ولاع و براء** كە كاركرا بۇ به دىھىننانى هوکارەكانى سەرخستنى پىش دامەززاندى كە ئەمە بەيەك خەلیفەي موسىلمانان و يەك دەنگى و كۆزى بەرپۈرۈدەچوو پىش(پىلان)، چ ؟ لەمە رۇن تر و ئاشكاراترە لە مىشۇي پىشىنگىدارى ئىسلامدا ، ئەمە بېيازە و وەلام ئەنجامىيکى بى بەلگە نەويىست بۇ خاوند بەصىرەكان پەروردەگار دەفەرمۇيت : (لَا تَعْقِلُ الْأَنْصَارُ وَلَكِنْ تَعْقِلُ الْقُلُوبُ أَتِي
في الصُّدُورِ) .

ئايدا پىچەوانە كىردىنەوەي لە پىشتەرە پېيکانترە بە جوداي و بەشى و كۆمەللى و تاقمى و كۆمەللى و هەلگەرتنى دروشى و پەيامى جياواز كار پىتى بۇ بەدەست ھىيىنانى دەسەلات و دامەززاندى دەولتى ئىسلام ، پاشن پەروردەكىرن زىندو كىردىنەوەي بېيازى **يىغىمەر** ، ئايدا ؟ ئەمە لە نە پېيکان و لادان چ دەگەيەنيت وە چ بەرپادەكات ، ئەمە ؟

۱- گرنتی کامه‌یه که له کاتی گهیشن به ده‌سنه‌لات هه‌موو
پیک بکهون له تاقم وکومه‌له و بزوتنه کان له سایه‌یه یه‌ک
خه‌لیخه و سه‌رۆکدا.

ئه‌ی ؟

۲- گرنتی کامه‌یه تاقم وکومه‌له و بزوتنه وه کان به قبول
و هرگیرین لای هه‌مووان.

ئه‌ی ؟

۳- گرنتی کامه‌یه که تاک وکومه‌لگه په‌روه‌رد‌هیه کی نی‌سلامی
و هر بگرن.

ئایا ؟ هه‌ر ئەم سیخاله نابنە هۆی سه‌رنە که وتنى ده‌وله‌تى
ئی‌سلام ! دلّنیا تەنھا ئەمە بەسە بۆ خاودن بە‌صیرە کان !!!

بۆ ئەواندش که پیوستیان بە‌سە‌لەماندن ده‌کەن ئەوا بە‌شیکاریي
دروست بە‌یان ده‌کریت بە‌بەلگه یه‌ک لا‌کمره‌و دروسته کان بۆ
سە‌لەماندن:

۱ - ئەگەر شەرعىن كوا بەلّكە به دەق لە (كتاب وسونه) ئەگەر هيئران ئايا؟ كە هيئران وەردەگىرىن و گۈنجاوى ئەم مەقامەن بە هيئن يان لاواز عامن يان خاص، كە كەسانىيەك هەن لەم (حىزب كۆمەل بزوتنەوە) ئىسلامىيەكان، خاودەن تواناۋ فەھم بە (كتاب و سونه) ئايا؟ لە سەرەقەن يان نەيان پىكماوه يان بەرژەوندى نابىيىنى كردون يان گوئى بە حەق نادەن تەنها ئەوهى دەيانەويت وەرى دەگرن وەك پەروەردگار دەفرمۇيت : (أَفَتُؤْمِنُونَ بِعَيْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفِرُونَ بِعَيْضٍ ... البقعة ۸۵).

۲ - ئەگەر نا شەرعىن كامانەن بەلّكە لە (كتاب وسونه) ئايا؟ بە شايىستەي ئەم مەقامە دەهيئرىنەوە لاواز و بە هيئىز و عام و خاص و توندگىرى تىيادا تىيىكەل ناكىرىن. پشت بە پەروەردگار ھەموو ئەم وەلامانه لە درېزىدى ئەم كتىيېدا دەدرىنەوە لە مىيۇرى پىش ئىسلام و سەرەتاتى ئىسلام و تا ئىستا بە بەلّكە دروستەكان لە (كتاب وسونه).

پېشىكى نووسىر:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه
أما بعد :

پەروردگار بۆ ھەمووشتى قەدەرى داناوه، وە بۆ ھەموو
ویستىيکى نىردىراو، وە بانگخوازى و پابەندبۇون ئەركىتىكى
ئايىيەكە پەروردگار دەفرمۇيىت : **وَلَقَنُّ يَنْذِمُ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى
الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَاوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۝ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ** (اڭ خىان
دروست، قەدەغەي ھەموو نادروستىيک بىكمىن، ئا ئەوانە ھەر سەرفرازان.

(¹⁰⁴ پەيوىستە لە ئىيە ئومەتىك يېتىك بىت، ياخود با ھەمووتان ئومەتىك
بن كە بانگەواز بىكمىن بۆ خىلۇ چاڭە، فەرمان بىدەن بەھەموو كارىتكى باوو
لەواتاي ئەم ئايەتە و دەقەكانى قورئان و سونەتە و بەھەموو كۆرمەلىك لەم

پەيوىستە خۆرەگىرى و بانگخوازى و راڭەياند و كە كۆرمەلىك لەم
ئومەتە ھەولىبدەن ئاشناو زاناو تىيگەيشت و بن بە ئايىنە كەيان،

كە ئەو تايىيەتانە لە ئۆمەت دەبنە ھۆى بىزىنەرەوەي گشتى
ئۆمەتە كە لە پىيىناو بەدەستەتىپانى رەزامەندى پەروەردگار، كە
ئاين ئامۆژگارى پەروەردگار و پىيغەمبەرە كە يەتى، بۆ
پىشەوايانىي موسولىمانان ھەمووييان بەگشتىي لە كاتىكىدا
ئالۆزى و جەنچالى ژيان بىيىتە ھۆى بىئاڭايمان لە پەيامى
سەرەكىيمان كە:(بانگخوازى بۆ لاي پەروەردگار بە يەكتا
پەرسىتى) لە ئاگاداركىرنەوە و مىزەددەدان وە رۈون كىرنەوە و
ئامۆژگارىكىردن فەرمان كىردىن بەچاكەو نەھىيىكىردىن لە خراپە
كە ئەمانە و ھىتىش راستى شەرعى دىين بۆ دەرخستىنى ئاين
و پاراستىنى، وەك بېيردادىت ئەم دىرىھ شعرە كە عبد الله بن السبط

بۆ خەلیفە مەئۇن دەلىت :

أَنْصَحِي إِمَامُ الْهُدَىِ الْمُؤْمِنُ مِنْ شَغْلًا * بِالْدِينِ وَالنَّاسِ بِالْدِينِ مِنْ شَاغِلٍ
كە خەلیفە مەئۇن وەلام دەداتەوە دەلىت: نەت توانى بلىيit

چۈن جرير وتى بۆ خەلیفە عمر بن عبد العزىز :

فَلَا هُوَ فِي الدِّينِ مُضِيْعٌ نَصِيبٌ * وَلَا عَرَضٌ الدِّينَ شَاغِلٌ

ئەوهى دىاره و دەبىنرىت لە گۆرەپانى موسولماناندا كاره
دەرچووه كان گۆرانەكان كە كارى كردۇتە سەر قولايى ئومەت
كە دەبىتتە مۇوان بەردواام لە بەرگىريابىن كە دوژمنايمەتى بۆ
درۇست بۇ لە خودى و دەرەكىدا، وەك دەبىنин ھەولۇدانى
بەھىز و چىو پې بۇ بانگخوازى و گەراندنهوهى روی گەشى
راستى ئومەت، لەوانە كە ھەولۇدان و گەرانهوه (بۇ ئىسلام
بۇ ئىسلام)، بەلام لە ژىير پەرەد و دروشمى حىزبائىيەتى و
كۆمەلچىتى و كە گەيشتۇتە بلاۋىتى و فراوانىتى زۆر، وە كە
كۆمەلىكىش بەش بۇوه بۇ بچوكتۇر، تا بۇوه بە رىچكەو تاقمى
جىاواز جىاواز وە ھەرىيەك لە مانە دەبنە خاوهنى دروشى نۇي
كاركىدن بە شىوازى جىاواز بانگەواز بۇ خۇ كىدىن و خۇ
بە كۆمەلى راستىينزان و رەخنەگرتىن لە جىاوازەكانيان و ھەتا
گەيشتنە بارى مل ملانى و سرینەوه و دژايەتى و
رکابەرايەتى و شەركىدىنىش، بەھۆى بىرتوندى و پابەندبۇنى نا
بىنایەنە بۇي وەرنەگرتىن بىرى جىاواز، بۆتە هۆى نەھامەتى

بو ئومهت ولیکترازان و بهه ده ردانی توانا کانی و ناکوکی و
بلا ریدا بردن و سه رلیشیوان و ناته بایی و لهد دسانی برایه تی ،
هه روک ده و تریت :

إِذَا أَنَا لَمْ أَنْصُرْ أَخِي وَهُوَظَالِمٌ * عَلَى الْقَوْمِ لَمْ أَنْصُرْ أَخِي حِينَ يَظْلِمُ

هه ئەمه بەش بەشییە خۆی بەسە بو کوشتنی هیزۇ ئازايەتى
ئەودى لەناخى ھەرييە كىكدايە لە كەسانى ناو كۆمەلگان :
فَنِ فِي كَفَهِ مِنْهُمْ قَنَةٌ * كَمْ فِي كَفَهِ مِنْهُمْ خَضَابٌ

وە ئەنجامى ناکوکى و نا تەبايى ھەر لاواز بعون ھەلدىران و
دور كەوتنهوه يە لە يەكتىر، وە پەروەردگار دەفرمۇيىت :
(وَأَطْبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَنَشَّلُوا وَتَذَهَّبُ رِجْمُونَ وَاضْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ
مَعَ الصَّابِرِينَ (الانفال ٤٦-) (گۈزىرايەلى خواو پېغەمبەرە كەمشى بىكەن لە
ھەموو گدارو گوفتارىكداو ئاشووب و ئازاۋە مەگىپن و مەچن بەگىز
يەكدا، خۇ ئەگەر بىچن بەگىز يەكداو يەكداو يەكدا بشكىن، ئەوه شكست و
لاوازى پۇوتان تىدەكەت و ھەمييەت و شىكۈدارى و دەسىلەلاتنان لەبىن
دەچىت و دەپىت خۆگىرو نەفس درىز بن ھەم لە مەيدانى جەنگدا، ھەم
لەناو يەكتىراچونكە بەراستى خوا يارو ياخورى خۆگىرو ئارامگارانە)، ئاوا
ھەمۈكەت تاقمىيەك بەشىك لە لاشە ئومەت لىدەكەنەوه بو

ئەوهى كۆمەلگانى تر بىخۇن، وە لە ئىستادا زۆر تەشەنە دەسىنیت و گەشەدەكەت بەزويى و زۆرى، ئەمە و تەي زۆرىيەك لە خاوه قەلەمانن كە بانگخوازى بۇلای پەروەردگار دەكەن لەزىر سايەھى (كۆمەلچىتى) يان (كراھەوە - بەربلاۋىتى - پىشخوازى)، لەمەوه دەبىنин بانگخوازى بۇلای پەروەردگار لاي ھەندانىيەك زۆر شىپاوه كەواتاي راستى خۆى وون كردوھ بەوهى تەنها بە پوانگەھى (كۆمەلچىتى) يەكان دەبىنن، يان بەرەنگاربۇنەوهى ئەوان بەدژايەتى بۆى، وە دەبىنن ئەم (كۆمەلچىانە)، توپىشىھەوهى زۇريان بۇ دەكىت جارىيەت بە ئەرىنى بۆيان و جارىيەت بە نەرىنى، خەلگان بەمە كەوتونەتە گومان و دلە راواكى و ناثارامى وەك دەوتىتىت :

وَكَانَ النَّاسُ فِي لَبِسٍ عَظِيمٍ * خَاءُوا بِالْبَيَانِ فَأَظَهَرُوهُ

وَكَانَ النَّاسُ فِي جَهْلٍ عَظِيمٍ * خَاءُوا بِالْيَقِينِ فَأَذَهَبُوهُ

لەمەوه كۆمەلآنىيەك بە رېچكەيەكى نامۇ بارگاوى بۇن، كاتىيەك بىنینىيەكى دروست لەبەردەست نەبوھ ھەلدىرى ئەم

دۆخە بۇون، وەكەسانىيىك (كۆمەلچىيان) بۇلاي خۇيانىيان راکىشاون وە دلخوش بۇن كە سەركەوتىنى دىينە، كە كەوتونەتە زىير بازنهى دروشى حىزبى (ئەندامبۇون / پەيوەستى/ گویرايمەلىي وپابەندبۇون/ رې راستىكىردنەوە)، وەھەندانىيىك كە توشى ئەوه دەبن (كۆمەلچىيتى) رۆژانىيىك لاي ئەم كۆمەل و رۆژانىيىك لاي ئەوى تر، وە پىشىن رەجمەتى خوايان لىيېت نەھىيان كردوه لە(فرەبى لە دىن) وەك هاتوھ لە ھەندىيەكىيانەوەك: ابن بطة العكبىي الحنبلى، لە (الإبانة - ١٩٠٤، ٥٠٦-٥٠٧)دا، وآخرۇن مرجون لأمر الله يسألون أين الطريق ؟؟؟.

پرسىيارە گەورەكە

لىيروھ پرسىيارە گەورە و ترسناكەكە پەيدادەبىت: (حوكى ئەندام بۇون) لە : تاقم و حىزب و كۆمەل سەردەمەيەكان بەگشتى لە (گۆرەپانى ئىسلامى)، دەكرىت ئەم پرسىيارە

گشتگر بەواتا فراوانەكەى وەربىگىرىت ئايا ؟ ئەم حىزب و كۆمەلە سەردەميانە ئىستا ھەن رەتىدەكىرىنە بەھەر شىوازىك ! يان ئەمانە بنەمايەكىان ھەيەو درېزبۇھى تاقم كۆمەلە ئىسلامىيە دابىراوەكانى دواى سەردەمى خەلافەتى راشىدىن، ئەگەر لەناونىشان و دروشىشدا جىاوازىن، ئەگەر رېباز و دارپىشاۋىكە لە رۇھ دىيارەكىدا، يان ھاتوه بۇ بۇون بە دەروازەيەك بەروى موسۇلماناندا بۇ گەياندىن بە(دروست بۇنى حوكىيەكى ئىسلامى و خىلالەت تىيىدا) وەگەرانەوە بە موسۇلمانات بۇ وىست و مافى پەيامى (الا إلَّا مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ)؟ وە ئەم تاقم و كۆمەلە ئىسلاميانە لە كۆندا دابىراون لە كۆمەلى ئىسلامى ستەم كار، كە دروست بۇن لەسەر لادان لە(پىگاي راست - صراطُ الْسَّتِيقِ) بەودى پەيوەستى ئارەزوو بىرپۇچونى گۈمران لەبەر ئەوهى دەزىيان لە سەردەمى دەسەلاتى حوكى ئىسلامى بالا دەستدا بە پىچەوانە ئىسلام و حىزبە سەردەمەكىنى ئىستا، كە دەزىن لە نىوان حوكومەت

و كۆشكە دەست بەرداربۇوه كان به حوكى ئىسلام ھەرچەند
بەرۋەش ئەمە بەرجەستە ناكەن بەلام بەكىدارەي پىادەي
دەكەن، وەك

بەدىع زەمان ئاپورەسى

لە خويىندە وهى بۆحالى ولاتانى ئىسلامى دەلىت :-
ولاتانى ئىسلامى دووگىيانن وە رۆزىك دىت ئىلحاديان
دەبىت وە ولاتە ئەوروپىيەكان دوو گىيانن وە رۆزىك دىت
ئىسلاميان دەبىت .

تۈرىزىن

لە كاتىكدا موسولىمانان قۇناغى (وونى) لە (نامۆى)
دووهمىندا) تىدەپەرىيىن لە دژايەتى لەبەر چاو بۆ
ئىسلامەكەيان لەم (قۇناغە نامۆيىدە) بەھىزىترو توندتر
لەرىگىاي (قۇناغى نامۆى يەكەمدا) . لە كاتىكدا
داگىركەر(استعمار) لە ژىر يەك ئالاۋ دروشىدا بۇ بەلام كۆئى
ئومەتى بەش بەش كرد لە رۆزەللات بۆ رۆزەللاتيەكان وە لە

رۆزتاوا بۆ رۆزتاوا یە کان له ولاته بچوکه کاندا بهناو ئیسلامى و داخراو بیتھیزو توش بورو به بیرى شيرك و گەندەلی و زەلیلى و ناتەبای و نابراي و نايەك رېزى وە شەرى فيکرى به توندترین شیوه، وە نەھامەتى بەردەوام له هەمۇولايەكە وە بۆ ھەر لايەنیکى ژيانى موسولمانان کە لمتواناي رېگريدا نەبورو، وە لىدانى بۆحالى موسولمانان به هەمۇو جۆرە شیواز و چەكىك لە: ئىلحاد و جگە له خواپەرسى و لابرنى رەوشت وە ستەم له رېئىمدا وە نەشازى و سەرلىيىشىواوى ، له بەرەنگاربۇنەوەي بەربەلائى لەرېچكە نامۆكان و کارە ژەھراویە کان بۆ جياكىدەوەي ئاين له ژيان وە كە مىكىدەوەي سايەي ئىسلام له سەر ولات، تا خەلکانىك بىنە پىشەوە له موسولمانان بۆ بلاو كەدنەوەي بیرى نا ئايىنى (**عەمانىيەت**) وە چاندىنی له ناو ئومەتدا تا چەسپاندىنى علمانىيەت به تەواوى بەرپابىت دژايەتى ئىسلام و لاواز كردن و له ناو بىردى كارگوزاران بۆي، وە ئەم ھىرشه درندانەيە بۆ سەر حالى موسولمانان رەستىيەكى

خەمناکە وە شىاوانن لە ئەھلى عىlim وەلانزان و گەمارق و
دورخانەوە بۆ يان لە گۆرپانەكە.

لەمە وە ئايىا حزبەكان ھۆكارييكن بۆ رېڭاربۇون يان چى تر ؟
ئايىا كامە حىزب شەرع رېدەدات بە ئەندام بۇون بۇى ؟ وە
كۆمەلە ئىسلاميەكان كامانەن كە ئەم تاقمانەيان لى دروست
بۇون وە لە كويىدان ؟ وە نەخشەو خەسلەتىيان چى يە ؟ ئايىا
ويسىت ھەيە بۆ يەك بۇون يەك كۆمەلى تا پشتى پى
بېھسەتىت ؟ يان لى دوركەوتىنەوە ؟ ئەرى كامە رېڭا بىگرىت
ئىسلام بۆ بەرزبۇنەوە ، وە كامە رېڭا رەت كاتمۇد ؟؟
ئەمە ئەو پرسىيارەيە كە خۆى دىئىتە پېشەوە ، وە موسولىمان
بەدواى وەلامەكەي دا عەودالە بە بەلگەي پەسەندى كتاب و
سونەت و بۆچۈنى دروستى واقع حالى كۆمەلە سەردەمەيە كان.
وەك (أبو بكر رض) لە گفتۇ گو لەسەر سونەت بەھا وەلانى دەلىت
: سوپاس گوزارى بۆ پەروەردگار كەتىمانيدا كەدووه ئەوانەي
ئائىنەكەمان بۆ دەپارىزىن . لە سەر ئەم رېچكەيە ئەھلى عىlim

رونکردنەوهی و وەلامی ئەم پرسیارهیان بە ئامۆژگاری بو ئومەت داوهتە بو پاراستنی رەحى ئیسلام كۆمەلانى موسولمانان و لانەدانى بو ئەوهی لە سەر ئىستيقامە بىيىتەوه، وە پەروەردگار بە ﴿رَادِهٗ كَيْهِيَنِيَّت﴾ (فَاشتقىم كا امېزى-ھود- ۱۱۲) وە بە ئومەتە كەشى رادەگەيەنیت : (فَاشتقىم كا إلين - فصلت - ٦) وە ﴿دَفَهُرْمُوَيْت﴾ دەفەرمويت : (قل آمنت بالله ، ثم استقم - رواه مسلم) كە كۆي دەكتە واتاي صەلاحى عەقىدە (قل آمنت بالله) وە واتاي صەلاحى كار(ثم استقم) ، لە سەر ئەم دوو صەلاحە بىنەماي دروست بۇونى كۆي ئومەتى ئىسلامە، پىيوستى رونکردنەوهى پەيوهندى بە ئىسلامەوه، وە پىيوستە ئامۆژگارى كردن، ﴿دَفَهُرْمُوَيْت﴾ دەفەرمويت : (السِّنَّةُ الصَّيْحَةُ ، قلنا: ملن با رسول الله ؟ قال : الله ، ولكلابه ، ولوسوله ، ولأئمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامِتِهِمْ - متفق عليه)، واتە جىگە لە مانە نابى ئامۆژگارى بو بىكىت ئەگەر بەلگەي ھاوشىيەوهى نەبىت لەشەرعدا، ئەھلى عىlim لەكۆن نۆيىدا ئەمەيان بەيان كردوه وە حالى گىرەوه كان، بانگخوازە

سەرلىشىپاوه كان، ئەھلاني ئارەزوو ھەواو داهىنەران،

تاقىچىيەكان، موفتىيەكان، قازىيەكان، وەنۇرسەران...هەندى.

بەدەرخستى نادروستىيەكانيان و لادانەكانيان و لارىيەكانيان بۇ

وەرنەگرتىنيان و شويىنەكوتىنيان و نەكەوتىنە ھەلەكانيانمۇ، كە

ئەم جۆرە بەيان كردىنانە ئامۇزىگارىيە بۇ ئومەت، كە ئەمە

رىيگاي راستى كۆمەلى پۈزگاربۇوه، كە ئەمە پاراستنە لە

نادروستى تىيکەل بۇون بە دىن، وەك چۆن لادانى شتىكى

ئازاردەر لە سەر رېيگا.

ئەوەي بەرونى ليىرەدا دىت : پابەند بۇونە بە (زمانى عىlim)

بەواتاي ناوه كان و دەستەواژەكان شەرعىيەكان، تابىستەرە

تۆيىزەرەكان بىتوانن ويزان رادەي گرييدانى پىشىن و سەردەم، وە

پارىزابىن لە جىابۇونمۇ لەپىشىن بە بەھەمۇ ھۆكاري

ھەلۈيىستەكان، وەدور نىيە تىيگەيشتنى ھەلگىرىپاوه بۇ(زمانى

عىlim) و (دروشمەكان) نوى گەرى، بەتابىيەت ئەوانەي پىرۆزى

پىدەكىيت بۇ دەستكەوتى زۆرىيىك، ئەوەي بىھىنەن بەر چاو

ریبازی تاقمه کان له کون و نویدا له ناوه روکیاندا، يان ههندیکی که چهند بیرو پیچکهی نادرrost به شعر تیکه‌ل کراون و هه لگیرانه‌وهی زمانی (عیلم و ئاین) يش.

له مه‌وه پیوسته پیداچونه و لیکولینه‌وه و ریکختنه‌وه به حومک بق (زمانی عیلم)، تاده‌رپین بق تاقمان و کومه‌لچیان نا دروشی کومه‌لله ئیسلامیه کان چونکه (کومه‌لی ئیسلام) يه‌که و جیابونه‌وهی تیدانییه، و داک ئه‌وهی له سه‌رد همی نەھەم و **ھاولانی** م ئه‌وهی له کومه‌لی ئیسلام به ده‌ریت ئهوانه تاقم و کومه‌ل(ن)، تا دیاری کرین له سه‌ر سونه‌تن يان بیدعه، له ئه‌ھلى سونه و جه‌ماعهن يان له ئه‌ھلى ئاره‌زوو بیدعه.

بانگخوازنی بق گئيشتن به ده‌سەلات به تاشتى، نەك به هه لگەرپانه‌وهی روحى وسياسى، چونکه ئیسلام ئائىنى ئاشتى هي‌دایته نەك توندو تیزى و ستهم و نەك (رپاپرپين)، و دراپه‌رپين نادرrostه تەنها به بنه ماکانى شەرع نەبیت.

بانگخوازی، ئاگاداركردنەوه، رگەياندن، نەك (جولاندن و بزوتنهوهى ئىسلامى) وە جولان لە زمانى عەربىدا بە ھەمۇر جولەيەك دىت ئەگەر لە شويىش نە جولى جولانى درەخت. كاتىك پله كانى ئاين: (ئىسلام، ئىمان، ئىحسان)، نەك وىزدان، مروقايدەتى....هتد دروشى زۆر كە درېزە دەكىشىت لىرەدا خستنە رويان، پەروەردگارە چەند لەم دروشە و دەستەوازانە هيئراونەتە ناو عىلەم و راستىيەكانى، بۇ وروژاندىنى گومانەكان (شوبوهات) وە جىابونەوهى لەپىچكەي پىشىن ھەلدىنى ناكۈكى، چۈن ھەلگىرانەوهى زمانى عىلەم لە روى بونيات و واتاش، بە دەرىپىن لە بىدەع و ئارەزوى كويىرانە...لە دەرىپىنە ئىسلاميەكان، دەستەوازە شەرعىيەكان ئەمە درست كراوى ([اخوان الصفا](#)) لە نامەكانياندا لە ھەريەك لەدوو روەكەدا بۇ فەوتانى شەريعە، يەك (گومرای) دوو (گومرەكىردن)، لە بى مىشكان وەرگىراوه و پۆشاكى شەرعيان بهردا دورىيە.

پیش وه لامه کان بینیم که پیشه کییه ک پیوسته و گرنگه بو
حدوت تویزینه وه که چونکه به شه کان دورو دریشن له پرسیارو
وه لامه کان، بو چونه ناو باس له ریگه شرعیه کان له م
تویزینانه دا :

تویزینه وهی کدم :

حیزبایه تی لای عده رب پیش نیسلام .

تویزینه وهی «ووهم» :

هیدایه تی نیسلام به رامبدر به حیزبایه تی

تویزینه وهی سییه م :

سەرەتاي سەددەكانى ئىسلام نەبۇنى حىزىبايەتى وە مېڭۈي

سەرەتەلدىانى دواتر.

تۈزۈنەوەي چوارم:

دا برانى تاقمان لە كۆمەلى موسولمانان

تۈزۈنەوەي پىنجەم:

پىڭگى تاقم و مەزھەبەكان لاي كۆمەلى موسولمانان

توضیحات و مقدمه ششم:

کوتنیان به رامبهر کومه‌لی موسولانان

توضیحات و مقدمه هفتم:

کومه‌لی موسولانان به رامبهر بر هنگاریده کان

تۈزۈنەوەي يىكم

حىزبايەتى لايى عەرەب پىش ئىسلام

بنەماى كۆبۈنەوە بۆ ژيان دامەزرابۇو لە سەر بنەماى درېئىز بۇنەوەي رەچەلگى، چوارچىۋەي نىشىمان، شىۋە پىستى، شىۋاپازى پىشە، يەك زمانى. بەلام دورگەي عەرەبى لەسەر بنەماى تىرەي و توندۇرەوەي تىرەي لە شارستانىيەتدا دەشتەكىدا، ئەمە لە چوارچىۋەي يەك خوينىدا و يەك رەچەلگى ھاوېش، لەمەوە حىزبى تىرەي پىتكەاتەكانى و ھۆكارەكانى ژيانى، لەژىز سايىھى گەورەيەكدا كە گوپىرايەلى ھەبوو بۆي ئەگەر بە ھەلبىزاردەن يان تىروپىشك يان زۇرىن بوبىت، كە حىزب دايىك ولانىيە بۆ ئەم كۆبۈنەوانە.

تىرەي (قورەيش) كە تىياندا بۇو ([الساقية, الحاجة, الرفادة, الندوة, اللواء](#)), جگە لەمانە پلە و پايە ئايىنیيەكان و جەنگىيەكان و كۆمەلایەتىيەكان) وە بەشدارى سەرخىتن و ھەلدانى برايەتى و

پارىزگارى كردن لە مافەكان و بەرهنگارى لە ھېرىشەكان و تۆلەسەندنەوەكان، لەمەوه جۆرييەك لە حىزب دەردەكەۋىت لەسەر بىنهماى بەرژەوندى ئايىنى و پاراستنى خويىن لە وانە (حلف الطائين، لعنة الدّم، حلف الفضول...) لە سەر ئەمەشەوە كۆبۈنەوەي ئەم تىرانە نەبىزتە هوئى كۆپىيان لەسەر يەك رەچەلەك و تىرە وەك (عدنان، قحطان، قضاعة) تەنها لەبوارىكى تەسكدا (قبيلة، العماره، البطن، القخذ، القصيلة) مەڭەر لە بوارى فەخرىرىنىدا عدنان لەسەر (قطان يان القيسية لەسەر اليمانية) وە هەروەها.

ھەرچەندە بوارەكە فراوان و تەسک بىتت بىنهماكە (توندگىرييە) ئەوەش وشەيەكە بە واتاي بەش بۇون، جودايى، ناكۆكى، تىرەي پەرتەوازە، لەسەر بنچىنەي تىرەي و رەچەلەك و توندگىرى تىرەي كە بەرامبەر يەكىكى تر وە توندگىرى نەتەوەيەك بەرامبەر يەكىكى تر... بەم شىۋەيە كۆمەلىك توندگىرى پەيداد بىت وەك:(دژايەتى—فيتنەگىرى)

رکابه رایه تى ... هتد) هاوشیوه يه به شیوازیک له و ته و ده عوه
سهردهمی ئیستای ناو (مالی ئیسلامی) بۆ نیشتمنیهت,
نه ته و ده يهت... هتد. هه رچهند توندگیره کانی پیشینی ئه مان
له گهله ئەم دروشانهدا خاوهن (پاکیتى و عیزەت و پەوشەت
بەرزى) بون و بەھەموویان نه ئیسلامیان سەرخست و بە نه
ھیچجان بە دەست هینا.

تۈرىشىنەۋىدى دوودىم :

رېنمۇقى (ھەدى) ئىسلام بەرامبەر ئەم حىزبىيەتى يە تىرىھى يە

كاتىيك ئەم توندگىرى تىرىھىيە بنچىنەيى زيان بۇو لە ناو
دورگەيى عەربىيدا بەرنگارى بۇو بە گۆزىنى بۇ
بەزەي ئىسلام - برايەتى - برايەتى برواداران - خوادا
پەرسىتى و تەقۋا بۇ لاي پەروەردگار و چەندەھا دەق ھاتن : (يا
أَمَّا الْأَئْمَانُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نُسُسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ
مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْأَلُونَ بِهِ وَالْأَزْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلَيْكُمْ رَقِيبًا النِّسَاءُ ۚ) (ئەي خەلکىنە له خەشم و ناپزاپى ئەو پەروەردگارەتلىن
خۇ بىارىزىن كە ئىوهى لە تاكە نەفسىيک دروست كەدووه، هەر لەو
نەفسەش ھاوسەرەكەي بەدى هيتنالو لەو دوowanە بىاوان و زنانى زورى
خىستتەوە و بلاوكەدووه، ھەروەھا لەو خوايى بىرسن كە لە يەكتىر داوا
دەكەن بەناوهيتىانى ئەوهەوە، ھەولۇ بەدن پەيوەندى خزمایەتىش بىارىزىن و
(پەھىيى بىكەن) چونكە بەراسلى خوا (ھەميشه و بەرددوام (چاودىزە
بەسەرتانەوە). وە (الشورى ۱۳ - شَعَ لَمْ مِنَ الَّذِينَ مَا وَصَّى بِهِ تُوحِدُ

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا يَهُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقْجُوا الْبَيْنَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كُبْرٌ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَعْلَمُ إِلَيْهِ مَنْ يَنْشَأُ
وَهَذِي إِلَيْهِ مَنْ يُنَيِّبُ) (رئازى ئاين و بەرنامەزى ئىزلىي بۇ دانوان، ئەوهى
كەفرمانى پىكىردووه بە نوح، هەر بەوشىۋە يە قورئانىشى بۇ تو ئەى مۇھىم
صلى الله عليه وسلم وەسى و نىڭاكىردووه و بە ئىبراھىم و موساۋ عىساشمان
پاڭەياندووه كە رئازى ئاين و بە كخواناسى بەرنەدەن و لەسەرى پايدار بن،
ئەم باڭەوازە راست و دروستە زۆر بەلاي بىت پەرسەت و خوانەناسانوھ
گران و زەحەته، بەلام خواي دانا خۆى كەسانى شايىستە هەلەمېزىرت بۇ
كەياندى ئاينەكەي پەنمۇوي خەلکاتىك دەكات كە بىكەپتەوە بۇ لاي
بەرنامەكەي بەپەرسەن و ئەنجامدانى كاروکەدەھەي چاڭ.).

بۇ دروست كەردىنى دولتىكى ئىسلامى لەزىز دەسەلاتى گشتى
شهرعدا وە بەيعەت و گۆيىگرى و پابەندىتى پىددەدرىت وە
ھەموو موسولىمانىك ئەمانەي لە ئەستوپىه.

كە دەبىتە هوپى نەمان و نا بەرفراوانىتى توندگىرى تىرىدەي وە
بەنەمەبەر ﷺ ھەموو رېچكەيەكى بەرۇدا داخست لەتەشەنەسەندىنى
لە زىرساپەي (يەك تاپەرسەتى) ماندۇھ لە سەرى بە ولاء و براء و
ھاواكاري و برايەتى دەبىت .

لە كاتىكدا ھەندىك لە ھاواھلان بۇققۇم لە غەزاي بىن المصطلق و تيان ئاي لە كۆچكىردوان و ھەندىكىيان و تيان ئاي لە پەنادران، و ھەندىكىيەن بە دەنگ بە رزى پىيى فەرمۇن : (أبدعوى الجاهلية وأنا يبن ينفعىم بۇققۇم أظھركم دعوها فإنها متنية — متفق عليه).

بەم شىۋەيە ھەر كات شىۋەيەك لە شىۋەكانى حىزبى و توندگىرى ھاتىيەتە كايىوه سەركوتى كردۇوه، تا كەرايە لاي پەروردگارى، ناخىزبايەتى ناتىرەتى ناكۆمەلچىتى، كە ئىسلام ھەمووان لە خۇدەگرى و ھەمووان ئىسلام لە خۇدەگرن.

وەك علامە بىدادى خوالىي خوشبىت دەلىت : (موسەلّمانان پىش مىردىنى ينفعىر رەسەر يەك رىپبازى ئوصلى دين وبەشە كانى بۇون بە مىردىنى ينفعىر دۇرپۇي نا پەندبۇي دەركەوت — الفرق بىن الفرق ص ۱۲)، ئەمە دەربىرىنېتىكى وردى ئەمە كە پىشتر ھەمووان لە سەر رىپبازى ينفعىر بۇون، و ھەسىماي جارى بە روو موسولمان بە دل كافر يان جارى بە روو كافر بە دل موسولمان

دەركەوت كە ئەمانە لە (لَئِنْ الْمُعَايِقُونَ فِي النَّزَكِ الْأَشْقَلِ مِنَ التَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ

تَصِيرًا - النساء ١٤٥) (بەراستى دوورپۇوهكان لە چىنى ھەرە خوارى ناو دۆزەخдан و ھەركىز بۇ ئەوان پەشىۋايتىكت دەست ناكەويت.).

دەشىت ئەمانە حىزب دژىن بە ھەموو مەكرۇ پىسىيەكەوە ئەوهى بەرۈكەش و ھەركىرى كە پىشىنى جودايى و حىزبایەتىيە، وە ئەوهى لە راستەكانمۇھ و ھەرددەگىرىت ئەمانە دوژمنى بەمەكىرى دەولەتى ئىسلامن وە خەصلەتە كانىيان مەترىسى دارە لەسەر ئەھلى قىبلە، كە سەيرى بەشىك لە دژايەتى دىيار دوژمنايەتى و دوورپۇيان دەكرىت.

دەركەوتىنەكان : يەكەمین لە غەزاي ئوحد، دواتر لە بىي قىنقاع وە بىي الصير وە ھاوسەرگىرى بِنْفَهْمِيمْ لەگەل زينب بن جحش وە واقعة الإفك وە دواكەوتىيان لە غەزاي تېبۈك، ئاوايىه راستىيە كانىيان لە ھەلگىرسانى فيتنە و ئازماوه و زەرەر گەياند، كە ئەمە زىاتر ئىمان و پابەندبۇونى بروادارانى بە هيىز تر كردووه، وە دوورپۇانىش پەرەردگار پۆشاڭى بىئىرخى و نشوشىتى و

سوکىتى تا رۆزى دواى لە قورئاندا دەوترىتەوه (إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي

الدُّرُجَاتِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ أَصْبَارًا - النساء ١٤٥) سوپاس و ستايىش

بۇ پەروەردگارى ھەمووان .

تۈزۈنەوەي سىيىم

نا حىزبايەتى لە سەرەتاي ئىسلام

وە ئاپا جولا حىزبىتى لە سەرەتەمى راشىدە كان

بە مردىنى يەنھىمەر ئاكۆكى سەرى ھەلدا بۆ دانانى خەلیفەي
موسولىمانان بىزاردە هات بۆ بەيعەت بۆ جىڭىگىردىنى حوكىمە
ئىسلامىيە كان وە پاراستىيانى دەستكەوتە كان، وە پىداو
يىتىيە كانى ژيان پىيى .

كۆپۈنەوەي سقىيە كرا، (سقىيە بىي ساعە) لە ديار و ماقولانى
كۆچكىردىوان و پەنادران، لە ژىر سايىھى رونى بەلگەو دەق لە^{يەنھىمەر} ، كە ئىي بىكىر^{يەنھىمەر} دازرا بە خەلیفەي موسولىمانان وە
بەيعەتى پىدرابەلگەو كۆپىي، لەگەل بۇنى وتەي ھەندىيەك
لە ھاشمىيە كان و ئەوسىيە كان و خەزرەجىيە كان و كۆچكىردىوان، بەلام
ھەموسى پوکايىھە بەرامبىر دەق وە كۆپىي موسولىمانان.

رېئى ھاواھلۇنە ئەمم، بۇ پابەند بە حوكى شەرع بە پەروەردگار
فەرمۇى ئەممە فەرمۇى، وە مل كەچ بۇون بە حوكى اپى بىك
بە شەرع وە كۆمۈلەيى بە يەك و تەيى دلەكان پې بۇون لە^{لە}
بپوادارى.

بە درىۋىزى خىلافەي ئەو، جىگە لە رۇداوى (الردة) كە بەرەنگارى
بۇون و سەرکەوتىن و گىتىرانە وە خەلکان بۇ دينى خودا، ئەمە
بۇ اپى بىك دەكىيردىتەوە كەناوى دىيت، وە دواى دانانى
خەلەيفە عمر دەرگا والا بۇ لەسەردەمیدا بۇ فتوحات و
فراوانى تەشەنە سەندىنى ئىسلام.

تۈزۈنچى چوارم

دابانى تاقمىسى لە كۆمەل موسولمانان

ئەم كاره تا ئىستا بەردەوامە وە بە كرانەوە قىلى فىتنەي گەورە، كە بە شەھىدىكىرىنى خەلیفەي موسولمانان عمر خەبىب بۇ سانى ۲۳ كىجى. لەسەر دەستى درېنديھىكى مەجوسى بىئابپۇ بىـ بەش بىت لە رەجمى خوا.

بەسۆزى پەروەردگار لەسەر موسولمانان بەيعەت درا بە خەلیفە عثمان خەبىب كە درېزەدى دا بە رېبازى دوو خەلیفەي پىش خۆى، بەلام كاره درېنداڭەكەي مەجوسەكە ژيانى شىۋاندو دەركايى فىتنەو ئاشوبىي والا كرد وە بانگىشە نەيىنەكان و كار بەدۇو روی كە لە پىش هەممويانەوە لادەرى دوو روی پورەشى كار رەش (عبدالله بن سبأ) جولەكەي بە ناو موسولمان، ئەم دوژمنى خودايە فىتنەي دەرورۇزان بە حەقى ھەردۇو خەلیفە

عثمان صلی الله علیه و آله و سلم و علی صلی الله علیه و آله و سلم و میستی خیلاف خستنے نیوانیان وہ بگرہ
ئیسلامیش، بہرداوام بیو لہ فیتنہ و پلانگیپری تاسہر زھوی
پرکات لہ فہساد، تا شہھیدکردنی خھلیفہ عثمان صلی الله علیه و آله و سلم سالی ۳۵
کوچی.

ھرچہند جودایی و درزہ کان گیران بہ بھیعتدان علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم به، بھلام هر پارچہ بیون و حیزبی لہ ئومہت بُو دوو
تاقم هاتھ کایوہ، وہ بہرداوام بیو تا ناکڑکیہ کانہ گھیشتہ
جهنگ لہ (صفین - والمل)، وہ خھلیفہ علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم ژیا لہ
حیرہ و ئاکامہ کانیا تا شہھید کرا بہ ستھم لہ سالی (۴ کوچی)،
وہ دواتر بھیعت درا بہ معاوية صلی الله علیه و آله و سلم دوای وازلی ھینای حسن بن
علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم بُوی بُو ریگرتن لہ بہ هددہ ردانی خوینی
موسولمانان و پاراستن و کوئی و یہ کریزی موسولمانان، ئامہ
حالی خیلافہ راشیدین بیو.

قوناغى نوپىي ترهات بە بە ولايەت دانى موسولمانان بە (بى

أمية) ئەمانە بەشىكىن لە كۆزى رۇداوه كان ئەوهى مىيىش سىرەت

خويىندىتەوە پىيى ئاشنايە، بەلام حىزب و تاقىم و كۆمەل

رېچىكەتى تريان گرت كە لە مەزاحب و فيكترى عەقىدى لە ژىئ

چوار ناونىشاندا :

- ١ القردية.
- ٢ الشيعة.
- ٣ الخوارج.
- ٤ المرجئة.

ئەمانىش بەش بۇون تا توندگىرى لە ناو يەك فيكترى

مەزھەبىشدا دروست بۇو، لە چوارچىوهى جوداي و خيلاف

تاقىيىتى كەبەلگەتى راستى پەيامى نەممەن نازدارە كە

فەرمۇسى: (فَتَرَقَ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَىٰ ثَلَاثَةِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهُمْ فِي التَّارِيْخِ

وَاحِدَةً»، قَالُوا: «وَمَا تِلْكَ الْفِرْقَةُ؟» «قَالَ: «هَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي» - أخرجه

الطبرانىي في الأوسط ٥ من حديث أنس رضي الله عنه، وصححه الألبانى في السلسلة

الصحيحة ١٤٠٢ / رقم: ٢٠٣) به شیوازی تریش گیراوته له لایهن : أبو

داود، حاکم .رحمهم الله...غیرهم.

ههريه كييك لهم تاقمانه ترس و دركـن لهـريـه دـهـولـهـتـى ئـيـسـلاـمـ

له پـتهـوـيـ يـهـكـيـتـىـ يـهـكـ دـهـنـگـىـ، ئـهـگـهـرـ سـهـيـرـىـ كـتـيـبـ وـ

نوـسـراـوـهـ كـانـ بـكـهـيـنـ بـوـ ئـهـمـ باـبـهـتـهـ پـرـنـ لـهـ بـهـيـانـ حـالـيـانـ وـ

ناسـانـدـنيـانـ بـهـ نـادـروـسـتـيـانـ، وـهـ اـيـامـ شـاطـيـ رـحـمـ اللهـ لـهـ (الاعـتصـمـ ١/

١٧-١٨) دـهـلـيـتـ:ـ ئـيـسـلاـمـ لـهـ كـهـشـهـ وـ زـيـادـىـ دـابـوـ لـهـ زـيـانـىـ

پـفـصـمـيـرـ وـ پـاشـ مـرـدـنـيـشـىـ بـهـ سـهـدـهـيـكـ لـهـ زـيـانـىـ هـاـوـهـلـانـىـ

تاـ واـيـ لـيـهـاتـ تـزوـيـ دـهـرـچـوـونـ لـهـ سـونـهـ نـيـثـرـاـ، وـهـ بـيـدـعـهـ لـادـانـ

هـيـنـرـاـ، بـيـدـعـهـ يـقـدرـيـهـ وـ بـيـدـعـهـ يـخـوارـجـ، وـهـ چـونـ لـهـ

فـهـرـمـودـهـيـهـ كـداـ ئـاـگـادـارـكـراـوـيـنـ پـفـصـمـيـرـ دـهـفـهـرـمـويـتـ:ـ(ـاـنـ مـنـ ضـصـضـعـ

هـذـاـ أـوـ فـيـ عـقـبـ هـذـاـ قـومـاـ يـقـرـءـونـ الـقـرـآنـ لـاـ يـجـاـوزـ جـنـاجـرـهـ يـمـرـقـونـ مـنـ

الـإـسـلـامـ مـرـوـقـ السـهـمـ مـنـ الرـمـيـةـ يـقـتـلـونـ أـهـلـ الـإـسـلـامـ وـيـدـعـونـ أـهـلـ الـأـوـثـانـ

لـئـنـ أـنـاـ أـدـرـكـهـمـ قـتـلـهـمـ قـتـلـ عـادـ ... رـوـاهـ الـبـخـارـيـ) وـاـتـهـ رـوـچـوـنـ تـيـكـهـيـشـتـنـيـانـ

بـوـ قـورـئـانـ تـهـنـهاـ روـكـهـشـهـ. وـهـ رـوـنـترـ لـهـفـهـرـمـودـهـيـهـ كـىـ تـرـ

دەفرمۇیت: ("أَتَتَبِعْنَ سُنَّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شَيْرًا بِشَيْرٍ ، وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّىٰ لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَيْ لَسْلَكْتُمُوهُ " ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّتِي هُوَ
وَالْأَصْبَارِ ؟ قَالَ : "فَمَنْ ؟ ... متفق عليه)، ئەودى دىارە لاي ئەھلى
عىlim يەكم تايىبەت : به ئەھلى ھەواو ئارەزوھ دوودم
گشتىيە لهسەر : جودايى و خىلاف وھ روودنه واتاي له(لۇ
سلَكُوا جُحْرَ ضَيْ لَسْلَكْتُمُوهُ).

ئاشكرايە خاودەن بىدۇھە و لادەران بانگىشتى خەلکان دەكەن
بۇ به راست دانانى و بلاۋى كىرىنەھە، به ھۆيەوھ سەرپىچى بە
دواى سەرپىچى دىت، وھ وھرگەتن و رەوايى دىت لاي ھەندىيەك
و رەتكەرنەھە وەرنەگرتى لاي ھەندانىتىكى تر، به مەش رې
و كىنەو جودايى دروست دەيىت.

ئىسلام سەرتايىدا بەرنگارو سەركەوت وبوو بۇ ئەو رەشيانەھى
بلاۋ دەكرانەھە وھ نامۆيەكان جىڭگايان نە دەبۈوھ بە يەك
دەنگى ئەھلى حەق سەر دەخرا، ئەوانەھى لادەرى رىچكەھى
حەق بۇون وھ لادەنران و بىھىز نامو دەمانەھە بى پىشتىگىرى

و سەرخىستن، وە پەروەردگار دەفەرمۇيىت : (إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمْ

الْمُفْلِحُونَ.... المادلا ۲۲) . لە سەر ئىستقامە و كۆپى و يەكبۇون و

نەشازان وە لانرا بۇون، تا كۆمەللى ئىسلام جىابونەوە و

جودايى تىكەوت وە بەھېزىيان گۈزۈ بۆ بىھىزى، وە نەشازان

دەنگىيان بەرزبۇوه رەشىيەكانيان لە زىياد بۇون بون، تا رەشى و

بىدۇھەكانيان سونەي دەخست و جىيىدەگىرتهوھ ھەواو ئارەزو

دەھىنرا و تاقم و فېرقەو جودايى زۆر دەبۇون.

ئەمەش سونەتى پەروەردگارە لە سەر دروستكراوانى، تا

ئەھلى حق جودابىن لە ئەھلى ناحق (باطل) پەروەردگار

دەفەرمۇيىت : (وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَضَ بِمُؤْمِنٍ... يوسف ۱۰۳) وە

(وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِي الشَّكُورُ... السَّيْر ۱۳)، تا پەيامى پەروەردگار

دەركەويىت بۆ يەھىم بىرىكىم اللە (بدأ الإسلام غريبا ، وسيعود غريبا كما بدأ ،

فطوبى للغرباء ، قيل : ومن الغرباء يا رسول الله ؟ قال : الذين يصلحون

إذا فسد الناس ... رواه مسلم) ، بەگەرانەوە دين بۆ نامۆى، كە

نامۆ دەبىت بە لەدەست دانى ئەھلى حق و كوشتنىيان كاتىيك

حق دهچیته جیئی ناحهق وه ناحهق جینگای حق وه سونه به
بیدعه وه بیدعه به سونه، وه بهرنگاری ئەھلى سونه و توند و
تیزى لە سەريان، وەك دەویسترا سەرخستى ئەھلى بیدعه و
گومپا او ئارەزو ھەوا بلاو بونەوەيان .

پەروەردگار ریپینەدەرە لە کۆيى و يەکبۇنى ئەم تاقم و
کۆمەلانە تارۇزى كوتا ھەرچەند زۆربىن، بەسەرپىچيان و
پشت لە سونه كردن، پیوستە ئەھلى سونه وجه ماعە خۆراڭ
و يەك بن تا فەرمانى پەروەردگار دىت، ھەرچەند دژايەتى و
پلانى لادەران لە زىاد بۇون بىت، دەبىت بەرداۋام بەرگىيکار و
پابەند بۇو بەنگخوازى پەروەرگارو بلاو كەرەوهى دىنى حەق
بن بە بەلگەي دروستى قورئان و سونه شەو رۆز ماندو نە
ناسانەكە پاداشت و عزەتى نەبپاوه لاي پەروەردگار بەدەست
دىنن.

لیردا پیوسته به هله لويسته يهك به بۆچونيکى كورت له

بارود و خى ئەمانه :

السياسية.

العقدية.

السلوكية

العصبية الفروعية.

وە بەستنەوە يان بەکات و دەركەوتە كانمۇھ کە تەنھا لە كۆتاي
نيوهى يەكەمى سەددى كۆچىدابۇو، وەلىرەوە دەركەوتى
(گروپەرزگار بۇوهكە — الطائفة المنصورة - الأفرقة الناجية)، كە لە
مېۋيدا نەترازاوه لە پەيوەستى و پابەندىتى لە سەرەتاي
ھاتنى پەيامى ئىسلام تا ئەم كاتە بۆ ساتىيىش.

تولیت‌ننه‌وی پیش‌جهم

پیغمگی تاقمان و مه‌زهه‌به‌کان له کوملی موسوّل‌مانان

کوچاو گیرانیکم به رهچه‌له‌کی ئایینیاندا کرد ددرکه‌وت
هه‌موویان ده‌گمه‌رینه‌وه بو کوتایی سه‌دهی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وه خه‌لیفه
راشیده‌کان عَلَيْهِ السَّلَامُ:

● ئەگەر سیاسەت پوشاكى دينى بىبەردا كرابىت وەك:

- الخواج.
- الشيعية.
- القدريّة.
- المرجئية.

● يان العقدية وەك :

- المعزلة.
- الأشاعرة.
- المأترؤية.

● يان المسلكية وەك :

الصوفية به تاقم و رچکە‌کانیه‌وه.

● يان المتعصبة الفروعية وەك :

- الحنفية.
- المالكية.
- الشافعية.
- الحنبلية.
- الظاهرية.

لە مەھو بىنیم ئەودى ھەردوو شەھادەت بە حەق بلىت وەك
ھاتوه ئەود موسولمانە و لە ژى سايىھ ئىسلامدايىھ، وە لە
كۆمەلى موسولمانانە جودايبى عەقىدى لە نيوان
موسولمانىك و موسولمانىكدا نىيە، نەرىچىكە مەسلىكى
نەھىزىبى ھەمۈوان ئومەتى ئىسلامن يەك عەقىدەي و يەك
قىبلەي و يەك حۆكم دەيانگرىيەتەوە لە ژىرسايىھ ولایەتىكى
گشتى يەكگىرتوو، كە زەۋى وەك نىشتىمانىكى ئىسلامە يەك
عەقىدە بۆ ھەمۈوان وە پىشىن و پىشەوايان پىشەنگىان دەكەد
وە بەيەتىان پىتەدرا وە پارىزگارى دين و سەرۇمال دەكرا.

سەدەدى يەكەم بەم شىۋاזה گۈزەرا، پىوستە درىيەت پىستانى و نا
پارچەبۇون و نا تاقمى و نا جودايى، هەرچەند فىتنە رېڭرى
لى دەكراو دەكۈژىنرايەوە، تا زۆر بۇون و دەركەوتىن جودايى
بەش بۇنى ھىنا ھەر يەك بەرچەكەيەك پاش يەكىتى
و يەكىبونى، بوه ھۆرى دوركەتنەوە لەيەك و بىسىزى و يەك
وەرنە گىرتىن.

ھۆكاري ئەمانە زۆرى جودايى (عقىدىي و سىياسى و سلوكى) كە ئەمە شاراوه نىيە لاي لىتكۈلەرەوان و بەدواداگەرانىدا،
بەلام بەش بەشى لە لايەكى ترەوە وە كاركىدن بە توندى و
تونگىرى و ھەلەكان، دورنىزىك پەيوندى بە چوار ئىمامەكەوە
نىيە حاشالله. چونكە ھەر ئىمامىيەك قەددەغەي كردە
شوينكەوتنيان، وە پاراستى پابەند بۇون بە سونە وە لانانى
را كان كەبى بەلگەي صحىح بن، پېشىن و پېشەوايان زانايانى
ئىسلام ئەوان ھۆكاري پاراستى دينى خودان بە ويىستى خۆى،
وە تانەدان لە پېشىن و زانايانى ئومىت (گۈرمىپاي بەرچاوه) وە

تاوانه به حهقیان که توندی و توندگیری عهصهبی مهزمهبی و ریچکهبی، تا فیتنهیان هینا و راستی ونکرا و ههوله کان به ههدردان، وده علم الکلام و شهپری ووتهی هینرایه ناو دین له ته کفیرکردن و پلانگیبی و بیدعه وده :-

قهدهغه کردنی هاوشه رگیری شافیعی له حنهبلی وه نادر وستی پیش نویشی کردن بؤیه کتر، وه هینانی شهپر شورپی خوینا وی وده روی دا له نیوان حمه فیه کان و شافیعیه کان له روزه لات رویدا، (اصبهان) و (الری) وده له سهر چاوه کاندا نوسراوه له (معجم البلدان).

بهم شیوه هیه لاپهپه رهشہ کان له لایانه وه تومار کرا وه ئیسلام لهم توندگیریه بھرییه، وھپیشین و پیشہ وايان لھم مهزمه بیه کویرانه بھرین.

وھ بؤیه ریچکهی (الفروعیة) حافظ ابن عبدالبر رحمة الله دھلیت:-
بؤکھس نییه تاقیکردن وھی خله لکان بکات، وھه لگرتنى ئەم ناوه، وھ دژایه تى پیی، تەنها باشتینیان لای پھروه دگار لھ

خواترستىينيانه له ھەر كۆمەللىكدا بىت. (الإنقاء لأبن عبدالبر ص ١)

٣٥ وە كتىبى أهل السنة والجماعة ص ٦٨).

تۈرکىنەوە شەشم

کومېنۍ تاقمه کان له بېردم کومەلی موسولمانان

ئەھلى سوننە و جەماعە

تاقمه عهقيدي وسلوکي وسياسيه كان که وتن له بهرام بهر
کومهلى موسولمانان- ئهلى سوننه وجه ماعه، وه ئهوانه
بهر ده ام بعون له سه رىپازى بەنەر که بۆساتىكىش لىيان
لانهدا نه بەناو نەبه ناودرۆك شوينكە وتووى بەنەر و ئەوهى
ليوهى هاتووه وه تەنها ئەو رىپازەيە که له رىپازى (كتاب و
سونه) وه که کومهلىان نېيە تەنها کومهلى موسولمانان،
چونكە ئەوه بەنەر دەتكە جگە له وه پىوست به تايىبەتىيەتى نېيە!
ئەوهى تايىبەتىيەتى دروست دەكات له دەرەوهى ئەم بەنەر دەتكە يە،
وەك ئەو کومهلىانهى له بەنەر دەتكە (له کومهلى موسولمانان)
جىابۇونەتە وە.

لەو فەرمودەتى كە **إِيَّا مُحَمَّدٍ رَّحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ**

دەفرمۇيىت : (من دعا بدعة الجاهلية فهو من جثاء جهنم، لان
صام وصلى وزمع أنه مسلم فإذا دعوه بدعة الله التي سماكم بها المسلمين عباد
الله) ئەمانە بەراستى درىز بوھەتى سروشتى ئىسلامن لە^{نەھەم}
كۆمەل و خەصلەتەكانيان بۆ موسولمانان لە كۆپىي و يەكگىرتىن
يان، وەك كەسيتك هات بۆ لاي **إِمامُ مَالِكٍ رَّحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ**
عبدالله پرسىيار دەكەم ليت لە كارىيەك كە حججهبىت بۆم لەلاي
پەروەردگار إمام وتنى: ماشاء الله لا قوة الا بالله، بپرسە: وتنى كى
ئەلى سونەيە، وتنى: ئەھلى سونە ناوئىشان و لەقەبيان نىيە،
وەك قدرى و راضى - رواه ابن عبد البر في الإنقاء ص/٣٥.

وە شيخ إسلام ابن تيمية رحمه الله عليه (له / الوصية الكبرى ص/١١١، والفتاوی
٤١٥/٣) دەليت:-

ھەروەها جودايى لە نىيوان ئومەتدا نە پەروەردگار و نە ^{نەھەم}
فەرمانىيان پى نە كردوه وەك بە كەسيتك بوتىتىت **شىكىلى** يَا
قرنىدى كە ئەم ناونانە نا بەجييانە نەلاي پەروەردگار و نەلاي

نەھاتون وە نەلە کتاب وسونىھە وە نەلای سەلەھى بِنَفْعِهِمْ

ئۆمەت بە شکىلى يَا قرقىدى.

پىّوست لە سەر موسۇلمان ئەۋەھى ئەگەر پرسىيارى ليڭكرا ئايا ؟

تو شکىلى يَا قرقىدى، تەنها دەبىت بلېت من موسۇلمان

شويىنكە وتوى كتاب و سونەتى بِنَفْعِهِمْ.

گىرّا وەتموھە لە ھاواھە معاویة بن أبي سفيان بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كە پرسىيارى كرد

لە عبداللە بن عباس بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تو لە مىلەھى علی پىت يَا عثمان بْنُ عَمَّارٍ وتنى:

نەمىلەھى علی نەمىلەھى عثمان بْنُ عَمَّارٍ بەلّكى لە سەر مىلەھى

بەنەھىم بِنَفْعِهِمْ، وە ھەممو سەلەھ بەم شىۋەھى بۇون، ھەتا وتويانە

بلېتىن كام دوونىمەت گەورەترە ئەۋەھى پەروەردگار هيىدالىھىتى

داوين بۆ ئىسلام يان ئەۋەھى پاراستوينى لە وەھى ئەھلى

ھەواو ئارەزوبىن، وە پەروەردگار لە قورئاندا ناوى ناوين مسل

مؤمن عبد الله، نا بىت بىيان گۈرپىن بەوانەھى لەلایەن خەلکان

باوايانە وە هاتۇون بىي ئەۋەھى لاي خوداوهاتىن.

بۇ كەس نە هاتووه بەمە پەيپەری خەلکان بىكەت و مولاتيان بىت يا دژايەتىان، بەلكو باشتىرينىان لاي پەروەردگار بە تەقواترىنيانه لاي ھەرتاقمىيەك بىت، وە باشتىرىن باشتىرىن كار و بېراو لە خواترسىيە وە پەروەردگار دەفرمۇيت: (لَيْسَ إِلَّا أَنْ
ثُوَّلُوا وُجُوهَمُّكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ إِلَّا مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْفَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَأَنَّ الْمَالَ عَلَىٰ حُكْمِهِ دَوَيِ النَّزْفِ وَالْيَتَامَىِ
وَالْقَسَاكِينَ وَأَنَّ السَّبِيلَ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَأَنَّ الزَّكَةَ
وَالْمُؤْفَقُونَ يَعْهُدُونَ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبُأْسِ وَالصَّرَاءِ وَحِينَ الْبُأْسِ
أَوْلَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُتَّشَوِّنُونَ...البقره... ١٧٧)

وە تەقۋا كاركىدنه بەودى فەرمانى پەروەردگارى لهسەرە وە كارنەكىدەن بەودى نەھى پەروەردگارو بەنەمە لهسەرە وە ھىچ ناونىشان و لهقەب نىيە بۆيان تەنها (إِسْلَام ، إِيمَان ، إِحْسَان ، التَّقْوِي) وە پەروەردگار دەفرمۇيت: (وَجَاهَدُوا فِي اللَّهِ حَقًّا جَهَادَه
هُوَ الْجَيْبَلُوكَمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْنُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حُرْجٍ مَّلَأَ إِيمَكُمْ بِإِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكمُ
الشَّشِيلِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لَيْكُونُ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْنُمْ وَتَكُونُوا شَهِيدًا
عَلَى النَّاسِ فَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّوْا الزَّكَةَ وَاعْصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَانُكُمْ فَيَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ
وَيَقْنَمُ التَّصِيرُ...الحج.. ٧٨)، ئەمە تەنها پاكيان لە بىدۇھە و ئەھواو

لادانى فيكىرى بىدۇھەكاران لە موسولمانان نىن وە بىدۇھە لە ئىسلامدا نىيە وەك : (الباییة ، البائیة....) وە بىدۇھە كار لادەرە سەر لى شىپواو گومرايە، لە موسولمانانە لەپۈرۈھە كەم بەلام لە پاكيدا وە بىدۇھە كەم ئىسلام لېي بەرييە.

موسولمانان و ھاودلان فەلەمەما پىش ناشتىنى تۆزۈ جوداي داپران هىچ ناوىكىيان نەبۇ جگە لە وە ئىسلامىيان دەنواند وە درىزەدە بۇمى سروشتىي بۇون، بەلام كەتقامان و لادەران هاتن كەپىيان دەوتىرىت (أهلى أهواء) لە بەر زالى ئارەزوو ھەوا بە سەريانا وە تاوى (أهلى البدع) لە بەر ئەوهى حەقىيان بە ناخەق داپوشى وە گومانيان(شۇھەت) لاي عامەمى خەلکان دروست كەرد بۇ پاساوى دەرچونيان لە سونەت وە ئەمە نەخوشىيەكى پىسە، وە پىشەواى يەكەميان لە مەدا ئىبلىسىه نەفرەتى خوالى بۇ وە يەكەم بۇ پىيورى نابەجىي داھىننا: (قَالَ أَنَا حَيْرٌ مِّنْهُ حَقْقِنِي مِنْ ثَارٍ وَحَلَّتْهُ مِنْ طِينٍ...ص ٧٦).

کاتیک ئەم جودایی و بەشییه هات دەگىردىتەوە بۆ ئیسلام
وە داپانى لە بېرىھى پشتى موسولىمانان، لەقەبى شەرعى
دەركەوتىن بۆ كۆمەللى موسولىمانان بوجياكىدىنەوەيان لە ئەھلى
ئەھوا، ھەندىك لە مانە لە ئەصلى شەرعاً جىڭىرو چەسپاون
وەك :

(الجماعة - جماعة المسلمين - الفرقة الناجية - الطائفة المتصورة) يان لە¹
پابەندبۇونىيان بەسونەوە بەرامبەر بەئەھلى بىدۇھە، بەستنەوەي
ئەمانە بە سەدە يەكەمینەكانى ئیسلام وە ناوبراون بە :
(السلف - أهل الحديث - أهل الأثر - أهل السنة والجماعة)، وە
ئەمانە ناوى شياون بۆ كۆمەللى موسولىمانان جياواز لە ھەر
ناو ناونىشانىكى تاقىمەكان لە رۈوى :

يەكەم : لە بەرئەوەي بۆ ساتىكىش جيانەبونمۇدە لە ئۆمەتى
ئىسلامى لە سەرتاواھ لەسەر رېبازى بەنەمەن و كۆمەللى
موسولىمانان، خۆ دەگرىت بەوانەي لە رېڭىڭاي پارىزەرانى يەكەم
شۇىنکەوتوانى ودرگەرانى عىلەم لە رېڭىڭاي فەھم و بانگخوازى

ئەوان، وە ئەمە بۇ مىزۇيەكى دىار و تايىبەت نىيە بەلكو تا
كۆتا رۆزە ئەم رېبازە، ئەمە چوارچىوھى (گروپە پىزگارىوھە) و
ئەھلى سوننە و فەرمودە) وە خاودەن رېبازەكەن تاكۆتا رۆز وەك
يەھىم دەھەرمىيەت : (لەتىال طائفة من أمتى منصوريين على الحق
لا يضرهم من خالفهم ولا من خذلهم... متفق عليه).

دۇوهەم : **كتاب وسوننە** ھەموو ئىسلام لە خۆدەگرىيەت وە تايىبەت
نابىيەت بەھى كەم يازىد وەردەگرىيەت لە (كتاب و سونە).

سييەم : لەم لە قەبانە تىياياندايە لە سوننەدا ھاتووھ وجىتگىرە،
وە تىاندايە لە بەرنگارى رېبازى ئەھلى ئەھوادا ھاتووھ، بۇ
جىابونەوە ليييان و پاراستن لە تىكەل بۇون پىييان و رېگريان،
كاتىيەك بىدۇھەيان ھىننا بە ئەھلى سونە بەرامبەريان وەستان وە
كاتىيەك حوكىمى ئاراو (**علم الكلام**) يان ھىننا بە ئەھلى فەرمودەو
ئەسەر بەرامبەريان وەستان، وە كاتىيەك شوين بىدۇھەو ئەھواي

خرابانی خویان هینا به پیازی بنفهیم شوینکه و توی

ئەھلی سەلهفی صالح بەرەنگاریان بون ... بەم شیوه یە.

ئەھدی تىبىنى دەكىرت ئەگەر ئومەت لە چوار چیوهى

ئىسلامى صەحىخدا بایە دور لە بىدۇھە ئارەزو ھەوا چۆن لە

سەرتادا و پىشىنە صالحە کان، پىوست بەم لە قەبانە نەدەبۇو

بەرامبەر ئەم ئەلقابە داھىنراوانەيان.

چوارم : پابەندى بە الولاء والبراء وە موالات و دىزى لايىن ئەھدیە:

ئىسلام و هيچى تر، بە هيچ وينه و شىوه یە كى تايىھەت بەلكو

تەنها بە (كتاب و سونة).

پىنچەم : ئەم لە قەبانە بۆ (توندگىرى كەسىي) نىيە جگە لە

بنفهیم، شیخ وئىسلام ابن تیمیة رحمۃ اللہ علیہ كاتىك پرسىيارى (حدیث

الأفتراق)ى ليتكرا لە (الفتاوى ٣٤٦-٣٤٧) دا وتنى :- لەبەر ئەمە

گروپرەزگابوھە وەسف كرا بە ئەھلی سونه و جەماعە، وە

زۆرىن و السواد الأعظم ... بەلام تاقمەكانى تر ئەھلی نەشازىي

و جودايى و بىدۇھە ئەھواو ھىچ كام لەم تاقمانە نزىكىش
نابنەوە لە گروپە رېڭارىيەكە، چ جا لەھەدى پىيان بىگەن،
دەشىت كەمینىيەكى كەم لىيان ھەبىت، وە دروشمى ئەم تاقمانە
دەرچونە لە (كتاب و سونه و إنجياع)، وە دىيارى كەدنى ئەم تاقمانە
لە نوسراو مەقالاتەكان بە وردى درىيىتى ھاتون بەھەدى كە
يەكىكىن لە حەفتاۋ دوو كۆمەلەكە دەبىت بەلگەبەھىن، وە
پەروردىگار حەرامى كەدوھە ووتە بى عىلىم بەكشتى و
بەتايمەت بى بەلگە... وەك دەفرمۇيت : (قُلْ إِنَّمَا حَرَمَ رَبِّي
الْفَوَاحِشُ مَا طَلَّقَ مِنْهَا وَمَا بَطَّلَنَ وَالْأُمُّ وَالْبَيْتُ يَعْبُرُ الْحَقَّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا
لَمْ يَتَّقِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَثُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ... الْأَعْرَفُ (٣٣)) وە(نَا
أَئُمُّ الْإِلَائِشِ كُلُّو مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَنْتَبِغُ خُطُوطَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
لَكُمْ عَذْوَنُ مُبِينٌ *** إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوْءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا
تَعْلَمُونَ... البقرہ ۱۶۸-۱۶۹...) وە(وَلَا تَنْتَفِقُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادُ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا... الاسراء ۳۶..).

ھەروەھا خەلکان بە حوكى (گومان - ظن)، لىيان دەخىنە
پال ئەھلى سونە وجە ماھەوە ئەمانە ئەھەدى جىاوازىيان بىت بە

ئەھلى بىدۇھەيان دادەنیئن ئەمش نەپىيکان و گومرايى تەواوه،

چونكە ئەھلى حەق وسونە تەنها شوينكەوتوى بىنەمەرىڭلەر و (وَمَا

يَطْلُعُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ - النجم) وە وەرگىرى ھەمۇو

ئەوەبىن كە لەوەوە ھاتوھ گۆيىرايەلى بە ھەمۇو بارىيەك، وە

دابران لە ئومەت نارەوايە، وە ئىمام مالك رحمة الله عليه دەلىت :

(كُلُّ بُوْخَذَ مِنْ كَلَامِهِ وَرَدَ إِلَّا صَاحِبُ هَذَا الْقَبْرِ) ھەمۇوان لىيان

وەردوگىرىت و رەت دەكىرىتەوە تەنها خاودەن ئەم گۆزەنەبىت

بىنەمەرىڭلەر، ئەوهى خوشى بوېت شوينكەوتوى دروستى دەبىت و

لە ئەھلى سونە وجەماعەيە، وە ئەوهى سەرپىچى دەكات لە

ئەھلى ھەواو ئارەزو و بىدۇھەيە، چۈن ھەيە لەو تاقمانەي

شوين كەوتوى ووتەي ئىمامىيەن بەوهى لە دىن وجىگە لەدىن

بەپىيکان و نەپىيکان ئەمانە ئەھلى گومراو بىدۇھە

جوداكارىن.

لەمەوە دەردەكەۋىت ئەوهى شايەنى گروپەر زگارىبۇھەن

ئەھلى فەرمودە و سونەن، چونكە شوينكەوتى كەس نىن جىگە

لە **بىنۇچىرىنىڭ** وە توندگىرى تەنھا بۆسى و وەشارەزاتىينىانن بە
ژيانى و فەرمودەكانى و وە جياكەرەۋەدى دروست و نادروست
لە گىرەنەوهەكاندا وەحال و زانست و فقەمى زانايان و
خوشەويىستى دژايەتىان بەم پىيۇرەدە، وە وتارو نوسىن وكتىپ
ومەقالاتىانى پى دادەرىش و هەوالەكان دەگىرەنەوه بۆ
سەرچاوه دروستەكان، وە نەبەستنەوهى بېرۇ بۆچۈن و هەواو
توندگىرى، وە خىلاف — جىاوازى لە مەسائىلەكانى **صىفات** و
قدىر و **عىيد** و **الاسماء** وە فەرمان بە چاكەكردن و نەھىيىردن لە
مونكەر... هى ترىيش دەگىرەنەوه بۆ كتاب وسوئە، وە ئەوهى
موافقى دەليل بىت بە كتاب وسوئە وەردەگرن پىيچەوانەكەى
رەت دەكەنەوه.

شەشەم : ئەم لەقەبانە بىدۇھە سەرپىچى و تونگىرى كەسىي

و تاقمى نىن، كە دەرتىيەت (ئەھلى سوننە و جوماھە) ئەم
لەقەبانە تەنھا ناساندىكە بۆ جىايى لە ھەر تاقمىيکى دابراو
لە كۆمەللى موسولىمانان وە ئەوان لە خۆناڭرى.

سوننە لىيەدا بەرامبەر بىدۇھە ھاتوه، فيتنە و بىدۇھە زۆر بۇن
تايىبەتمەندى كۆمەللى موسولىمانان پاندىتىيانە بە سوننە و
جەماعەوە، وە پىيان وترا ئەھلى سوننە بەرامبەر ئەھلى
بىدۇھە، وە پىيان وترا (الجماعە – كۆمەل) لەبەر ئەوهى ئەوان
لەسەر بىنچىنە و بىنھەرن بەرامبەر دابراان لە ئەھلى ئارەزوو
ھەوا و بىدۇھە، بەنەمەر ﷺ ناوى بىردى بە (الجماعە) لەبەر كۆيىان
بە شوينىكەوتى و دور لە دابراان و بىدۇھە، لە سەر برايەتى و
كۆكى بۆ ئەمە ابن مسعود دەلىت: (إِنَّ الْجَمَاعَةَ مَا وَافَقَ الْحَقُّ وَ إِنْ كَنْتَ
وَحْدَكَ .. الْبَيْهَقِيُّ فِي الْمَدْخَلِ وَ الْلَّالَكَانِيُّ فِي شَرْحِ السَّنَةِ . أَصْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ
ص/ ٤٣-٤٨).

و ه لەمەوه زانایانی ئىسلام كتىبە عەقىدىيە كانيان دارشت
بەناوى (كتب السنّة) چونكە پابەند بون بە شوينكەوتنى
رېبازى نەك داهىنان.

كە دوترىت سەلەف يان سەلەفيەكان يان سەلەفيەت، ئەمەوه
دەگەریتەوه بۇ پىشىنى صالحى كۆى هاۋەللان، ھەركەس
شوينكەوتوى راستى بى جودايى لە نىوان هاۋەلناندا، جگە
لەوانەي دابىان لە پىشىنى صالح بەناو و ناودرۇك لىرەوه پىيان
و ترا (الخلاف) وە بە (الطاڭ) يىش دىيت لە كۆندا بوبىت يان ئىستا،
وە پەروەردگار دەفرمۇيىت : (فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ...لا عِرَافٌ ۚ ۱۶۹)
لەمەوه (السلف) تەنها بەسەلەفى صالح دىيت وە واتاكەشى بۇ
ھەموو ئەوانە دىيت كە تەنها پىشەنگ و قدوهيان هاۋەلنان
ئەگەر لە ئىستاشدابن.

وە ئەھلى عىلەم كۆكىن لەسەر ئەم دەستەواژىيە نامۇ و دەرەكى
نېيىبە كەتاب و سونە، دەگىرەتەوه بۇ سەددى يەكەم ، بەلام

ئەوانەی خەلەفن بەناو ناودرۆك ئەگەر لە ناویشیاندابون و
لەگەلیشیاندا ژیابن ئەوا ھاولان لیان بەرین لە (القدیرة و
المرجحة.. وە ھاوشیوھیان — أصل السنة والجاحظ ص ٥٢٥١ او معجم الشیوخ
الذهبی ٢٧١-٢٤٠). ئەم دەستەوازھیدە دەركەوت کاتىك ناكۆكى
سەرى ھەلدا وە لەسەر ئصولى دين لە نیوان (الفرق الكلامية)
ھەمووان ھەولیان دا سەر بە سەلەف بن وە ئەوهى لە سەرين
ئەوهىيە سەلەفى صالح لە سەريپيون.

پیوست بۇ پونكردنەوهى ئەم دياردەيە كە رېچىكەو بنچىنەيان
كە جىڭىرە بە روانگەي سەلەف تا تىيەلکىش و ئىقтиدا نەبن
پىيان وە تىكەللىي رېگەيان (كتاب الصفات الاليمه لشيخ محمد آمان ص ٥٧-٥٨)

وە شىيخ اسلام ابن تىبة رحمة الله توپىزىنەوه و لېكۆلینەوهى پىشىنگى
لە (مذهب السلف) چەسپاندوھ، كە ھەر تاقمىيك سەرخەرى نا
بەجيي و پوچەللى خۆيان دەگىرنەوه بۇ سەلەف لە سايەيدا خۆ
دەشارنەوه.

بۆیه دروشى بىدۇھە کاران : خوشاىردنه وەيە لە ژىر مەزھەبى سەلەفدا بە فيئل و تەلەكە (اتحال تحت مذهب السلف) وە دەلىت رجە اللە : دروشى ئەھلى بىدۇھە زانرا : لادان لە شوينكەوتويى سەلەف .

بۆیه نىھام أحمد رجە اللە لە نامە ئى عبدوس بن مالك : ئەھلى سونە لامان پابەند بونە بەھۆى ھاواھلان لە سەرى بون ... الفتاوى ابن تيمية ٤٤٦-١٤٤٠ وە ئەگەر وترى (ئەھلى حىدىث) وە (ئەھلى ئەسەر) بۆ تايىھەت مەندىيىتى يان زۆرى بايىخ دانىيانە بەگىپ اوھە كان وە تىيگەيشتنى دروستىيان وە پىشخستى ھەموو بير و بۇچونىك .

وە هەر چوار ئىمامە كە رجەم اللە لە سەرانى ئەھلى حىدىث بون بە وتهى ھەرييە كە يان :- (ئەگەر فەرمودە صەھىح بۇو ئەوهە مەزھەبانە) وە شىيخ ئىسلام ابن تيمية رجە اللە : پىيگەمى ئىمامە كان پىشەنگن لە دىيندا وە ليييان ئىمام أحمد رجە اللە وە لەكتاتى جەنازە كەيدا — الفتاوى ٤٤١ دەلىت : ئەوهە بارودۇخى جىهان بزانى دەبىينىن لە موسولماناندا يەكىك لە (شىر و عاقلىك) كە لە

ماوهىيەكى كەمدا بەدەستى دەھىنن لە راستىيەكانى زانست و
كارەكان ھىيندەھايە جگە لەمان ناتوانى بە دەستى بەھىنن
نەوهەكان بە سەددە.

وە ئەھلى سونھو جەماعە وايان دەبىنин پىشەنگىيان، ئەمە
عەقىدەي چەسپاواو و جىئىگىرە كە كەمىنى كەمین نەبىت گرانە
درکردنى و راستبونى، وەك پەروەردگار دەفەرمۇيت : (وَالَّذِينَ
اھتَدَوْا رَأَدُمْ هُدَى وَآتَاهُمْ شَهَادَةً... محمد ۱۷.) وە (وَلَهُمْ نَعَمٌ
مُّشْتَقَبَةٌ... النساء ۶۸) وە ھەركات ناكۆكىيەك ھەبوبىيت دەركەوتۇھە
كە تەوان پابەندى حەقنى وە شويىنكەوتۇين، پەشىمانى و
گەرانەوەيان بولاي حق بەوتە و كىدار بۆتە رېباز، وە بەوهە
جياوازن لە سەر سەرلىشىۋاوان و گومرەكاران.

وە جارييەك بەگەواھيدانى بپواداران ئەوانەي (شہداء اللہ فی الارض)
وە جارييەك بەوهە ھەر تاقمىيەك توندىگىرى بۆ ئەوى تر، وە
گەواھيدان بە بەگومرای بۆ ھەموو جياوازەكانىيان، بەلام
گەواھيدانى بپواداران ئەوانەي شوھدائى پەروەردگارن لە سەر

زهوى: ئەمە پەيوەستى گىرانەوەكانە بۆھەريەكى دەبىنин
بەوتەمى موسولىمانان لە ئومەتدا كەس ھىندەي ئەوان پايدى
بەرزىن بەودى پابەندى حەقنى، وە پىچەوانەي ئەمەلائى
جياوازەكانىيان.

كە دەبىنин جياوازەكانىيان دان بەم راستىيەدادەنин لەكتى
تەنگانەياندا، وە ئىمام أەمەد رحمەت الله : دەلىت بەلگەيە لە
نیواناندا رۆزى مردن بەھۆى تىكەللايەتى ژيانەوە كەسييڭ
بەلائى تاقىيەكدا دەچىت، بەلام لەكتى مردندا ھەمووان دەبىت
دان بەراستىيەكاندابىنин، وە لە جەنازەكەي ئەودا كە ھەزار
ھەزار وشەش سەد موسولىمان نويىشيان لەسەركرد جىگە لەوانەي
لە ناو مالۇ و دوكانەكاندا نويىشيان كردىبوو، وە بوه ھۆى
موسولىمان بونى بىست ھەزار گاور وجولەكە، ئەم پىيڭەيە لە
ئومەتدا بەددەست ھىينا بە ھۆى شوينىكەوتىنى بۆ فەرمودە و
سوننە بىو... وەھەروەها شافعى و سىحاق... ئەوانى تر كەم
پىيڭانەيان بەددەست ھىنابۇو لە ئىسلامدا بەھۆى پابەندى و

شويىنكەوتىنى فەرمودە و سوننە، وە ھەرودە بخارى و مالك و
اوزاعى والثوري و ابو حنيفة لاي كۆمەللى موسولمانان، كە ناويان
دەھىنرىت تەنها بۇ پابەندبۇن شويىنكوتىيانە بۇ فەرمودە و
سوننە، وە ئەودى قىسىمان لە سەر (معصوم)نин، وە يان پىييان
نەگەيشتوه يان رون و دروست نەبودلایان يان لاوازى بەلگە كە
بەھىز تريان پەسەند كردوه.

ابن قيم رحمه الله دەلىت: هەمووان دەزانن ئەھلى فەرمودە راستىنى
كۆمەلنى وەك ابن مبارك دەلىت: ئايىم لە ئەھلى فەرمودە دا
بىسى، وە (الكلام) لە معترلة، وە درۆ لە رافضة، وە (حيله بازى) لە
ئەھلى راۋ و ھەوا، وە (سوء الرأي- اتدىپ) لە (آل أي فلاں).. مختصر
المرسة ٣٥٩/٢ و المتنى من منهاج آل العندال ص/٤٨٠.

ئەھلى سوننە وجەماعە ئەوانەن لە سەر ھىلى راستن- خط المستقيم
ئەودى يەنفەمەر كىشاي لە فەرمودە كەدا كە: ابن مسعود
گىتراویه تموه (خط لنا رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم خطًا مستقى
على الأرض ثم خطط حول هذا الخط خطوطاً قصيرة ثم مد أصبعه الكريمة
على الخط المستقيم وقرأ الآية السابقة - وأن هذا صراطي مستقىماً فاتبعوه

و لا تنتعوا السبل فترق بكم عن سبيله... الانعام ١٥٣ قال عليه السلام
وهو يبر بأصبعه على الخط المستقيم هذا صراط الله ثم أشار إلى الخطوط
القصيرة من حوله وقال وهذه طرق وعلى رأس كل طريق منها شيطان
يدعو الناس إليه... رواه أحمد والنسائي والداري) ئهودی ریگای راست بگریت
له کۆمەلی موسولمانانه ئهودی سیمای ئیسلامه، وه تىكەن
نه كردنى هيچ لىيلەك بهم سەرچاودىيە، وه هيلىەكانى راست و
چەپ لادان و گومرايى وستەم ھەلە و نەپىكەنە به پىيى دۇورى
لە هيلىە راستەكەمە خەستىقىم - السراط المستقيم كۆمەلە
موسولمانان، لىرەوە نورىكى ترى پەھەممەلە درەوشايەوه
بەراستىيەكان وەك فەرمۇي ئومەت بۇ حەفتاۋ سى كۆمەل
بەش دەبن وە رۈزگاربۇھەكى نواند بەھى كەخۆى لە سەرييەتى
وهاوەلآنى وە پىيى فەرمۇن: (الاتزال طائفة من أمتي ظاهرين حتى
يأتهم أمر الله وهم ظاهرون - البخاري وله طرق أخرى) واتە ئەوان لە سەر
ھىلى بەرگرى شەرعىن لە ئیسلام لە ریبازى پەھەممەلە به كتاب و
سونە وە بانگخوازى ولاء و براء پىيى، وە سەددەي ھاوەلآن ئەھەدی
شوين كەوتويان بن ئەموا پىشەنگى سیمای ئیسلامى بىيگەردن

و هك په رو هرد ګار د هفه رمویت : (وَكَذِيلَكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطَا يَتَكُوئُوا

شہداء علی النَّاسِ وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْنَمْ شَهِيدًا..البقرة ۱۴۳ و ه قرطبي رحمه الله له

تفسیر القرطبي دا دهليت:

(هه رسه ده یه ک شاهیده له سه رئه و هي دواي خوي).

تۈزىنەۋى حوتىم

كۆمەللى موسولمانان لەبىر دەم بەرنگارىيە كاندا:

كۆمەللى موسولمانان : ئەھلى سوننە جەماعە ئەوانەن كە
لەسەر رېبازى بىنۇچىرىنىڭ كتاب وسوننە وە **ولاء و براء** يان لە
سەرييەتى لە مەدا ھىلى جىهاد و بەرگرى لە ئىسلام دوو بەرە
بەرپابورو كە بۇھو كارى جودايى و بىھىزىيان:

بەرھىي يەكەم: ترسى دەرەكى كە كافران ئەوانەي ئاشنانىن بە
نورى ئىسلام پلان گىپى بەرامبەر موسولمانان و ئىسلام
دەيىكەن لەپۇي عەقىدى و سلوکى و سياسى دەسەلات دارىتى
ئەمانە بە مەرام ناگەن بەزۆرى ئەگەر لە رېڭگای تاقم و
رېڭراوه دابراوه كان نەبىت كە پوشاكى ئىسلام والاپوش
دەكەن، لە ئەھلى وروژىنەرانى فيتنە بۇ بهشىركى ئومەت كە
دەبىتىه هۆي سەرخستنى كافران، وە شىخ ئىسلام ابى تىمە ئەوهى

والا كردوه لە (مناھج السنۃ النبویة) كە ئەم تايىيەتىتىھ روافضلى يىپىـ

جيادە كرىيەتىھ وە بەزۆرى تاقمە ئاشكراكانى بە درىيىزايى مىيژوو.

بەرهە دووھم : دژايىيەتىھ ناو خۆيىھ كان بەدەركەوتىن و زىيادىي

تاقمە كان گەنجانى ئومەت بەلارىدابران بۇ بە هەدەردانى

سەرچاوهى توانا كان لە لاۋازكىرىنى موسولىمانان، بۇ گرانكىرىدىنى

دۆخى بەرگرى لە بىدۇھە و ھەواو تا شەو رۆز بخىرىنە سەر يەك

بۇ ئەم كارە، وە دژايىيەتىيان كە والايپوشە لە ژىير سايىھى ئايىندا

بە درۇ، بە هەدەردانى سەرمایىھى زۆرى تواناى موسولىمانانە

ئەوانەي رېچىكەي كتاب وسونە (الطائفة المنصورة) پشکى شىر و

پايىه بەرزيان ھەبۈھە لە نەشكەندەنەوەي بار و دۆخى

موسولىمانان بە ھەولى گەپاندەنەوەيان بۇ (كتاب وسونە)

بەدرخستنى ئەوهى ئەم تاقمانە كە پوچەلىيىكى ھاوبەش كۆى

كردونەتەوە: شويىنكەوتىنى ھەواو ئارەزو حوكىمە گوماناویە كان

بى بەلگەي و ئىلھام بۇ چونە كان ھەوالە دلىيە كان (دلەم دەلىت

له خوداوهیه)، و هرنه گرتني تاك ههوالن (آحاد)، سهريپچي دهق
به نا مه عقوليه و لاعقلية، حوكم به عادات، به نه خشاندنی
باطل به بهلگه‌ی ههـلـگـهـرـاـوـهـ بـوـ حـقـ و هـرـگـرـتـنـیـ دـهـقـهـ کـانـ
وهـهـواـلـهـ کـانـ بهـ هـلـبـژـاـدـنـ بـوـ بـهـرـژـهـونـدـیـانـ، دـزـبـیـ ۷ـهـلـیـ سـوـنـنـهـ
وـ وـهـ سـوـنـنـهـشـ، هـلـگـهـرـانـدـنـهـوـهـ دـهـقـ وـهـهـواـلـ وـ تـهـئـوـیـلـیـ
پـوـچـهـلـ بـهـ پـیـوـهـرـیـ نـادـرـوـسـتـ، وـهـ دـزـایـهـتـیـ دـهـقـ وـهـهـواـلـ بـهـ
بـیدـعـهـ وـ تـوـنـدـگـیرـیـ کـهـسـیـتـیـ وـ پـیـرـۆـزـکـرـدـنـیـانـ، وـهـ درـوـسـتـکـرـدـنـیـ
ترـسـ بـهـ جـیـاـواـزـیـ کـرـدـنـیـانـ دـهـرـچـونـهـ لـهـ شـرـعـ، وـهـ حـوـکـمـ
بـهـروـکـهـشـیـ دـهـقـهـ کـانـ وـلـانـانـیـ مـقـاصـدـ وـنـاوـهـرـۆـکـ، وـهـ بـهـلـگـهـدانـ
بـهـ السـوـادـ الـأـعـظـمـ، وـهـ کـرـدـنـیـ حـوـکـمـیـ عـامـ بـهـ خـاصـ وـهـ خـاصـ بـهـ
عـامـ، وـهـ وـهـرـنـهـ گـرـتـنـیـ إـجـمـاعـ وـهـ مـهـزـهـبـیـ هـاـوـهـلـانـ، وـهـرـگـرـتـنـیـ
ثـارـاـوـ بـوـچـونـ لـهـ مـهـشـایـخـ وـ مـهـقـالـاتـ وـ تـوـنـگـیرـیـ بـوـیـانـ وـ پـیـرـۆـزـ
کـرـدـیـانـ وـهـ قـوـسـتـنـهـوـهـ بـهـ هـهـلـهـ تـهـئـوـیـلـ وـهـرـگـرـتـیـ بـهـشـ کـرـدـنـیـ
بـیدـعـهـ بـوـ حـسـنـةـ وـسـیـةـ، وـهـ شـیـوـانـدـنـیـ دـهـلـاـلـاتـیـ دـهـقـهـ کـانـ وـ پـشتـ
بـهـسـتـنـ وـلـاـزـ وـ هـیـنـراـوـهـ کـانـ لـهـ هـهـواـلـهـ کـانـ وـهـ وـلـانـیـ تـیـگـهـیـشـتـیـ

دەقە كان به زمانى عەرەبى بنەرەتى رەسەن، وە بانگخوازى كە سونەيەك پىچەوانەي ئەوئى ترە وە پىچەوانەي قورئانە ، وە دەق روکەش و ناوهرىڭ كە دروستى ھەلبىزاردەنلى وويسىت بە كامىيان بۇو، ئەمە شىيە كارى ئەھلى بىدۇھە و ھەواو ئارەزووە به دەق و ماقاصل دەلالاتەكان.

بە زوپىي وزۇرى بە يانى حالى ئەمانەكرا لەلايەن زانايانمۇدە وەك ئىمام الشاطىي رحمە الله له (الاعتصام)دا وەكۆى كردونەتەمەدە له (أصول الإسلام لردىء البدع عن الأحكام) لەسايىھى ئايەتى : **لتسبیح سبیل الشجرین...لاتنام ٥٥**.

واتە بۇ خۇ پاراستن خۇلادان، وە ھەروەھا درەوشانەوھى ھەوالىيىكى پىرۆزى ترى **بەجەمەن** بەجوداي وبېش بونى ئومەت وە رېزگاربۇنى تەنها يەكىك لىيان كە بە ھىلە راستەكە (خط المستقيم) كە لە سەر زەوى نواندى وە ھىلە ليچىابۇھە كانى بەلای راست وچەپدا بە لادان ورپىچكە شەيتانى نواند، ھىلە راستەكە ئىسلامە وە ئىسلام يەكەو لادان وجودابونەوھى نىيە،

جگه لەمە ئەگەر ئىسلامى تىدابىت ئەوا ھەموو ئىسلام نىيە
وە شويىنگەوتوانى كۆمەللى موسولمانانن بە ئەندازەنى نورى
ئىسلام بە زۇرى وکەمى دوورى ونزيكى لە ھىلە راستە كە
(خط المستقيم)، وە ليىرەوە ئەۋەن ناو لەقەب ھەلنىڭرى و
ئەصلېيك لە ئەصولى ئىسلام جودانە كاتەوە لەسەرى بى
جودايى ئەوا ئەوانە كۆمەللى موسولمانانن ئەوانەن كە پابەندىن
بە ھىللى بەرگرى شەرعى لە كتاب وسونە وەرگرى پەيامن
سەرخەرى و دژايەتى بەممە دەكەن.

دوای ئەم حەت تويىزىنە گەيىشتمە وەلام دانەوهى ئەو
پرسىارە لە سەرەتاي ئەم نووسىينەدا خۇى وروژاندبوو:

وەلام:

لە مەوه وەلامى پرسىارە كە رۇن دېئىوه بەم شىوه يە:

زانىنى پىّوست لە ئەصلى دينى ئىسلام :

يەكەم : كە دين نىيە بە كۆمەل نەبىت.

دووهەم : وە كۆمەل نابىت ئەگەر ئىمامەت نەبىت.

سېيىم : وە ئىمامەت نابىت ئەگەر گوېڭرى گوېرایەلى
پابەندى نەبىت.

ئەم سى تايىبەت مەندىتىيە لە ناو يەكدا لەكاون و جودا نا

كىرىنەوه، ئىسلام كۆمەلى موسولمانان دانامەززىت بە ولايەتى

ئىسلام (دەسەلات و پارىزراوى) تەنها بەم خالانە نەبىت وەك

ئىامى عمر دەلىت: لا إسلام إلا بجماعة ، ولا جماعة إلا بإمارة ، ولا إمارة

لا بطاعة...سنن الدارمى ١٧٩) موسولمانان ھەموويان لاشەيەكىن

پارچه کانی پیکه و هلکاون که نه وانه ش برا ئندامه کانین، وه لاشه که ئیسلامه (كتاب و سوننه) ئه مه سیاسه تى ئاینه که دلنيايی پاراتستنى دهستكه و ته کانی و يه كييٰتى و يه كبونى كۆمەلە كە يه به دانانى ئيمامييکى شەرعي كە (سياسه تى بەريوە بىردى لاشە كە يه) ئىسلام بنه رتى دروست بۇونى لاشە ئومەتە ئىمامەت پارىزىرى لاشە كە يه لە ئومورى دين و دونيا ئىسلام هەمووه بۆيە جودايى و بهشى هەلناگرى بەرپىازى بەنھەمبەر ﷺ هاۋەللان نەوهى شوينىكەوتويانە تا ئەمپۇر وە بانگخوازى ئىسلام دەكەن نەك به بەشىكى وە پەروەردگار دەفرمۇئى: (أَقْتُمُؤْنَ بِعَضُ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِعَضٍ... البقرة ٨٥) كە قەدەغەي كردوه وەرگەتنى هەندىك وەندىك نا نە بە كەم كردن وەنە بە زيادى كردن وە (قِلَّا حَدِيثٌ بَعْدَ يُؤْمِنُونَ... البقرة ١٨٥) كۆمەلى موسولمانان بە رېبازە كەيان كتاب و سوننه جودايى و بهشى تىدا نىيە كە بانگخوازى ئەم رېبازە بۆ(يەك تاپەرسەت)ي و پىكھەتىنانى كۆمەلى موسولمانانە، نەك بە

جودايى بەشىك لە موسوٰلمانان، وە كۆمەلە سەركەوتودە كە يا
گروپەرزگاربۇه كەي بۇ نواندوين بەوهى كەخۆى و ھاودالانى لە
سەرين وە فەرمانى بە وەكردۇھ وە نكۆلى كىردوھ لە دوکەوتتنە
و نەشارى و جى ھېشتىيان وە دەقەكانى كىتاب وسونە لەم
باھەدا فراوانن.

رېبازى كۆمەلى موسوٰلمانان ئىسلامە بە رېبازى بەنەمەنە بە^{۱۶۴}
كتاب و سونە وە پەروردگار دەفرمویت: (لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيَعْلَمُهُمْ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ قَالَ كَلُّ أَنْفُسِ الْمُجْرِمِينَ...آل عمران ۱۶۴) لىرەدا
ئىسلام ھەموو تايىبەت مەندىتىيە كى داوه بە (كتاب وسونە)
وە پاراستى و سەرخستنى لە ویراء بە تەنها ئەمە ئەنجامى
تەقوا دەي ھىننەت (لَأَنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنَّقَّكُمْ...جرات ۱۳) پاشكى
كۆمەلى موسوٰلمانان لە تەقوا بە ھىننە كاركىرىيانە بە
ھەردۇو وەھى (كتاب و سونە) وە ئەوان تايىبەتىيە لە ویراء، وە
ئيان بە ھىننە پشك لە **ولاء** ھ وە بەھىننە پشك بە **براء**، وە

ئەمە بەرجەستە نابىت بە پابەندى تەواو نەبىت بە **صراط المستقىم**

وھ پېشەنگ **نەھەن** و ھاۋەلان.

ئەمە واتاي شەرعى كۆمەللى موسولىمانانه براڭ بە رېبازى **نەھەن** بە كتاب وسونە، رېكخەر و كۆكەرەھييان ئىمامىيکى بىستراو گویرايەل كراوه بۇ پاراستنى دين و دنيايان، ئەمە بەستەرەھى گشتى نىوان موسولىمانانه بۇ يەكىتىيان و يەكگرى كۆمەلەكەيان، وھ ھىيندى پىادە كردنى ناجوداي و كىشە نە بۇون دەبىت، ئەگەر يەكىك لە موسولىمانان يان تاقمىك جوداي بکەن دەبنە هوى داپراڭ لە كۆمەللى موسولىمان و داپراڭ لە ھەموو ئىسلام لەرېبازى **نەھەن** كە پېچەوانەي ووېست و دەعوهى **نەھەن** بە واژهىنان لە جودايى و پابەندى بە كۆمەللى موسولىمانان ئەعوهى لە كۆمەللى موسولىمان دادەپرىن دەكەونە تاقمەوه بە ناو يان ناودەرۈك لە نزىك يان دوور بە ئىسلام و كۆمەللى موسولىمانان بە ھىيندى دوور كەوتىنەوە ولادان و داپرايان لە كۆمەلەكەيان، وەرنەگىتن و نا پابەندىتى

بە حوكىمەكانى ئىسلام وەك بىرىنى شريانى لاشەكە بە ھىندى
بىرىنەكە، وەكە گویرايەلى پابەندى بەتەواوى نەبۇون لاشەكە نا
جىنگىر دەبىت وە ئەوكانە بى ھىزى و دەسەلاتى پارىزەرى
لَاواز دەبىت .

كە بانگخوازى و جهاد و ئامۆڭكارى و ئاگاداركىرنەوە و
بىرخستنەوە و پابەند بۇون بە (ووتە و كار) ئەمانەو ئەوهى لە
خۆى دەگرىيەت ھەمووى لە ژىر رىبازى بۇساپىچىلەت دا جىگە لە وە
ھىچى تر .

نابىت بەلین و موالات ھەبىت بۇ ناوىتكى جىگە لە ئىسلام وە نە
مولات بۇ ناوهرىزكىيەك جىگە لە ئىسلام بە زىاد يَا كەم، وە نە
بۇ تاقمىيەك لە موسولىمانان جىگە لە كۆمەل موسولىمانان لە ژىر
ھەر ناوىشانىك، تەنها پابەندى بە كۆمەلى موسولىمانان
لەسەر رىبازى بۇساپىچىلەت دەبىت .

لە مەھو ئەگەر تاقمىئىك يا كۆمەللىك يا حىزبىيتكى ئىسلامى دامەزرا لە سايىھى دروشمى داهىنراو لەسەر بەلىنىن **ولاء وبراء** ئەوا :

* دامەزراوه لەسەر پابەند بەھەندىيڭ لە فەرمانەكانى پەروەردگار وەھەندىيڭ نا .

* دامەزراوه كە موالاتى بۆ ھەندىيڭ لە رېكخراوه كانى ھاوشييۋە دەبىت جگە لە وانى تر .

ئەگەر دامەزرا لە وولاتىكدا كە ئەھلەكەي لەسەر (رېبازارىنەمەن) و سەلەف صالح ئەھلى سونە و جەماعە جىاوازىيان دەكەن بە تاك و كۆز و ناو و ناودەرۋەك لە بەش و گشتدا .

ھەموو ئەم دامەزراوانە (حەرامن) نادروستن، لەوەي تىيىاندايە لە ناپەوايى و ناھەقى و بە لە دەستىدانى بەشىيتكى ئىسلام، بەلادان لە رېبازارىنەمەن لە بانگحوازى وە نەشازى لە ئەصل(كۆمەلى موسولمانان) وە هوکارى جودايى و بلاوى كۆپىيان و شكارىنى يە كىتىيان.

له رۆشنايى ئەمەمى لە پىشدا ھات وە ئەوهى دەردەكەۋىت،
ئەو رېچكەو رېگايەپىستە لە سەر موسولمانان پىادەى
بىكەن لەبەر رۆشنايى بنەماو بنچىنەى عەقىدەى چەسپاۋ و
باودەپىكراو بە دەقى شەرعى بە مانەى خوارەوە كە دىن
لەگەل بەيان كەدنى بنەما شەرعىيەكانى و عەقىدىيەكان، وە
قۇناغەكانى بانگخوازى بۆى وە بهم شىۋىيە بۆلا بەدنى بنەماي
(الكلية الجامعية) لە كىيىرانەوەي (الجزئيات إلى الكليات) وە بابەتى
(الكليات) بەمانە:

بنەماي يەكم :

بنەرەت پابەند بونە بە كتاب وسوننە لەگەل كۆمەلى
موسولمانان بون و گوئىرايەلى و پابەندى و گومرانەبون، وە
بانگخوازى بۆلای پەروەردگار بەرىيازى بەنەمەن جودايى
نەكىرىن بە ناو ناودەرۆك راستى بى تەم و مىرى، وە ئەم ئەھلە
شياون و پىستە بىزانن كە كاريان بۆ گشتى ئومەته نەك

چوارچىوهىكى جوگرافيايى دهوريان، بەلکو گەياندنى پەيامى

ئىسلام لە هەر شوين وکات بە سىٰ ويستە لكاو كە :

۱- موسولمان لە هەر خاكيتى ئىسلامدا بىت لە سەرييەتى
كە ئسلام كۆمەللى موسولمانان لە سەر (رىي بازى ئىسلامى
راست) وە ولايەتى ئىسلامى كە كوفر بە ئاشكرا نەبو ئەوا
نابىت و قەدەغەيە جودايى بکات لە كۆيى موسولمانان بە^١
ھىيىنانى حىزبى ئىسلامى يا كۆمەللى ئىسلامى لە سەر ئەو
خاكە كە ئەمە بارو دۆخيان بىت. (فَمَادِيًّا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالُ...يونس ٣٢).

ئەمە راستىيە كە جودايى و خىلاف دەھىنېت، وە شىكاندىنى
گۆيرپايدىلى و پابەندىتى بۆ حۆكم و دەسەلات، وە جودايى
كۆمەل و كۆيى وە پشت كىرنە كۆمەلە كەيان وەك ابن عمر لە
فەرمودە كەى بەنەمەن كە دەفەرمۇيت: (من أراد
بجوجة الجنة فليلزم الجماعة - رواه الترمذى و أحمد) پىوستە لەگەل كۆمەللى
موسولمانان بۇن لە سەر رىي بازى كتاب و سونە وە بانگخوازى

و ئارام گرتەن وە ئەركى ئەھلى عىلەم و باوهەرداران و كۆمەللى موسولمانان (ئەھلى سونە و جەماعە) كۆپىيان بە (كۆي زانايانى ئومەت) پەروەردگار دەفەرمۇيت (وَلَئِكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الشَّرِّ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، آل عمران ۱۰۴) كە ئومە ليىرەدا بە زانايان يەت، ئەوانەي بانگۇي ئىسلاميان پىيەدەگات بۆ (عوم الامة) وە ئەوان ئەھلى (الحل العقد)ن لە ئومەت ئەوانە نورى قورئان بلاو دەكەنەوە و بانگخوازى بۆ لاي پەروەردگار دەكەن، ئەم پەيوەستيانە دەبنە پارىزەر لە دروست بونى جوداي و حىزب و تاقم كە لە لاکانى (خط المستقيم) نەك لە سەر(خط المستقيم) وە پەروەردە لەوانى ئومەتى پى بىرىت، بە ئاشنا كردىيان بە عىلەمى شەرعى بەسۈود لە دين، تا تاقمان بە لارىاندا نەبەن و پارىزراوبىن لە هوڭكارەكان كە بەرەو ئارەزو سەرپىچىيەكان كە شەياتىنى ئىنس و جن پەلكىيىشيان دەكەن كە بانگخوازى دەخنكىيىن و دەچنە جىڭگاي زانايانى ئومەت بەھەولى ئەوانەي مىكىرۇبە عەقىدى سلوكىيەكان رىيازە

فىكىيەكان بە گوئىسى لاواني موسولماناندا دەدەن لەبەر چاۋ و
گوئىسى ئەھلى سونە، وە پەروەردگار بەيانى كردوھ و بەركى
دانادە بە تايىبەت زانايىاي شەرعى كە دەفرمۇيت: (وَلَئِكُنْ مِنْكُمْ
أَمْةٌ يَذْعَنُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَغْرُوفِ وَهُنَّ عَنِ الْفُنُكِ رَأْوِيَّا
الْمُقْلِحُونَ...آل عمران: ٤٠) وە يەممەر دەفرمۇيت: (يحمل هذا العلم
من كل خلف عدو له - رواه أبوداؤ وابن عبد البر). وە ئىمام بوخارى لە
صەھىحە كەيدا لە كتاب (الاعتاصام بالكتاب واسننة) لە باب قول النبي
—لاتزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق يقاتلون :وهم أهل العلم (وە حافظ بن حجر لە
شەرجىدا بىزى لە (فتح البارى ٢٥٠/١٣) دەلىت: ووتەيەكى شىاۋ
پىكراوه، وە ئىمام الزمنى فەرمودەكەمى گىراوەتمەوه لە(باب
گوئيم لە محمد بن اسماعيل بو واتە بوخارى وتنى: گوئيم لە على بن المدىنى
بو ووتى: ئەوانە ئەھلى فەرمەدەن، وە كتىبى (خلق افعال العباد)
دا هاتوھ لە سەر فەرمودەكەمى اپى سعيد لە (و كذلك جعلناكم امة
وسطى) ئەوانەن كە لە فەرمودەكەدا بە (لاتزال طائفة من أمتي...)
هاتون .

وه سه رنج به نهیئیه کی گرنگ به به رزبونه و نزم بونه وه و تیکشکان و داروخان و به هیزی و لاوازی ئومهت پیوهریکه بؤ سه رکه تنی ئومهت له همرکات و همربارو دوخیک به کۆبی و یەك بونی (زانایانی دادپه روهر) پشت بهست به په روهر دگار لانه دان له حهق به هههر هۆ و کاریک، وه لەم ئەركەدا ناونراو (خیر أمة و همة وسطا و شهداء على الناس) ئەمە ئەركى زانا داد په روهر و گەيشتوانه، کار به خۆرى بانگخوازى بکەن بؤ یەك خستنەوی ئومهت به ریبازی بەھەمەم بؤ په روهر دگردن و رې نیشاندان و رېنماي و فېرگردن و فەرمان به چاکە و نەھى لە خراپە، و به رپابونی ئيقامە حجه بۇ پاراستى دين و سەر و مالى موسولمانان كە ئەركە وه به رونى چاخە كەيان ئەمە وەك: التولي يوم الزحف وه رادهست كردنى دين و سەرمایە كانیەتى به وانەي بهرام بەريان گرتون به (العقدية و السلوکية) جودا لە ریبازى كۆمەللى موسولمانان (ئەھلى سونه و جەمامعە) ئەوهى كە پىيى رازىين وه په روهر دگار و بەھەمەم و كۆمەللى موسولمانان،

ئایا ؟ لەمە گومرایى و لە دەستدان زیاتر ھەيە، وە ئایا ؟ خەسارەت و خەسارەتمەندى زیاتر ھەيە، ئەمە ئەركى موسولمانە لە سەر روی زھوی (الطائفة المتصورة — گروپە رزگاربودكە).

وە لە (منهج الدعوة الى الله) ئى أمين حسن اصلاحى ص ٢٣-٢٤/دا ھاتوه: كە پەروەردگار ناردوھ بۇ بەدەستھىننانى ئامانجە گشتىيە تەواوەكان بۇ بەردەوامى بانگخوازى ئىسلام تا كوتا رۆژ لە ھەموو ئومەتىيەك و زەمان و شوينىيەك و جىاوازى زمانەكان وە پىوست نە بونى ناردنى پەيامى نوى و نويىنەر بە ھەر ئومەتىيەك و ھۆز و زمان و لەھجەيەك.

وە پەروەردگار كوتايى ھىنا بەناردنى پىغەمبەران، بەرپرسىارييلى بانگخوازى و گەيانىنى تەواوى بەلگەكانى دا به وە خۆيى پەروەردگار پاراستنى دينى لە ۋەستوگرتوه بە دوو رىيگا :

يە كەم : پاراستنى قورئان لە شىۋاندى و گۈرانى و كەم و زىادى تا جىهانى مەرقاھىتى پىّوستيان بە پىغەمبەرىيکى تر نەبىت لە رۇنگىردنەوە و ھيدايەت لە كردن و نەكىردن بە فەرمانەكانى خودا.

دۇوهەم : پەروەردگار بەشىيەتكى لە ئومەتى مەدەنلە ئەمەن بەرەدەواام تايىھەت كردوھ بە وەى لە سەر حەق بن وە لە فەرمۇدە كاندا ھاتوھ بە رۆشنىكىردىنەوەي رېڭىاي پاست و نىشاندان و كار پىيى و پىشەنگى و گەياندى نورى ئسلام، وە ئەمان دەمەنن ئەگەر كەمەنيش بن تا ئەم رۆزى پەروەردگار ھەمووان دەگەرەننەتەوەلاي خۆى، زىندوگەرەوەي پىشەۋايەتى رېبازى يەنەمەنلە و ھاوەلانى چەند پىلان و دەۋاھىتى رېيان بگەيت، وە ھەر گومپاى دىت بۆ ئومەت جەستەي لازى و پەك خىست بە ژەھرە كانى، پەروەردگار دەي پارىزىت و كۆمەلە رى بەرنەدەرە و پشتىكەرە گومراكaran (لاتزال طائفة من أمتى قائمة على الحق) بەرز دەكاتەوە وە ئەركى خۆيان بەرجەستە دەكەن بە

پاککردنوهی دین لوهی نامویه و هینراوهته ناوی وه بانگزوی
جیهان بۆ صهلاح و فهلاح و باشی رزگاربون، تا کاتیکیش که
پیوهره کان پیچهوانه دهبنوه به کشتی نادرrost جیگای
درrost وه خەلکان ده گورین شه پ وردەگرن و خیر نا وه
تیکەلی ده کهن وه پاساو بۆ بیدعه کان ده هینرینه وه وه
بانگخوازی جەھالەت دیتهوه و پابەند بوانی حق نامۆ و بی
پشت وسەرخەر ده بن.

ویستی په روهرگار به مانهوهی ئەوه کۆمەلە خۆراگە برواداره
پابەند بە حق تا دوا رۆژ بۆ پاراستنی و مانهوهی پیشهوايەتى
محمد ﷺ بە (الوحى) به قورئان و هاوهلانى تا ھەممۇ كات نورى
ھيدايەت نه کۈزىتەوه و بەردەوام پرشنگ دارىت لە
رېئمۇيىكىرىدى خەلکان و تەواى بەلگە کان لە سەر
درrostكراوان.

۲ - ئەگەر موسولمان لە ولاتى کۆمەلی موسولماناندا بۇو،
بەلام ولايەتى ئىسلامى تىدانە بۇو، با وا زېھىنیت لەو تاقمانە

جوداي ئىسلام يان جياوازيان لە سەرە، وە با عەقىدە و كار و
بانگخوازى بە رىبازى نەھەمەر بىت، وە پىوستە بۆ ئەوانەي
پەروەردگار لە موسولمانان پىيى داون لە مال و عىلەم ھوکارى
پشتىوانىيان.

٣- بەلام ئەوانەي موبىتەلان بە ژيانيان لە ولاتى كوفر بايزانىن
كە گورگە كان مەرەكان جيادەكەنەوە لە رەوهەكىيان لە ناويان
دەبهەن، پىوستە موسولمان لە كۆمەلەكەي دانەبرىت و
بىگەرىئەنەوە لاي برايانى موسولمانان و ژيان لە ناوياندا تا كۆو
يە كىگرتۇو سەركەوت و بەھىزىن وە ئەوانەي پەروەردگار مالى
پىداون پشتىوان و يارمەتىيدەريان بن، وە ئاشنا كردىيان بە¹
زانيانى ئەھلى سونە وجەماعە وە ئاگاداركىدنەوەيان لەو
كەسانەي نامۇن نە شازن بە ئەھلى ئىسلام.

فەرمۇدەكەي كە حدیفة بن الیاف كە لە بوخارى و موسىلمىدا هاتوھ
دەيگىرېنەوە : (كان الناس يسألون رسول الله صلى الله عليه وسلم عن
الخير وكنت أسلأه عن الشر مخافة أن يدركني فقلت يا رسول الله إنا كنا في

جاهلية وشر فاءنا الله بهذا الخير فهل بعد هذا الخير من شر قال نعم قلت
وهل بعد ذلك الشر من خير قال نعم وفيه دخن قلت وما دخنه قال قوم
يهدون بغير هدي تعرف منهم وتنكر قلت فهل بعد ذلك الخير من شر قال
نعم دعاء على أبواب جهنم من أجاهيم إليها قدفوه فيها قلت يا رسول الله
صفهم لنا قال هم من جلدتنا ويتكلمون باللسنتنا قلت فما تأمرني إن أدركني
ذلك قال تلزم جماعة المسلمين وإمامهم قلت فإن لم يكن لهم جماعة ولا إمام
قال فاعتل تلك الفرق كلها ولو أن بعضها صل شجرة حتى يدرك الموت
وأنت على ذلك ... مفق علیه). ثم رون و شاشكريه له پیوستی له
گهلبونی کۆمەلی موسولماناندا و هەرگىز پى نەدراده به
جودای و پابەندبۇون بە بنەما تا دوارپۇزى زيان و بەر نەدانى
ولانەدان.

بنەمای دووھم :

ریبازی بانگخوازی دەبىت تەنها ریباز بىت كە بانگخوازى بۇ
پەروەرگار بانگئىيەكى خۆرسكە(ظرف) رون و رەوان شاشكريه له
(كتاب و سوننه) دا پیوست بە زياديىكى دەرهەكى نېيە جىگە له
ریبازەكە وەك خۆي لە هەموو بارو دۆخ و كات و مەكانىكدا،

وه کارکردن بۆ گەياندنى ئەركى هەموو موسولمانىكە، وە دەرچون لە تەنگىزى حىزبى ئەركى هەموو شايستەكارىكە بە ئەھلى شەرع بۆ وەلانانى ئەندامىتى حىزبەكان وە ئەركى هەمووانە بۆ سەرخستى و دەركىدى ئىسلام لە ناموئىتى دوھىدا.

وە دەفرمۇيت : بادا الإسلام غرباً وسيعود غرباً كما بدأ ...
فطوبى لغرباء ... رواه مسلم) وە هيچ رېگايەك نىيە بۆ دەرباز بون لەم ناموئىيە تەنها بەو رېگايەنەبىت كە رېبازى بەكتاب وسونى وەك ئىمام مالك دەلىت: (لن يصلح آخر هذه الأمة إلا ما صلح به أولها) واتە رېبازى .

كە چاخى يەكەمى ئىسلام لە سەر ئەم پى هەلگرىيە بەردەواام بۇون بە هەلگرتى عەقىدى راست و دروست بە دەر لە ئارەزو گومان، جىڭە لە وانەي دابران ولاياندا بەناو ناودەرۆك لە شەرع.

بنەماي سىيىەم :

قوتاگە كانى بانگخوازى لە سەر رېبازى :

۱- بانگخوازى به ئاشكرا بۇ بەرزىكىرىدە وەسى ناوى پەروەردگار و يەكتا پەرسىتى گەياندىن و رۇنگىرىدە وەسى واتاي گشتى و تايىبەتىيە كەى بە خەلکان ئەمە بنەماى دەست پىيڭ و بنچىنىھى رېكخىستنە، كە نەھەمەر لەسەرتاي بانگخوازى فەرمۇي : (قولوا
لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا) وە لە كۆتا شادا فەرمۇي : (لَقُنُوا مَوْتَأْمَ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ) واتە ژيانى موسولمان لە سەر يەك تاپەرسىتى دادەمەزرى، وە يەكەمین فەرمای پەروەردگار (يَا أَهْمَّ النَّاسِ
اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقَوْنَ... البقرة ۲۱) وە
پىچەوانە كەى شىركە وە يە كەمین نەھى ليكراي و پەروەردگارە : فَلَا يَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْذَادًا وَأَئُمُّ شَعَمُونَ.. البقرة ۲۲) وە
يەكەمین فەرمانى پەروەردگار بۇ كار بە يەكتاپەرسىتىيە (إِيَّاكَ
تَعْبُدُ) وە كۆتا سورەتىش لە قورئان يەك تاپەرسىتىيە (بِرَبِّ
النَّاسِ... إِلَهُ النَّاسِ) كە پەروەردگار ئاماژە بە سىفەتى رىوبىيەت و ئولوهىيەتى بەرزى خۆى دەكەت كە دوو ويستى لىكاون بۇ
يەكتاپەرسىتى ، وە يەك تا پەرسىتى ويستى پەروەردگار لە

دروستكراوه کانى كە دەفھرمويت : (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونَ ...الذاريات٦٥) واتە يەكتاپەرسىن كە ويستى پەروردگار

لە ناردنى يەغةمبەر ران ملىمە سەم وەك دەفھرمويت (وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَبَيْنَا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسَيِّرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَلِّبِينَ...البعل٣٦) وە پەروردگار پاش باش لە ناردنى ۱۸ يەخەصىز

دەفھرمويت (أَوْلَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَهُمْ أَهُمُّ افْتَنِيهُ ...الاحم٩٠) بۆ

ژيان بە (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وە دانى حەقى تەۋاوى وە ئاگاداركىرىندىمەدە
لە پىچەوانەيەتى چونكە ئەوە سەرتاۋ كۆتايمە مەبەستە لە
دروستكىرىنى ئىنس و جن وە ناردنى يەغةمبەر ان التَّكْبِيرَ وە
دەستپىتىكى قورئانە وە كۆتاشى ئەمە يەكم فەرمانە تىيدا و
نکۆلى لە پىچەوانەكەى لە پىناویدا ئومەت ھاتووھ وە بونى
قىبلە وجەد و بەھەشت و دۆزدەخ، عەقىدە راست بى گومان
و شەھەوات ھۆكارى پاكى دەرون و وەرگەتنىيەتى ، وە شىخ
اسلام ابن تيمية لە (الفتاوی٤/١٠ ص ٣٦-٣٧) دەلىت : ھەركەس بە ئاگايىت لە

دۆخى جىهانە كەى دەبىنېت موسولمانان يەكىن و شىئر عەقلەن
ئەوەي ئەوان لە ماواھىيە كى كەمدا بە دەستى دەھىنەن لە^{١٧}
پاستى زانستە كان و كارەكان چەندەھاى ئەوەيە كە نەوەكان بە^{١٨}
دەستى دەھىنەن لە غەيرى خۆيان ئەمە خەصلەتى ئەھلى
سوننە و فەرمودەيە چونكە عەقىدە دروست و جىڭىر ئىدراك
بە هيىز دەكات وە پەروەردگار دەفرمۇيت (وَالَّذِينَ اهْتَدُوا رَأَدُّهُمْ
هُدًى وَأَنَّا هُمْ تَشَوَّهُمْ...مۇدد ٦٦-٦٧) وە (وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوَعِّظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ
وَأَنَّهُمْ تَنْهَىٰنَا *** وَإِذَا لَتَّيَنَا مِنْ لَدُنَّا أَجْزًا عَظِيمًا *** وَلَهُمْ صِرَاطًا^{٤٢-٤٣}
مُسْتَقِيمًا...النساء ٦٦-٦٧) وە عەقىدە دروست بە يەكتاپەرسىتى
ھۆكارى زانستى بەسۈودە وە پارىزەرىيتسى (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا
وَكُلُّا مُشْرِكِينَ *** وَصَدُّهَا مَا كَانَتْ تَغْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ...المل ٤٢-٤٣) وە
موسولمانىيىتى سەرچاوهى بە دەسھىنەن زانستى بەسۈودە,
پەرستارى جىگە لە پەروەردگار رىيگە لە نەگەيىشتن بە زانستى
بەسۈود، وە عەقىدە بە يەكتا پەرسىتى پاراستەن لە^{٤٤}
خەسارەت و وون نەبۇن و نەكەوتىنە ھەلاكەوه (فَمَا أَعْنَثْتُ عَنْهُمْ

اللَّهُمَّ إِنِّي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ عَيْرٌ
تَثْبِيبٌ... ھود ۱۰۱) بانگوئى بۆلای پەروەردگار سەرەتا دەپەت
بەرزکەرنەوەي واتاوا فەھمى (إِلَهٌ إِلَهٌ اللَّهُ) وە رېچۈن بە نورى
(كتاب و سوننه) وە رېبازارى بەندىھەن رېچىكەي چاخى يەكمى
ئومەت بۇو لە ھاۋەلەن و ھاۋىتىبازانىيان بە بلاۋ كەرنەوەي
ئىسلام بە پاكى نورى ھيدايەت بەدەر لە ئارەزو گومان وە
پابند بە هيئە راستەكە الصراط المستقيم بەناو ناۋەرۆك،
دەستپىيەكىيان لە(دار الدعوة) لە (مەدينە) وە بە تاك و كۆ
بلاۋ بونەوە بەيەك پەيامى (إِلَهٌ إِلَهٌ اللَّهُ)، بانگخوازىيەكى يەكگەر تو
بەرپابو بەبى جودايىي وجياوازى بلاۋ بونەوە بە وولاتاندا، بەلام
ئەوەي لاي برای موسولىمانى رۇزىھەلاتە ھەمان ئەوەيە كەلائى
برای رۇزئاوايەتى، ئەگەر جياوازى ھەبویەت لە نىوان زاناياندا
بەلام كۆي ووتە و بانگخوازىيان يەك بۇو بەسەرخستى سوننه،
وە دەرخستىنى بىدۇھە تا يەكگەن لە سەر كتاب و سوننه، لە
سەرچاوه وكتىيەكاندا ئەمە نەخشاوە، وە ئىمام بوخارى لە(شىخ

أصول اعتقاد دلیت : (لیم زورگرتون له هزار زانا و زیاتریش تمنها لهوانهی

ووتیان نیمان ووته و کاره وه و هرم ندگرته له ئهوانهی ووتیان نیمان وتدیه).

بەلام بانگخوازى ئەکەر لە سەر شیوازى حىزب و تاقم و كومەل

بىت كۆي بانگخوازى پەھەپەر ﷺ نىيە بەشى و فرهى لە پېيازدا

كە كام رېياز هەلبىزىرى ئەوهى بانگوئى بۇ دەكات يان ئەوهى

خوزراوه ئەمه بارى ئەم سەددىيە، دەستپىكى رېياز بە (أَنْ

اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...الحل ٣٦) وەلاي كۆتا پەھەپەر ﷺ لە

سەر الصراط المستقىم چەسپاوه به درىزى سەددەكان بە ھەموو

گۈرانكارىيەكانى نىشتمانەكان، دەسپىكى ھەمووان دروشى

يەكتا پەرسىتى وھ بەددەست ھىنانى ئىخلاص وھ پاراستن لە

شرك دەرخستنى و پاکىرنەوھ ليى لە شاراوه كانيشى، بۇ بە

ئاگاي ئەحکامى دين و شەريعەتكەمى لە عەقىدە و ووته كان

ئەمه شیوازى رۆچونه به دىندا و دورىيە لە بىدۇھە و گومان

و گومپاىي.

بەلام تاقم و حىزبان كە لەسەر بانگۇي جودا دروست بون تەنھا
وەلام دانەوە يەكىن بۆ نادرostى و شىّواوى بارى سىياسى يان
كۆمەللايەتى يان زانستى يان ئەوەي دامەززىنەرەكەي تىيىدا
زىياوه:

ئەگەر ژىابىت بەوەي ناو دەبرىت بە خىلافەي ئىسلامى
ھەولۇي دامەززىنەرەكەي بۆ داخوازى بە دەسەلات (توجىد
الحاكمة).

وە ئەگەر دامەززىنەرەكەي ژىا بە لىيک ترازانى كەمىنەي
موسۇلمانان بانگۇي دەرچون دەكات لەمە بە دەستهينانەوەي
برايهى.

وە ئەگەر ژىابىت بە بارە نەفرەت لىيڭراوه كە (الحاد) ئەوا
بانگۇي دامەزراىندەوەي (توجىد الربوبىة) چەسپاندى.

ھەر تاقم و كۆمەللىك بارىك دەيھىنېتىه كايەوە جودايە لە
بنەماي سەرەكى رېبازى پەنەپەن دادەنرېت بەوەي لەم لاو لاي

هېلە راستەكانەن الصراط المستقىم وە نزىكىيان (الطائفة المصورة- الفرقة

الناجية) بە هىيندى ھەلگەرنى نورى رىپازى بۇھىمەر.

ئايان ؟ ھىچ ھۆيەك ھەيءە بۇ لادان لە رىپازى بۇھىمەر :

دەردە كەويىت دواى ئەم پىشە كيانە كە بانگۇي حىزبى صوفى و
كەلامى عەقلانى و سىياسى نابنە جىتگرى رىپازى دروستى
بۇ دروستكىرىنى كۆمەللى موسولمانى يەكتاپەرسىت،
كە ئەمە سونەتىنىكى پەل راکىشە بۇ ئەصلەكانى ئوصولى دىن
بە دواى خۆيدا، وە دەستپىيەكى بانگخوازىيە بە دروشى
پەكتاپەرسىتى (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بەناو ناودەرۈك بۇ ھەموو ئەحکامە
شەرعىيەكان، ئەگەر موسولمان عەقىدەي دروست بولۇپ وە پاك و
بەدەر لە شرك وڭومان پارىزەردەبىت لە ئارەزو و ھەواكانى دل
و لاشەي، وە دەستپىيەك بە پىچەوانەي ئەمە نە پىكانەو
رىپازى يەغەمبە ران الْكَلِيلُ و بانگۇي نىيە بۇلای خودا. (فَأَنْ
وَجْهَكَ لِلَّذِينَ حَنِيفُوا فَطَرَ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ
ذَلِكَ الَّذِينَ أَقْرَبُوا إِلَيْهِمْ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ...الرۇم ۳۰)

وتیروانینی دده‌لات پیش ریکخستنی کۆمەلگەیه کی
موسولمانی ده‌تپیکیکیکه له بۆشاپیه و شیوازی خهوارجه وه
ئەنجامى له دەستدانى توانا و لارانى ئومەته،
پەلکیشکردنیانه بۆ بەندىنخانە كان و گۆرستانە كان، وەك
کیشانی هیلیکە له سەر ثاو !!! .

دەرئەنجام بۆ يەكگرنەوه و كۆيى جودايان تەنها گريدانى
ھەمووانە به (لا إله إلا الله) بەو واتايەي بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بۆي
نېرداون، ئەي نابىنن ئەوهى كۆمەلی موسولمانان يەك
دەخات و كۆيان دەكاتهوه وەك لاشمیه کى لکاو، پەرۇشى
وسۆزى فريشته ھەلگرانى عەرشى جولاند بۆ بەنى ئادەم و
جيوازى نیوانيان (الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْقَرِئْنَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسْتَحْوَنُ بِمَحْمَدٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَبِئْمَوْنَ بِهِ وَسَيَّعْفُفُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسَعْيَتْ كُلُّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعَلَمًا فَاعْفُزْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقَوْمٌ عَذَابَ الْجَحِيمِ... غافر ۲۷) ئاماژە به
سوزیان و ئەوانەي دەوريان داون وە بەنى ئادەمه كان له سەر
زەوي تا ئەو نزا مەزنهيان بۆ بکەن تەنها بۆ(بروا بونه به

پەروردگارى مەزن) دەگەرىتىھو، وە لە سەر فريشته كان دەفەرمويىت: (ويستغفرون للذين امنوا) كە پەيوهندى بروادارى هاوبەشى نيوانيانە وە مەزنترىن پەيوهندىيە، لە كۆدا جياوازى لە نىوان موسولىماناندا نىيە بەو بەستەرەي كە تاكەكانى سەر روی زەھى بەيەكە وە دەبەستىتەوە وە بەستەرەوەي نىوان ئەھلى ئاسمانە كە (لا إلَه إِلَّا اللَّهُ) لە كىتىبى (أصوات البيان ٤٤٨-٤٤٧/٣) هاتووه: كۆمەللى موسولىمانان دادەمەززىن بەم بەستەرە تەنها لە ژىرى سايىھى زانايىھى شايىستەكارى گەيشتو بە چەسپاندى دروشمى (لا إلَه إِلَّا اللَّهُ) بە واتا هاتووه كە.

لە كىتىبى (معالم في الطريق ص ٨٦-٨٧) هاتووه:-

ئەم كۆمەلگەيە كە خەلکەكانى پابەندن بە خودا پەرسىتى تەواو بە يەكتاپەرسىتى .وە لەمە زىاتر ناكەن بە ئامانج لە عەقىدەو رېكخستان و شەرائىعەكانىاندا بەكردارى ھەموو پەلەكانى زيانيان ئەم دروشە دەگۈرىتىھو لە يەكتاپەرسىتى تەواو لە سىفات و ناوەكانداو ھەموو عەقىدەيانى پى چەسپاۋ

دەكەن وە پاك و بىتگەردن لە سەرى وە بەرجەستەبىي ئەمە
بنەماي دامەزراندى ئىسلامە و كۆمەلگە كەيەتى وە
گەواهيدانە بە (لا إله إلا الله محمد رسول الله).

واتە پىش بىركىرنە وە دامەزراندى كۆمەلایتى ئىسلامى و
كۆمەلگە كەي بەم بنەمايە ، پىوستە ئاراستەردن و گرنگىدان
بە تاکەكان ھەولى پابەندبۇنىان بە يەكتاپەرسى بەو
شىۋازانە بەيان كران وە كۆيى تاکەكان بە عەقىدە دروست
ئەمە كۆمەلى موسولمان دادەمەزريينىت بەرپابونى
كۆمەلگە دروست دەكا بە رېباز، دورو پارىزراو لە شرك و
بىدۇھە و ئارەزو وە نواندى ئىسلام بە ھەردۇو مەرچە كەي
(شەهدە أن لا إله إلا الله وأن محمد رسول الله) ، دەشىت كۆمەلگە كەي پىشىو
نا دروست بىننە ناو نوى كەوه وە دەشىت پالپىشىيان نەكەن و
دزايدىشىيان، وە ئەمان كە ئەھلى سونەن بەتاك و كۆ
گۆمەلگە وە مىشۇي ئىسلام لەزەمەنى نوح العليّ تا كۆتا
دزايدىتى كراون بى جودايى، وە بۇ بەرەنگارى يەنەمەن

پیوستی ئاماده کاری به هیزی عه قیده و جهسته‌ی و درونی و
توانای ریختن و یه کبونی بو سه رکه و تن به سه ر کومه لگه
جاهیلیه کونه که دا وه ئەم باخوازیه به دو رو دا :

یه کەم : کار کردن بو به دسته ینانی یه کتابه رستی به ناو ناوه ڏوک
وہ راست کردن وه لای موسولمانان وہ نه هیشتنتی دژایه تی
به هو شیوازه کانی دیار و نادیار کەم و زور.

دووھم : بانگوی کافران بو ئیسلام به به رز کردن وه دروشی
درستی که له شر عدا هاتون و بی نکولی و شاردن وه.
کاتیک ئیسلام سه رمایه‌ی هه موو موسولمانی که راست
کردن وه و پا کردن وه هۆکاری پاراستنی سه رمایه که یه وہ
بانگوی کردنی کافران بو ئیسلام ده بیتہ پاراستنی زیارتی، وہ
ئەمە کشتیه تی ئیسلام (یا آئھا الْفَدْرُ *** فُمْ فَانِذْ..اللَّٰهُ ۖ۱-۲) وہ (فَقُلْ
آذِنْكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٌۚۖ۱۰۹) وہ پنجمین ده فه رمویت (بعثت إلی
الأَحْمَرِ وَالْأَسْوَدِ – به شیکه له فه رموده که له جابر وہ له مسلم دا
هاتوه) وہ (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِّلَّٰهِۚۖ۲۸) وہ (قُلْ يَا آئَهَا النَّاسُ إِنِّي

رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً...الاعراف ۱۵۸)

یه کم له چوارچیوهی (مسجد الحرام) به ریابو وه له سه ریشی

کوچی پنجه هات بو (مدینه) تا جیهاد بکات به

یه کتابه رستی دزی شرك وه چاره سه ری بلاوهی به یه کگرتن که

روحی ئیسلام یه کتابه رستیه وه تنهها کورت ناکریته وه له

ئنجام نه دانی شرك به لکو هه موو هۆکاره کانی ده بنه هۆی

پاراستنه کهی هاوکار له (یه کتابه رستی و یه ک عه قیده و

وتهی مه به ستی و دین و دنیا) یی، له پیناو یه کتابه رستی به

هه موو شیوه کانی وه نه هیشتني شیرک و خه صله ته

جاهیلیه کان و تونگیری و توندره وی، بانگوی یه کتابه رستی

کرد که په رستراوه کان زوربون به جیوازی تیره وخیله کان وه

مرؤفه خۆی لا که متر بو له دار و بهرد و ئازهله ئه ودی دهی

په رست که نه سوود و نه زیانی بوی هه بورو (قَالَ أَنْجَاحُوْنِي فِي اللَّهِ

وَقَدْ هَذَاٌ وَلَا أَخَافُ مَا تُشَرِّكُونَ بِهِ...الاعلام ۸۰) وه (أَنَّا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ

وَاحِدٌ...الک ۱۱۰) وه بانگوی یه کتابه رستی و یه کبونی مرؤفه کان

وه نه هیشتني تونگيري تيره‌ي و رهچه‌له‌كى وه پيوهره کانى مروق بـ پيوهرى پـ روهردگار (التقوى) به جياوازى نـيوان (باـهلى و قـورهـيشـى) و هـهـزار دـهـولـمـهـند وـهـ سـورـ وـهـشـ،ـ كـهـ خـودـاـيـ هـهـموـوانـ يـهـكـهـ وـهـهـموـوانـ لـهـ نـادـهـ منـ اللـهـ وـهـهـويـشـ لـهـ خـوـلـ (ان أركمك عند الله أنتم - لا فضل لعربي على عجمي إلا بالتقوى) وـهـ يـهـكـ بـونـىـ دـينـ وـ دـنـيـاـ،ـ كـهـ پـيـشـتـرـ جـودـاـيـ دـهـكـراـ كـهـ جـولـهـ كـهـ بـوـ كـاهـيـنهـ كـانـ وـهـ گـاوـرـانـ بـوـ رـهـبـانـ وـهـهـوهـيـ هـيـ قـيـصـرـ بـهـلـامـ ئـيـسـلاـمـ دـينـيـ بـوـ دـنـيـاـ دـانـاـ وـهـكـ رـوحـ بـوـ لـاشـهـ،ـ وـهـ كـارـ بـهـ وـهـحـيـ (كتـابـ وـ سـونـهـ) كـهـ بـهـمـ نـورـهـ بـهـريـوـدـهـ چـيـتـ كـهـ پـيـشـهـوـايـ سـهـربـازـانـ بـوـونـ ئـهـگـهـرـ بـهـ بـهـصـيرـهـ وـهـ سـهـرنـجـيـ زـيانـيـ وـهـ ئـيـسـلاـمـ بـدـهـينـ دـهـيـنـ يـهـ كـتاـپـهـ رـسـتـىـ پـيـشـيـنىـ هـهـموـوكـ كـارـهـ كـانـ وـهـ فـهـزـلـىـ پـهـروـهـرـدـگـارـ وـهـهـمـ بـنـهـماـيـهـ توـانـيـانـ كـيـسـرـاـ وـ قـيـصـرـ بـرـوـخـيـنـنـ،ـ كـاتـيـكـ عـهـصـاـيـ دـهـسـهـلـاتـىـ ئـيـسـلاـمـ درـزـىـ بـرـدـ شـكـانـ پـهـروـهـرـدـگـارـيـانـ لـهـ بـيرـكـدـ وـهـ دـينـيـانـ لـهـ

دونيا جياكىدەوە، بىّ هىزى ولاوازى ئومىتە هات وە بە
هىزەكان وەك كالاڭكان مامەلەيان پىوهەكەن .

كاتى ئەوە هاتوھ موسولمانان بگەرېنەوە رېبازى [نەھىمەن](#) و
پابەند بۇن زىندىكەنەوە ئەمۇسى پىشىن بەيەكخستن و
يەكبوں بۆ سەركەوتىن وە يەكگەتنى ھەمۇ جوداكان بۆ بە
دەستھىنانى پىشكى مەزن لە دامەزراندەوە شارستانىيەتكى
چەسپاۋى دادپەروردى و دەرونى لەسەر يەكسانى رېشنايى
پىرىنىڭ بە دىن بە دروشى (وَلَيَصُرُّنَ اللَّهُ مَنْ يَتَصُرُّ إِنَّ اللَّهَ أَلَوَّيْ
عَزِيزٌ *** الَّذِينَ إِنْ مَكَاهِنُ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوا الزَّكَاةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوُا
عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ...الجـ ٤١-٤٠) .

٢- لە قۇناغە كانى سەر رېبازى [نەھىمەن](#) : نە هيشتىنى حوكى
جاھيلى بەوە لە شەرعى پەروردىگاردا نەھاتوھ لە (الولايە
العظمى) وە ھەمۇ رېچىكەيدك كە كار بە شەرع نەكەت لە
دامەزراوە حوكىمەكان) (إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ...يوسف ٤٠).

۳-نە ھېشتىنى جەھالەت بە نورى پىشىنگىدارى يەكتاپەرسىتى و شوينەكەوتن، (شەدە ئەن مۇمدا رسول اللە) ئەمە پىيگەي ئىسلام و پايىھى ئىمانە لە پىش ئەركەكان، وە ئەركەكانى شەش لە سلوك و كۆمەل و رەوشت ھەموو ويستى ھيداياتن بە كتاب وسونە لە ھەللىكىشانى تزوھ چانراوه كان لە ژيانى ئومەت بە بىدۇھە فىل و ئارەزو و لادان و گومان و گومرای لە سەر صرات المسىقى بۆ گەراندىنەوەي پاكىي خۆرسكى دەروەنە كان.

۴-نە ھېشتىنى تارىكى جەھل بە نورى زانستى شەرعى بۇماوه وە ئەمە لە كىتىبە عليمىيە سەھىخە كاندا باب العلم قبل القول والعمل ئەگەر بانگوئى عىيل بۆ ئەم چوار مەقادىدە بەكارهات:

أ / چاكسازى بير و عەقىدە.

ب / چاكسازى كار و كردەوە.

ج / دۆزىنەوەي بلاوكەرەوەيەكى دەرونى كارىگەر بۆ گەياندى(ھەلخلىسکاوه فيكىرى و شىۋەيى كىدارىيە كان) بە

موسولمانان بۆ بهرگرى و ئاگادارى دهرونه کان له
موخالەفە کان، چاكسازى ووتەو و کار کە ئەم ھەولە **المجاهد العلمي**
بهرهەم نايەت به پەروەردە كردنى و بارگاوى كردنى نەوهە کان
نەبىت، بۆ به دەست ھىنانى نەوهە يەك زانا و ئاشنا بە درون
خودپاکى و بانگخواز به ئە حکامە کان وە ئەمە خەصلەتى
زانىيانى شەرعىن.

٥- گرنگيidan به كليلى گەياندنى بانگوی ئىسلامى (زماني
عەربى) زمانى قورئانى پيرۆز وە بلاو كردنەدى كە ھۆكارى
سەرەكى تىگەيشتنى شەرع و سونە كە ھەموو كتىب و
دەواوين و سونە و مىزۇرى ئىسلامى پىنوسراوه، وە ھىرشن
بۆسەر ئەم زمانە ھىرشه بۆ دين وە تىكدانى ئەم زمانە
تىكدانى فيكرو و درگرتنى و بهرداوامىتى.

٦- كارى پيوىستى ئومەتى ئىسلام وە ناردنى پىغەمبەران
فەرمان بە يەكتاپەرسى و چاكە كردنە و نكۆلى لە شىرك و
خراپەكارى ئامادەكارى بۆ ئەم بنەمايە خۇرپاگرى و بهرگرى

ئامادەكارى بە زانست ئەركى مەزىنە وە ابن العربي لە (أحكام القرآن-

(٢٩٣/١) دەلىت: (بنەمای دین و شوينشىنى پىغەمبەرانە) وە

القطبي لە تەفسيرە كەيدا ٤/٤٧ دەلىت: (سوودى پەيام و

شوينشىنى پىغەمبەرانە) وە بەمە ئومەت ھاوشىۋە پېيازى

بە ھىدايەتى تەواو و وە ھىدايەتدىنى جگە لە خۇيان
بىنەمە

پەرستارىيەتى حق و ئامۆژگارى مرۆفەكانە، بويىھەر كەس

ھەست نەكات بە ئەركى كارىرىن بە چاكەو نكۆلى لە خراپە

دانانىتى بە ئەندامىيىكى دروستى ئومەت، بويىھەشىكى

ئومەت وەلايان ناوه دەبىت ئامۆژگارى بىكىتىن تا ئاشنائى بن و

و كارى پىيىكەن بە مەزىنەتى بۆ دامەزراىندى كارەكانى

دەولەتى ئىسلامى : (الَّذِينَ لَمْ يَكُنُوكُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوُا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ...الخج . ٤١)

٧- خۆراكى لە پىيگەكانى دينى خودايە، وە پابەند نەبۇن بە

بانگخوازى پىيگەيەكى تاوانە (التولى يوم الزحف) و ئاڭادارىن.

۸- بهرگری له بانگوی (جیاکردنەوهی دین لە دەولەت يان دین لە سیاسەت) و پوچەلکردنەوهی و بەیان کردنی بۆخەلکان کە سیاسەت شادەمارى دینە، وەك جودای دینە لە ژیان وە زیندە بە چاللکردنی خەلکانە، وە راست گریدانی دین بە سیاسەت بانگخوازیەو فەرمانە بە چاکەو نکۆلی لە خراپە و دریث بونەوهی کاری ئیسلامیيە، وە فەوتان و لە ناوبردنی کوفر و کافرانە، پاراستنى دەستکەوتەكانى ئیسلامە بەھیزى و خاودنداشەتییە بەرامبەر كافران، دین پايەدارو بەرپانابىت و مەبەستە كەمی بە ئامانچ ناگات لە دەسەلاات و بەریوەبردن لە هەركات و ھەموو بوارەكاندا بە دروشى يەكتاپەرسىتى و بەرەنگارى كافران نەبىت وە راستکردنەوهی لادەرانى رېگاى حەق، ئەمەش بە كەسييکى بەتواناي زاناو زانا بە ئیسلام و شەرع و دەسەلااتدار بە گەياندى بەلگەكان، ھیز و زانست بە يەكەوە گریدانى بۆ زيندویىتى گۆرەپانى ئیسلام و سەرکەوتى زيانى ئومەت لە سەر ھەدى كتاب و سونە وە بازرگانى لە گەل

پهروه دگار به (ذَا أَهْلَكَ الْأَنْبِيَاءَ أَمْوَالُهُمْ هُلْ أَذْلَمُ عَلَى تِجَارَةٍ شَعِيرِكُمْ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ ***
ثُوَمَّوْنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَا مُؤْمِنُوكُمْ وَأَشْفَقُكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُثُمْ
تَعْلَمُونَ...الصف ۱۰-۱۱).

۹- به ئامانچگرتنى ھاونىشتىمانىيە بىھىزەكان لە ئومەت و
دواخستىيان و نە ھېشتىنى پۇلىان لە ناو ئومەتدا، کار بۆ به
ئاگاھىيان و ۋاگاداركردنەوەيان لەم مەترىسيانە :

أ / دورنە كەوتىنەوە لە كتاب وسوئە .

ب / نە كەوتىنە ناو تىيگەيىشتىنە ھەلە كانى دەقە كان .

ج / كىرۋىدەنە بون بە نە خوشىيە كانى جوداي و جياوازىيە كان .

د / ھىرېش نە كردنە سەر زاناييان لە چوار چىۋە جۆر بە
جۆرە كانى مەزھەبە كان لە شەپولە عەقىدى و فيكىرى و مادى
و سلوکى و ئارەزوی گومانى و گومرايى و بىدۇھى و تەكفيرى،
بەرەنگاريان و بەيان كردنىيان و پوچەلتىردنەوەيان و نە
ھېشتىيان لە نىشتىمانى موسولماناندا .

ه / له کار بۆ بى هىزىكىرنى گەراندنهوهى رۆلی ئومەت و

سەروهريه كانى تا پشت بهست نەبن به خويان.

و / له گەمارۆدان و بى هىزىكىردن.

ز / له کاري فيكىرى داگىركەرى بۆ لادانى رۆلی ئىسلام نه

هېشتنى و نامۆكىرنى وە لانانى دين و شەرع.

بنەمای چوارەم :

گەيانەرانى بانگخوازى به رىپازى بەنگخوازى مەبهست ئەوانە

نېيە كە بەشىك لە حەماس و حەمييەيان تىدايە بەتال لە

فقەمى شەرعى ئەوانە دەيىت ئاشنا بىرىن بە عىلىمى شەرعى و

پەروردەتى كارى صالح تا جىڭگەوهى بانگخوازان و زانايانى

ئومەت بن، وە مەبهست لە وانە نېيە كە دەگرىن لە سەر

ئەوانەي پىشيان وە پەرۋشيان پىشىنە تەنها خۇلادرن لە

خراپە وە كار بە نكۆلى بە خراپەي چوار دەوريان وەلاناوه كە

لە گەللىاندا دەژىن وە گۈينەدەرن بە ژيانى دەوروبەريان، وە

مهبہست له وانه نییه که له باری سربونن له گوشه‌گیری و ده‌لین زه‌مانه گوراوه و کوتا زه‌مانه و مهدی العلیله دیت لهم ووشانه که موسولمانان و خویانی پی ده‌مریین به زیندویی، وه ئه‌وانه‌ش نا که دده‌لات کافر دهکن و روخاون له چاکسازی و چاکسازان، وه ئه‌وانه‌ش نا تنه‌ها له ئیسلام (خو پاکردنه‌وه) و هرگرتوه په‌یوندی خویان له‌گهله چوار دهوردا پچراندوه، ئه‌مانه به‌شیکیان له ئیسلام و هرگرتوه نا بیته سه‌ره خه‌ر و گهیاندنی ئیسلام.

ئه‌مانه‌ی وتران و هاوشیوکانیان پیویستیان به چارده‌سهر و چاکسازی و با‌نگوئیه بو ریبازی بنده‌هیلر له پابهندی و به‌رگری خوراگری و با‌گخوازی و گهیاندن.

به‌لام شیوه ناشرینه کانی تر له به‌نده‌ی دره‌هم مال و دده‌لات راکه‌ران به دوای پوچه‌لدا له نیشانه کانی نزیکی قیامه‌ته په‌نا به خودا ده‌گرین له شه‌ریان، وه ئه‌مانه خله‌فی خراپن پیویسته دور خستنه‌وهیان و لی دورکه‌وتنه‌وهیان تا

بلاوکه رهودی میکرۆبە کانی شوینکە و توانیان لە ئەھلی بیدعه

وگومان و ههواو ئارەزو نەھىيەن وە پەروەردگار دەفەرمۇيىت :

(فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ حَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يُلْقَوْنَ

• (٥٩) مریم... عَيْشَا

و لهمهوه دهیت له سهر پیکخه‌ری بانگخوازی خاوهن
بانگخوازیه کی شایسته کار و کهیشتوو صالح و موصلاح و کار
به چاکه بکات وه فهرمانی پیبکات وه خوپاریزی بیت له خراپه
و فهرمان بچاکه بکات، ئەم خەصلەتانه ریگر دهیت له
بى دەنگبۇون له سهر مردنی سوننە و ژيانى بىدۇھە و حەق
پیشیل کردن و ناحەقى، ئەمە زانايە کى رەبانى پەروەردەی
زانست و بپروادار کە به ئىسلام دەزى و بانگۇی بۆ دەکات، بە
زانسته کەی هيدايەتە کەی و سیماي شەرعى بۆ خۆى
نه خشاندوه پیش ئەوهى بانگۇی بکات بە نەفس و مال (ئەوهى
بۆ بانگخوازیه ناروات و دەمینیت) کارى پەروەردەی
هاوشیوه‌یەتى بۆ بوزاندنه‌وهى بازارى بپروادارى، وە فەوتى

پىلانى شەيتان، بەردەوامى و خۇراڭرى كە دەبىتە ھۆى
نەمانى نامۆيەتى دووهەم وەك چۆن بۇوه ھۆى نەمانى نامۆيى
يە كەم.

وە لە ھەلە كانى ترى بانگۈى بانگخوازان :

۱- دابرانى ئىسلام لە چوار چىوهى ژيانى موسولمانان
بەلايىھى بانگۈى بانگخوازانە كە جوداي لە نىوان ووتەو
كارياندا دەبىتە ھۆى توئاندىن و شىواندىن و شاردىنەوەي و
دەركەوتىنى بە كىدارەكى، وە زاناييان وتويانە : ئىسلام
لىتلەكراوه بە كىدارەنە گۈنجاۋيان لەگەل تىسلامدا، ھەر كەس
و كۆمەلېيك كاريان جياوازى بانگۈيان بىت خۆيان بەلگەي
پوچەلى بانگۈكەيان دەبن چونكە بەلگەي كىدارى بە ھىزىزە
لە بەلگەي ووتەي، كە شايەتى بە دين و خودا دەددەن پىوستە
برۇايان پىيى بىت بەرجەستەي ژيانى رۆزانەيان بىت بە
گشتىگرى بەدەر لەمە نادروستە وە رۆزى كۆتا بەلگەيمە لە
سەريان نەك بۇيان.

۲- بهلام كەسانىيەك كە سەرپىچى ئەنجام دەدەن بە هوئى

شەھەوات و ئارەزو و ھەۋە ئەمە لە قورئاندا ئاماژە بۆكراوه كە

تۆبە بکات بگەرپىتەوە وە ئەگەر بەزۇرىش مونە كەرى و لادانى

پىكرا چ ؟ رېڭەر بگەرپىتەوە و تۆبە بکات و خاودەن ئىخلاص

بىت.

۳- بهكارەھىنانى ووشە و مەقاصىدە گران و ئالۆزەكان كە نە

بۆتە هوئى تىيگەيشتنى زۇران وە بهىردارى رەنگى نە داودتەوە

تا ئاسان وەرگىريپەن لاي ھەمۇوان.

۴- بانگخوازان بە زمان و نوسراو و كىتىبەكان ھەولىيان داوه

ھەست و جوشىيان دەن بە فيردۆسىنىكى خەيالى بەتال لە زيانى

ئسلام كە وينەى بارودۇخە كەيان نىيە، لە كاتىيەكدا كۆمەلگە

ئىسلامىيەكان توشى نەخۇشى درۆ و پىيا و جەھالەتن بە

كىردارەكى بون كە بانگۇكان تەنها لە ئامۇزىگارى و ووتارەكاندا

كۆ بونەتەوە وە كارىگەريان وەك كەفلى دەريايىه كە گىرپانەوە

ئەفسانە و چىرۆكە ئىسلامىيەكايىه مىتزو شىكىددارو و

پرشنگداری شارستانیه‌تی ئیسلام سەدە زىرىنیه کان تەنها بە ووتە بەدەر لە کارکردن، بۆیە دەبیت بەرجەستە كىرىنەوە لە ژيانى رۆزانه ياندا وە ژيان بۆي ژيان پىي.

٥- بەكىردار رېگايەكى رۇكەش پىادە كراوه وەك تېشيرىة گاورە کان (الفرقة الارية) لە هند، كە كۆكىردنە وەي بانگخوازى تەنها لە توپىزى چەوساوه کاندا، كە بۆتە رەخنەي گەورە لە موسولمانان بەوەي تەنها ھەولى زىاد بۇنى شوينكە وتوانيانە وەك ھەر دىنييکى تر كە مەش بوه رېڭرىيەك لە دەرنە كەوتى مەزنىيەتى ئىسلامى راستەقىنه.

٦- ئەھلىيەت نەبۇنى كاركەرانى بەارى :-

أ/ الأمانة ب/ تبليغ الدين

زەمەنیيکى زۆر تىپەريوھ بەسەر ئەوەي كە موسولمانان (ئەميرە کان و دادوھرە کان و ئىامى مزگەوت) يان دادەنا بە پىوەرە شەرعىيە کان، بەلام ئىستا كارىيەكى وە زىفييە دەشىت

هیچ شایسته‌بیه کی نه بیت ته‌نها بروانامه یا نپشتگیریه کی یا نباریکی سیاسی یا نمه‌زهه‌بی... هتد.

۷- وه زه‌مه‌نیکی زور تیپه‌ریوه له وهی که هه‌مووان هه‌ولی گه‌یاندنی دینیان بو به ووته و کار و ره‌وشت به ریبازی پنهان‌بندی وه هاو‌هلاّنی و خه‌لافه‌ت و دواتریش سه‌رد‌ده زیرینه کانی ئیسلام، به‌لام ئیستا کۆمەلگهی ئیسلامی گیرۆدھی جهله و لاسایکردن‌ده‌هی کی نامویه پیی و دک کاری کۆکردن‌ده‌هی به‌خشینه کان و دامه‌زراندنی خه‌لکان بو ئەم کاره وه پیدانی موچه له سمری که زورجار کاری بانگوی بالاو کردن‌ووه‌شیان پی دهدریت وه ده‌شیت ئەمانه کەم زانیاریین لەم بواره و ناشنا بیانه به ئائینه کانی تر وه کەم توانای له بواری وتاردان و تاوتوي کردن، که ئەمانه له چوارچیوهی ریکخراویک کارده‌کەن که خۆیان له بنه‌مادا کەم زانیاریین به ئیسلام به راده‌هیه کسیماي ئیسلام بیشیان له ده‌ستداوه بایه‌خیان به کاری

ووته‌ی و هونه‌ری داوه به‌دهر له به‌لگه دروسته کانی ئیسلام سماي.

ویستى ئیسلام له ووته‌دا نيه به‌لکو له جىبەجىكىدن و رەشت بەرجەستە كىدنه له تاك و كۆ و كۆمەلگەدا وەك پەروردگار دەفرمویت (نَا أَئُمَّا الَّذِينَ آتَيْنَا لَمَّا تَطَوَّلُوا مَا لَا يَفْعَلُونَ (۲) كېرىمەتىپ مَقْتَلًا عَنْ اللَّهِ أَنْ تَطَوَّلُوا مَا لَا يَفْعَلُونَ (۳) الصَّاف) كە بنەماي ئیسلام زانست و زانىارى دروسته بە هەردۇو وەھىيەكە وە يەغەمبەرى و زانىارى دروسته بە هەردۇو وەھىيەكە وە يەغەمبەرى دەفرمویت: (مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعْدِهِ اللَّهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِيٌّ إِلَّا كَانَ لِهِ مِنْ أَمْتَهِ حَوَارِيُّونَ وَأَصْحَابُ يَأْخُذُونَ سَيْنَتَهُ وَيَقْتَلُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخَلَّفُ مِنْ بَعْدِهِ خَلْفٌ يَقْتَلُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمِنُونَ فَمَنْ جَاهَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَهُ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَمْدَلَه — رواه مسلم و أحمد).

بنەماي پىنجەم :

بنەماي بانگخوازىي بۇ لاي پەروردگار به رىيازى نەھەمەر و زانىارى دروستكىدىنى برايەتى نىوان موسولمانان له سايىھى برايەتى بپروادارىتى كە ویستى ئیسلام يەكىتى و يەكبوون و ناجوداي

نا جیاوازییه که گرنتمی به هیزی تیسلام به رجهسته ده کات،

له سه ر کتاب و سونه و دک په رو هر دگار ستایشی هاوه لان ده کات

(وَاعْتَصِمُوا بِجَنَابِ اللَّهِ الْعَلِيِّ وَلَا تَقْرُبُواْ وَإِذْكُرُوا بِنَعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَغْنَاءً فَالْفَلْقُ

بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبِحُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَاعَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْهَدْنَا مِنْهَا مَاءً حَرَانَ

) ۱۰۳) ئاوا برايەتى له نىوان موسولمانان دروست بىو کە

شەيتانيان نائومىد كرد بىو به پابەندىيان و ناجوداييان و

تەبايان بە يەك عەقىدە كەرىگىرى ھەموو درزە كەلىنىك بىو

پاش وەفاتى بِنَفْسِهِ بِنَفْسِهِ وە شەھيد كەردنى خالىفە عمر و عوسماں

خوايان لېرازىيەت قفلی فيتنە كرايە وە جوداي كەوتە نىوان كۆمەلەمى

موسولمانان له خەوارج و شىعە بەلام ئەمۇرۇ جوداي و

جيوازى عەقىدەي نامۆى تیسلامى دووهمىي هيئناوه توند تر

لە نامۆى يەكەم .

بنەماي شەشم :

ئەھلى تیسلام سىمايان نىيە جگە لە تیسلام بە قورئان و سونه

كە بنچىنهى باوكمان لِيَرَاهُمْ عليه سلام وە پىيغەمبەران تا كۆتا

كە بانگوو و بانگخوازىيان بۆ كردوه وه پەروەردگار يەنھەمەر

دەفرمويت (فُل إِلَّي هَذَا نَبِيٌّ لَّمْ يَصِرِّطْ مُشْتَقِّمْ دِيَنًا قَيْمًا مَّلَأَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا*)

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.. لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَدَلِكَ أَمْرُثُ وَلَا أَوْلُ الْمُسْلِمِينَ..الاتام ۱۶۱

(صِبْغَةُ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَلَهُ عَابِدُونَ...البقرة ۱۳۸) وە

پەروەردگار تەنها يەك (ئىسلام)ى بۆ داناوين وە بەجگە لەوه

پازىنابىت كە (إِنَّمَا أَنْهَا النَّاسُ آمَنُوا اذْخُلُوا فِي السَّلَمِ كَافَةً وَلَا تَنْبِئُوا خُطُولَاتِ

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَمْ يَعُدْ مُبِينٌ...البقرة ۲۰۸) وە ئايىته كان زۇرن بۆ

پىغەمبەران لە إبراهىم و إيساعيل و موسى و عيسى علم و سلام و جگە

لەوان لە سايدى ئىسلام و پاشكۆرى موسولىماناندا كە (مَا كَانَ

إِبْرَاهِيمُ هَوَدَا وَلَا نَصَارَائِيَا وَلَكِنَ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ..آل عمران ۶۷)

وە ابن قيم لە (مدارج السالكين ۴/۷۶) دا دەليت : ئايىنه كانى ئەھلى

زەھى شەشن : يە كىيکيان بۆ الرحمن كە ئىسلامە كە ئايىنى

ئەھلى ئاسماňەكان و ئەھلى يەكتاپەرستانى سەر زەھىيە وە

پىنجيان بۆ شەيتان كە (اليهوديه،النصرانيه،الجوسيه،الصابئه

، وە ئايىنى موشريكان) كە يەكتاپەرستى (لَالهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) بنچىنەيە و

ئىسلام وشهى شەرعىيە بىز ئادەمىيە كان كە به موسولمانان ناو دەبرىن، وە يەكتاپەرسىتى يەكخىستنى مروقەكانه لە ژىرىئالاى ئىسلام ودك (وَتَمَتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَذْلًا لَا مُبْتَلٌ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ الْإِلَهُمْ ۝) وە (أَفَمَنْ سَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ ثُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ فُلُوْهُمْ مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝..الزمرى ۲۲) موسولمان بە چەند خەصلەتىك ناو براون (المؤمن ، المتقي ، الصالح وە پىيچەوانە كانيان بە الكافر ، المافق ، الفاسق) وە ناشىت هىيج ناو ونيشانىك دروست بىكريت ودك : قىرى، مرجي، خارجى، أشعري، معتزلى...هتد وە هەروەها لە ئىستاشدا : إخوانى، صوفى، تبليغي...هتد كە جياوازى دەقه كان و شەرعەن بە ناو ناوارەرك وە ئەھلى ئىسلام تەنها سىمايان (ئىسلام والسلام) وە پىشىن و موسولمانان ھەموويان كۆمەلۇن كە (بِدِ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ) كە تىرىھىي و حىزبى دابىان بۆ تائىيفى و مەزھەبى پوچەل ، ودك دروست كردىنى يەكىتى ئىسلامى كە زۇرىيکى لە موسولمانان خلەتىند.

و ه این قیم له مدارج السالکین ۳/۱۷۲ ده لیت: نیشانه‌ی دو و همی (ئه هلی العبودیة) نا گه ریته وه ژیر ناویک که پیش ناسراون لای خەلکان بانگویان کردوه وه پابهندنین به یەك کاری که له ژیر ناوه کەیدان، پیچه وانه کار دەکەن ئەمە نشوستى بەندايەتى که بەندايەتى موقعیده - چوار چیوە دراوه.

بەلام بەندايەتى تەواو بەناویک له ناوە کان نا ناسریت و بەلکو ئەو پابهندە بە بانگو بە جیاوازیه کانییە وە، له هەر بواریکى بەندايەتى پشکىنکى ھەيە و ئامادەيە وە ئەگەر پرسیارى شیخە کەی لیتکریت ده لیت: **بەنھەم** وە ریبازە کەی ده لیت: (اتباع) وە ئامانج التقوی وە مەزھەبی کتاب سونە وە

نەسەبى:

أبی‌الاسلام‌لا‌أب‌لی‌سواء‌إذا‌افتخرروا‌بقياس‌وقيمة

وە لای ئەھلى سونە ناو تەنها سونە يە وە هیچ ناز ناو و پاشکوییک نیه جگە لەوە.

بنه‌مای حه‌وتهم :

ئەھلى ئىسلام تەنها لە سايىھى كتاب و سونەدان و رېبازى
و دك بىنەمەن وەسفى كردون (من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي) و دك بىنەمەن
(البغاة)، وە كۆمەللى موسولمانان ھاۋەللان و شوين كەتوانىيان
تا رۆژى كۆتا ھەر ئەوانن كە ناويان (الطاقة المنصورة و الفرقة الناجية)
پىچەوانەي ئەھلى بىدۇھە ئارەزوو و دك بىنەمەن وەصفى
كردون (من رغب عن سنتي فليس مني) كاتىك بىدۇھە ئارەز و هات،
ئەوان بە سەلەفى صالح و شوين كەتوانىيان ناسران بە
عەقىدەي سەلەف (الصراط المستقيم) دەنويىن بەرىيازى بىنەمەن
وە سەلەفى صالح، بؤيە پىيوستيان بە ناو و لەقەب و دروشى
نىيە وە لە دەقدا نەھاتووه لە ھەر شوينى روى زەھى بىن تەنها
رىيازى كتاب و سوننە و يەك ناو كۆمەللى موسولمانان، وە
تاقىم و كۆمەل و حىزىيەك لە ژىر سايىھىي ئىسلام دابىت بە
ناوىيکى ديارىكراو ئەوه لە كۆمەللى موسولمانان بە ئەندازەي
نزييکى و دوريان لە (الصراط المستقيم) بەو پلانانەي كە ھەيانە

به دروستی و نادر و نادروستی له شه رعدا، به لام ئەوانەی دەيانە و یت
بەرۈكەش له ژىئى سايىھىي ئىسلام دا بناسرىن بەستەم و
دوپۇرىيى وەك (البایية، المائیة، القادیانیة، البیلولیة....أخ) ئەمانە كافرن و
ئىسلام بەرييە لييان، كە كۆتا حەق يەكمۇ پارچە نا بىت
پابەندى بە كتاب و سونە و كۆمەللى موسولمانان لاشەيە كە
كۆمەللى ئىسلامى وجىهانى ئىسلام لەسەر يەك بىنچىنە لە خۆ
دەگریت وە پابەندى ئىمامىيان تا كوفرى ئاشكرایلى
دەبىنرىت بە بەلگەي شەرع.

بە ئاگابۇن لە ھەندىيەك ھەلەي گورە :

ھەندىيەك ھاوجەرخان ئەوانەي لەسەر كۆمەل و تاقىمە ئىسلام
يەكانيان نووسىيە ھەر بۆ رەخنە و بەراورد ناوى (ئەھلى سونە
و جەماعە) يان ھىنناوه ئەمە ھەلۇو نەپىيكانە لە تىيگەيشتە و
بۆچۈن دور لە راستى چونكە ئەھلى سونە و جەماعە ئەھلى
فەرمودە و كۆمەللى موسولمانان كە بە ناو ناودەرۆك لە سەر
(بانگخوازى دروستن بۆ ئىسلام) پىچەوانەي تاقىم و كۆمەل و

حىزبەكان كە بانگۇيان بەلاي خۇياندا زىاترە، پەنا بە خودا كە موسولمانان ھەموويان (كۆمەل و ئەحزاب) بن بەلکو (الطاقة المتصورة - الفرقة الناجية) يەن پابەندان بە كتاب و سونە و رېباز تا كۆتا رۆز، وە كە دەنوارپىن بە فقەھ تىيگەيىشتىنى پېشىن ئەمەيان تىيکەل نەكىدووه وەك فەرمۇدەي (الخط المستقيم) پابەند بۇوان لە سەر ھىيل و لە جوداى بەدەرن بەم لاو لاي ھىيلدا بە ئەندازەي دوور كەمۇتنەوە لە ھىيلە راستە كە.

بنەماي ھەشتەم :

ئىسلام تەواوە و بى كەم كورتى وە ئەحکامەكانى يەك بە يەكدا لكاون، وە زىادىرىدىن بۆي تانەدانە لىيى وە كە مىرىدىن لىيى ستەمه بە ئەحکامەكانى وە هەر زىادىرىدىن و كەم كەنەنەن بىدۇھە و گومرایىھ دەگەرتىتەوە سەر ئەنجام دەرەكەي وە دەق لە سەر ئەمە ئاشكاراو زۇرن، نا بىت هەر تاقم و كۆمەل و حىزبەكان سازش لە سەر هەر ئەحکام و تى كەلگەرىدىن بىكەن و وەرگەتنى ھەندىيەك و وەلانانى ھەندىيەك وە ئەمە گومرایى و

بىدۇھىيەو لە شەرەدا نە ھاتووه، كە كارى كومەل و تاقم و حىزىيەكانە وە پەروەردگار دەفەرمۇيىت: (وَلَئِنْ كُنْ مِنْكُمْ أَمْمَةٌ يَذْغُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ...آل عمران ۱۰۴) كە بانگخوازى بۆ **الخیر** لە سەر شانى ئومەته كە ئىسلامە به كۆيى و بى جىاوازى، وە پەروەردگار ناو بىدنى ھەندىيەك لە پىيغەمبەران **عليهم السلام** إبراهيم إسحاق يعقوب (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً هَذِهِنَّ يَأْمُرُنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِي قُلُوبِ الْجَيْرَاتِ...آل إسحاق ۷۳)

بۆيە پىشەوايانى ئومەت واجبىان كردوه بانگخوازى به بانگىرى **الخیر** كە ئىسلام به گشتى به زانست و كار و كردوه بالاۋىكىدنه وەدى كردووه به ھەموو تونانىيەك.

بىندىمىاي نوچىيە :

لە پارىزراوى عەقىدەدا پەمانى وە **لاه و براء** لە ژىز ناوى ئىسلام و ناودىرۇكى ئە حکامە كانىدا پىچەوانەي ئەمە نا كريت لە ژىز ھەر ناو طائيفە و گومرایى و بىدۇھىيەكدا، كە خراپتىرينىان لاي پەروەردگار ئەوانەن سونەتى جاھلى(جوه كان گاواران

مه جو سه کان صائبہ کان وہ سہ نیہ کان مو شری کان) توندرہ وان بو

کھسی یا ن تایہ فہیہ ک کہ هه مسویان جہ هالت و جاھیلیہ تن.

شیخ و لئیسلام له (افتضاء الصراط المستقیم ص/۱۲۷۹) دلیت:

هه ردہ رچونیک لہ بانگوی قورئان و سونہ به پڑھلہ ک یا ن

نیشتمان یا ن مہ زہب یا ن طریقہت هه مسوی جہ هالتہ چوں

لہ نا کوکیہ کی نیوان ئے نصاریک و موہاجریک و تیان ئا ب

ئے نصاران یا ن ئا ب موساجران وہ پیغمبر ﷺ فہرمی: (ابدعوی)

الجاهلیة وأنا بين أظهركم؟! وغضب لنك غضباً شديداً) وہ ابن القیم له (تيسیر العزیز

الحمد ص/۵۱۵) دا دلیت : بانگوی تیرہ و توندرہ وی کھسی و

مہ زہبی و طایفی و مہ شایخی وہ دانی فہصلی هندیک بہ

سہر هندیک ئہم هه لسہ نگاندن و پیو درانہ هه مسوی بانگوی

جاھلیہ تن.

بنده‌مای دهیم:

ئەگەر کۆبۇنەوەی ئىسلامى (اصلاح) بۇ به گەراندنهوھى بە موسولىمانان بۇ (راستى ئىسلام) دەبىت كۆ بۇنەوەكە بە كۆمەللى موسولىمانان بىت لە سەر بىنچىنەي رېباز بە كتاب وسونە بە ناو ناودەرۆك بە راستى ئىصلاح گەرانەوە بۇ ميان رەھوی بەو ھەموو فەصادەي بە سەر ياندا ھىئىنا لە ئارەزو و لادانەكان، ئەمەش تەنها بە پابەندىيە بە رېبازى بەنەمەمەر چونكە بانگۇي يەكتاپەرسىتىيە و ماۋەيە تا كوتا رۆژ كە پىۋەرى كۆمەللى موسولىمانانە.

بنەمای يازدەھەم:

ئىسلام لە سى پلهكەي دا (الاسلام-الإيمان-الاحسان) كە رېزىبەندىيەكەي خۆرسك و شەرعىيە، ھەر يەكەيان تەواو كەرى ئەھى تريانە وە تەواويي يەكەم و دووەم بەرجەستە دەكات وە ھەروەها، كاتىيك ئىسلام تەسلىم بۇنە بە پەروردىگار بە

يەكتاپەرسىتى بە پابەندى تەواویي ئەم ئىمان بە دەست دىت
لای كۆمەلە ئصولى و حىزبىيەكان ئەم رېزىبەندىيە پىادەناكەن
كە نەپىيەكانى و وەرنەگىراوه.

بنەماي دوازدەھەم:

رېڭاكان بۇلاي پەروەردگار داخراون تەنها رېڭاي (الصراط المستقىم) نەبىت كتاب و سونە وەك پەروەردگار دەفرموىت: (وَإِنَّ
هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمٌ فَاتَّهُوْعُهُ وَلَا تَنِعُوا الشَّيْلَ فَتَفَرَّقُ يُكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَاحُمُ بِهِ
أَعْلَمُ تَقْهُونَ...العام ١٥٣) اىن عطييە كە القرطىي له تفسير القرطىي ١٣٨٧ دا دەلىت:
ئەو رېڭايانە رېڭاي جولەكە كان و گاورەكان و مەجوسىەكان و
ئەھلى شىرك و بىدۇھو گومراكان و نە شازان و لادەران و
ئەھلى كلام و جەدەل و ئەمانە ھەمووى ھۆكارى لاوازى
تىيچۈن و نەخۆشى عەقىدەن وە پەروەردگار دەفرموىت
(بِسْ - وَالْفَرَآنُ الْحَكِيمُ - إِنَّكَ أَوْنَ الْمُرْسَلِينَ) وە (وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا
مَا كُنْتَ تَنْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنَ جَعَلْنَاهُ ثُورَا نَهْدِي يَهُ مَنْ شَاءَ مِنْ عِبَادَنَا
وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

الا إلی الله تَصْرِيرُ الْأُمُورُ...الشوري ٥٢، ٥٣) و ه (تَبَعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أُولَئِنَاءُ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ...الإعراب^۳) پابهند بون به هر دو و هری و ریباز و ه فهمی سهله فی صالح به بهلگه دروسته کان و ه نا جودای له کۆمەلی موسولمانان رزگار بون و فهلاخه.

بندهمای سیازدەھم :

له بھیان کردنی بهلگهی شهرعی به دیاريکردنی شوین کەوتن و مەنزيلهات:

۱ - نابیت کەس له ئومەت بانگوی شوین کەوتن بکات بو خۆی جگه له شوین کەوتنى ریباز بِنَفْعِهِ مَنْ و ه هەركەس بى کات گومراو بیدعه کاره، شیخ و ئىسلام له (الفتاوی ۱۶۴/۲۰) دا دەلیت: کەس بۆی نییه بانگو بولای خۆی بکات جگه له ریباز بِنَفْعِهِ مَنْ بەدەرلەمە گومرايى و بیدعه یە، وەك تاقم و کۆمەلە و حىزبە کان دەيکەن به دانانى كەسيك بۆيان به سەرۆك و پىشەوا وە **ولاء** و براء يان بۆيەتى به پىكان و نەپىكان،

ئیصالحی ئومەت بەدی نایەت تەنھا بەوه نەبیت، ھەر چۆن

نامۆى يەكەمی ئیسلامى رواندەوە، وە بەنەمەم دەفەرمۇیت:

(إن الإسلام بدأ غريباً و سيعود غريباً كما بدأ.. رواه مسلم).

۲ - كەس لە بەندەكان بۆي نىيە داهىنان لە شەرعى خودادا

بکات كە بەلگەي دروست و صەھىحى لە سەر نەبیت كە

چۈنگە بىدۇھەي رۇن و ئاشكارايە.

۳ - ئەھلى ھەواو ئارەزو بىدۇھە شەرتىرىنى ئەھلى ستەمن و

گومران بە هيئانى فيتنە و شوبوھات وەك شیخ ئیسلام لە (الفتاوى

۱۰۳/۲۰-۵-۱)دا دەلىت: ئەھلى بىدەع شەھوانىيە كان لە خراپتن

ئەھلى سەرپىچىكاران بە (كۆيى-إجماع).

بنەمای چواردەھەم :

هاوپەيانىتى نىيە لە ئىسلامدا جگە لە ئىسلام وەك [بەنەمەن](#) دەفرمۇيت: (لا تختلف فی الإسلام - متن علی) واتە ئىسلام ھەمۇوه ، كەم و زىيادى تىيا ناکىرىت و رېكەوتىن لە سەر ھەندىيەك وە وەلانانى ھەندىيەك پابەندى بە ھەندىيەك جگە لە ھەندىيەك وە كارى حزب و كۆمەلەكان وە زانىيان لە چاخە يەك بە دوا يەكە كاندا بەگرنىگى باس و توپشىنىيان لە سەر رەت دانەوەييان لە حىزبايدەتى نامۇ بەرىبازى [بەنەمەن](#) بەناو ناودەرۆك كردۇه - وەك : الشاطئي - أبن تيمية - أبن قيم - المقريزى - طاهر بن عاشور - الشنقطىي - بشير الإبراهيم...الخ ، خوايان لىخوش بىت لە [مصنفة النظم الإسلامية](#) ص ۳۳۱ مؤلف شيخ مصطفى و صفي دا هاتووه.

بنەمای پازدەھەم: ھەموو بىدۇھەكان بە بچوکى ھىنران تا گەورە بۇون دەرچۈن لىيان گران بو بۇ ئەنجام دەرانىيان وە بىدۇھەي بچوک و بەكەم نە زانرىت ھەر بىدۇھەي.

بنه‌مای شازده‌هم:

جیاوازان له ئەصلیک لە ئىصولى شەریعە کاریکە تەنھا نا بىتە
جیاوازى له ئەصلیکى عەقىدە بەلگۇ بنەمای شەریعە يە وەك
بەگروپە رزگار بۈرۈكەدا (علی ما انا علیة و أصحابي).

بنه‌مای حه‌قده‌ههه‌م:

بنه ماي ئىسلام يەك تاپەرسىتى يە كە پەرستار تەنها الله وە
وە يەك قىبىلە وە بانگۈرى تەنها يەك رېگايە (اًلَّا إِنْ حُزْبٌ
اللهُ هُمُ الْمُفْلِحُونَ - المائة ۲۲) كە پەيوەندى و ھاوبەشيان تەنها
ئىسلامە (اًلَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُونَ مَنْ خَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ)
وە كۆ رېگا بۇ گەيشتن بە ئاخىرەت ئىسلامە (وَإِنْ هُنَّا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ فَاتَّقُوهُ وَلَا تَتَنَعَّهُوا السَّبِيلُ فَتَنَعَّهُ عَنْ سَبِيلِهِ دَلِيلُكُمْ وَعَصَمُكُمْ بِهِ لَعْنُكُمْ
تەنھۇن...لامام ۱۰۳) وە ئەمە تەنها شەرعە (مُّحَقَّلَاتَكَ عَلَى شَرِيعَةِ مَنْ الْأَمْرِ فَاتَّقُهُا وَلَا تَتَنَعَّهُ أَهْوَاءُ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ-المائة ۱۸) ئەمە حەقە وە حەق يە كە
و بەش نا كىريت (فَإِذَا بَدَ الْحَقُّ لَا الضَّلَالُ) وە مالى ھەمووان ئىسلام
جىگە لەو نا (قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَذْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنْ أَتَبَغْنَ -يوسف ۱۰۸)

وەھىچ جىڭرەۋەيەكى نىيە، ھەرچەند رېچكەكان زىادىن بە زىادى حىزبەكان دامالىنىن له كۆمەل وە درېزەدانە بە زىادى رېچكەكان و جياوازىيەكان و ناكۆكىيەكان كە ئاشكرايە دەرئەنجامى.

بنەماي ھەڙد ھەم:

بنچىنە پابەند بۇونە بە كۆمەلى موسولمانان و حەرامە جودايى و ھۆكارەكانى گەياندى ئومەت بە پارچەبۇون، وە ئەوانەي لە كۆمەلى موسولمانان جوداد بىنەوە گومراكaran وەك يەنەھەم دەفرەرمويىت: (افتقت الھود علی إحدى وسبعين فرقة، وافتقت النصارى علی اثنتين وسبعين فرقة، وستفترق هذه الأمة علی ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة، قيل: من هي يا رسول الله؟ قال: من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي. وفي بعض الروايات: هي الجماعة. رواه أبو داود والترمذى وابن ماجه والحاکم) وە ئەم بەش و جودايىيە لە ئومەتدا ھۆى لە دەستدانى يەكبۇون و برايەتىيە، نا ھەرتاقم و كۆمەلىك رېبازى خۆى ھەبىت بانگىرى بۆ بکات پابەندى بىت جودا لە وانى تر، وە

ھەر يەكەيان بەپىيى دوور و نزىكىيان لە (الصراط المستقيم) وە (الشاطئي لە الأعتصام ص ٤٠٩/٢) دا دەلىت : ئەم جودايىيە بە ناو ناواھەرۆك بە ئەندازەي جياواز بۆ ھەر يەكەيان لە كاتىيىكدا رەوايىيە خىلاف لە ھەندىك فروعدا نەك لە ئەصل چونكە ئەم جۆزە خىلافە لە زەمەننى ھاۋەللانەوە نەبۇتە ھۆكاري سېرىنەوەي يەكتىر و يەك وەرنەگىرتىن وەك جياوازىيە فەرعىيەكان لە مەزھەبەكاندا و وەھەروەها، وە پەروەردگار دەفرمۇيىت: (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ -الروم -٣١- مِنَ الَّذِينَ قَرُفُوا بِيَهُمْ وَكَانُوا شَيْئًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَسِنُونَ فَرِخُونَ الروم ٣٢) وە (لَإِنَّ الَّذِينَ قَرُفُوا بِيَهُمْ وَكَانُوا شَيْئًا لَنَسْأَلُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِلَّا هُمْ شَيْئًا) وە ھەروەها ئايىته ھاوشىيەكانى تر بە واتاي (صاروا شىعا) واتە بەشى و جودايى لە كۆمەللى موسولىمانان، كە ناكۆكىن و پالپىشتى يەك ناكەن بەلكو دىشىش كاتىيىك ئىسلام يەكە و فەرمانەكانى يەكە وە يەك حوكىمە بە يەكبوون دىزى جودايى، وە دەبنە هوئى دوورى دلەكان و پەيدابونى رق و كىينە دوور كەوتىنەوە وە يەك وەرنەگىرتىن پىيچەوانەي فەرمانى

پەروەردگار (وَاعْتَصِمُوا بِخَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَتَرَوَّفُوا - آل عمران ۱۰۳)، پابەندى

ھەمووان بە يەك رېياز و رېچكە ھۆى يەك بۇون و بەھىزىيە وە

پىچەوانەي رېياز رېچكەي جودا بە كۆمەل و تاقم و حىزب

بەشى و جودايى بەرجەستەدەكتات (وَاعْتَصِمُوا بِخَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَتَرَوَّفُوا -

آل عمران ۱۰۳) ھەروەها ئەم تاقم و كۆمەلأنه لە سەر رېچكەي

الفرقة الناجية نىن بە :

يەكەم : بە ودرنە گىرنى بىنەما شەرعىيەكان بە گشتى و كۆيى

كە ھەموو بە شەكان لە خۆدە گرىت.

دووهەم : زۇرى بەشه داھىتراوەكان - دروستكراوەكان - الجزيئات

المخرقة و إنشاؤها ئەمە نەپىكانيكى خۆرسك نىيە بەلکو داھىنراو

دروستكراوە، شويىن كەوتىنى ئەم نە پىكانە لادان و نادرoste

بە دوو ھۆ :

أ- ھەموو سونىيەك لە زىير سايىھى قورئاندا دەلىت ئىيمە گروپە

رزگاربۇوه كەين - الفرقة الناجية وە كۆمەلى موسولمانانىن ، بەلام

پىيور بۇ ئەمە تەنھا كتاب و سونەيە وەك يىغىمىرى دىيارى

كىدوه وە وەصف كىدنى بۆى . من كان علی مىل مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي.

ب- وە ئەگەر جوداكاران بانگۇ و پاساويان ھەيە بۆ كاريان دەزانىن كە هاواھلان و تابعىن و وە ھەر چوار ئىمام و زاناياني مەزھەبەكانيان و زاناييان بە گشتى خىلافيان لەسەر ھەندىيەك نە بۆتە هوکارى دروستكىرنى تاقم و گۈزىمەل و حىزب و پلان دېرى يەكتىر و سرپىنه وە شەر و ناكۆكى، كاتىيەك جياوازى مەزھەبەكان بەش و جوداي نىيە چونكە ئىجتىيەدەيان كىدوه بە دواى بەلگەو پىكىندا گەراون، بە كتاب و سونە وە ئەمە ئەمەنى نە كىربىيەت توندرەي كىربىيەت بىدۇھە كاربۇوه چونكە پەروەردگار دەھەرمويىت : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَا أَطْيَبُوا إِلَيْهِمُ الرَّسُولَ وَأُولُو الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرْدُوْهُ إِلَيْهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُثُرْمَ ثُوَّبُتُمْ إِلَيْهِ وَالْيَوْمُ الْآخِرُ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَخْسَئُ ثَأْوِيلًا النَّسَاءُ ۖ) ۵۹.

وە (العدوى لە دعوة الرسل إلی الله تعالى ص/د). دا دەلىت : ئەگەر موصلحى سىياسى زانى بە حىزب كىدىنى ئومەت و بەشكىرىنى

و ه شهربی کرد له پیناوای حیزبیه کمیدا له به رژیوندی سه رخستنی ، ئەمە سونهتى دوزمنى خودا فیرعەونه لە پیشەوابی چەوت و سەرکوتکەرانە وە نۇونە دیارە لە سەتمە و لادان، وە فیرعەون دەرگاکەرەوەی ئەم بابەیە و بەشەيتانى خوبى سەتمە لە خەلک وە جودايان و لە ناوبردىيان وەك (إِنْ يُرَءُونَ عَلَىٰ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَمَا شَيْئًا يَسْتَعْظِمُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ يَنْهَا يَنْهَا هُمْ وَيَسْتَحْيِي نَسَاءُهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ-التصعر ۴) وە نەھىئىيەكى مەزنى قورئان كە پەروەردگار دەفەرمۇیت : (وَلَكُنْ مِّنْكُمْ أَمْمَةٌ يَذْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَلَا يُنْزَعُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَهُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ- الد عمران ۱۰۴) كە ئەمرکىردن بە چاکە وەك ئىپىچىرى دەلىت (تامرون بالمعروف) واتە ئەمرکىردن بە ئىمان بە پەروەردگار و بەنھىپەنگەن وە كار كردن بە شەرعە كەي وە نكۆلىيىردن لە خراپە(تەھون عن المنك) واتە نكۆلى لە شرك و بەرپەرچدانە وە بەرپىيازى بەنھىپەنگەن وە كار كردن بە وەي نكۆلىيان ليىكىردو وە كەواتاي كشتىي ئايەتە كە كشتىگە لە بانگخوارى وە بەدوايدا ئايەتى (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ تَقْرَئُونَا وَاحْتَلَفُوا مِنْ

بَقِيلَ مَا جَاءَهُمُ الْبَيْتَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ — الْعِرَادُ ۱۰۵) کە لەم دوو ئايىته وە رونە کە ئەمر كىردىن بە چاکە و نكۆلى لە جوداى واتە بەرجەستە يى ۋۇمەت بە دىيانەت وەك جەستە يەك بە گۈيدانى ئەم دوو ھۆكارە مەزىنە نەبىت وە پېچەوانە كەى لوازى و لە دەستدانى ئۇمەتە، وە نەھىئىيە كى مەزىنە پەند لە فەرمودە كەى اپى مسعود الانصارى (كان رسول الله يسح مناكنا في الصلاة و يقول : استروا لا تختلفوا فتخلاف قلوبكم — رواة مسلم) رونە کە پەندەن بۇوە بە وەى لە صەفە كانى نويىزدا رېيك و پالىدەربەيە كە وەبن وە جوداىىن تا دەلە كائىشيان جوداىىن، چ جا ! لە جوداىى كۆمەل و تاقم و حىزب !! .

بىنەمايى نۆزىدەيم :

ئەگەر رۆچۈن بىكەين بە فەرمودە كەى عبد الله بن مسعود دەبىينىن موعجيىزدەيە كى سوننەيە بە بەيان كەرنى بىدۇھە كاران پىش هاتنىيان، وەك این تىمەت لە الفتاوى ۲۴۱-۲۵۷/۱ لە عاصىم ۲۲۵ دا : (بە

گشتی گومرا کاران په یداده بن کاتیک پابهند نهبون به کتاب و سوننه دیت، وه الزهري دهليت : که زانا کانمان دهيان ووت پابهندی به سوننه رزگاربوون و فلاحه، وه ئیمام مالک دهليت: سونه که شتیه کهی (نوح)ه علیه سلام ئهوهی تیئی دابیت رزگاربووه وه ئهوهی تیئیدا نه بیت نقوم بورو به ههلاک چووه)، کاتیک سونه و شهرع و ریباز (**الصراط المستقیم**)ه که بهند کان ده گهیه نیت به خزمەت په روهردگار وه **يَنْهَا مِنْ حَمْرَةِ** رابه و ری نیشانده ره بۆ **الصراط** که : (إِنَّ أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَذَيْرًا - الفتح ٨) وه (وَدَاعَنَا إِلَى اللَّهِ يَأْذِنُهُ وَيُرَاجِعًا مُؤْمِنًا الْحَرَاب ٤٦) وه (وَأَنَّ لَهُنَّا لِتَهْدِي إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ - صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ - الشوری ٥٣-٥٢) وه (وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَلَمْ يَجِدُوا وَلَا تَنِعُوا السَّبِيلَ فَتَفَرَّقُ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ - الاحم ١٥٣) وه عبدالله بن مسعود دهليت : **يَنْهَا مِنْ حَمْرَةِ** وینهی خه تیکی ریکی کیشا و هلای راست و چهپیشی هیلی تر بۆی وه فه رموی هیله که ریگای په روهردگاره وه ئهوانهی لای راست و چه پ ریگای شهیتان وه فه رموی (وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَلَمْ يَجِدُوا السَّبِيلَ فَتَفَرَّقُ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ - الاحم ١٥٣) کاتیک

عاقلان تى روانى ئەم نۇنەيە دەدەن كە تايىفە خەوارىجە كان و
موعىتەزلەكان و جەمیيەكان و راپىزەكان نزىكتىن لە ئەھلى
سونە لە خاودەن ئەھلى كەلامان وەك **الكلائية و الاعشرية**
وە جىگە لە مانىش كە هەر يە كەيان بەرپىچكەيەك دەرچونىيان
ھەيە، رېبازى ھاواھلەن و ئەھلى فەرمودە وە باڭگۆي راستى
رېبازەكەيەتى وادبىزىت كە ئەوهى **يَنْهَا مِنْ أَنْفُسِهِ** فەرمۇيەتى
ئەمانە دەگۈرىتەوە كە نا فەرمۇيىت تەنها حق نەبىت (**وَمَا يَنْطَقُ**)
عن الهوى .. ان هو لا وحى وحى . ٤٣. (الجم) و ٥ .

وە لە معاذ بن جبل رضى الله عنه **يَنْهَا مِنْ أَنْفُسِهِ** دەفەرمۇيىت : **إِنَّ الشَّيْطَانَ ذُئْبُ الْإِنْسَانِ**
كَذِئْبُ الْقَوْمِ ، يَأْخُذُ الشَّادَةَ وَالْقَاصِيَةَ وَالثَّاجِيَةَ ، فَإِلَيْكُمْ وَالشَّيْطَانُ : وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ
وَالْعَامَةِ وَالْمَسْجِدِ. (رواه احمد في المسند ٢٢٢/٥ - ٢٣٣).

زيانەكانى حزب و ماوشىيە كانى لە سەر كۆمەللى

موسولمانان

دابپانەكانى حزب و جۆرەكانى لە كۆمەللى موسولمانان بە ناو
نيشان و دروشم رېباز و بەرنامه و وە هەر شىۋارىيکى تر لە^{نەھەن}
جودا رېبازى ^{نەھەن} هەر چەند نىيەتى باش و مەبەست پاكى
جيڭگاي وەرگرتەن نىيە لە ئىسلامدا لە روی بىنەماي دابپانەوە
كە دىن تەنها كتاب و سونەيە هەر چۈن رېگاي جودايى نىيە
لە سەر كتاب هەروەهاش جودايى نىيە لە بلاۋىرىدەنەوەي و
بانگخوازى بۆيى كە پاساو ھىننانەوە ئامانچى رۇپۇش ناكات كە
پاساوهەكان دەبنە حوكى ئامانجەكان لە كاتىيىكدا دەبىت
پاساوهەكان و ئامانجەكان لە ژىير سايىھى تىيۇرانىنە شەرعىيە
كاندابن بە قبولۇ بۇنیان يان ناقبولييان ئەگەر دابپان بە ئەصل
دابەش بىكەين بۆ پىيكتەكانى وەك دابەشى كۆ (لىيەك) بۆ
وردە پىيكتەكانى.

ئەندازەت جوداى كۆمەل وحزبان به پىوهرى حوكى تىسلام بۇ دابپانيان به نزىكى دوريان لە نەھەن وە ئەمەش پىوهرىيکى چەسپاوه بۇ ھەر دابپانىك لە ئەصلى خۆى كە رىبازى نەھەن كتاب و سوننەيە وە مەبەست لە دابپانى ھەر حزب و كۆمەلىك لە كۆمەلى موسولمانان دوو شىوازن :

* يان موافقى ئەھلى سونه وجهماعه

* يان رەدد دانەوەي پىچەوانە كارانى ئەھلى حەدىس و سوننە وە بەيان كردنى پوچەل كردىيان به بە لىگەكانيان وە قىسىم كردى لادانە لە سەريان به ناو ناودەرۈك كە فەرىي زىياد كراۋاتە سەر (كۆدەنگى - الاجماع) كەلايى هەندىك خاودەن قەلەمە زىندۇدە به ويژدانە كانيان كە بە ئاگان و قەناعەت و دركىيان به زيانى فەرە حزبى بە ھەر دوو دروشە كەمى كردوھ وە شىكىرىدەنەوەي كارە حزبىيە كان بە پىوهرى كتاب و سونه رىبازى كۆمەلى موسولمانانە، وە دەركەوت لە كۆندا چۆن تۆى ئەم جوداييانە پەرت و بچوڭ و بلاڭ بون وە رېڭگۈبون لە بەرددەم بلاڭ بونەوەي

کارى بانگخوازى ئىسلامى بۇلاي پەروەردگار بە پاکى و
دروستىيەكان، وە ئەمانە ھەندىيەك ئەو **كارە ندرىئىيانەن ھۆكىار** و
بەرىھەستن تىاندا :

۱ - بۇ ھەموو كارىيەك پالىنەرىيەك ھەيە وە بالىنەر تەنها بە
قەناعەت و ئەۋىش بە قبول بۇن وە قبول كىردىن تەنها بە
بەلگەي شەرعى دەبىت ، وەھەر كۆمەللىك بانگىوی
مەقبولييەتى خۆيەتى بە رېبازارى بىنەماي شەرعى ئەمەش
مەوداى دابىانى ئەمانە دەردەخات لە كۆمەللى موسولمانان
بەناو ناودەرۈك، وە دەبىت بە ئاگاپىن وە بۇ ھەر رەخنىيەك لە
ھەر كۆمەللىك تا بەر چاو رۇن نەبىن بە رېبازارو كارو دروشىيان و
بانگىيان وە بە پىيەردانى پىيەردى (كتاب و سونه) وە بە
ئاگاپىن لە بىنەماي پاساويان كە بەلگە كانيان بۆحالى كۆمەل و
رېخراوى خۆيان گونجاندۇھ ئەمەش رېبازارىكى بىنەماي شەرعى
نيە بە گونجاندى بەلگە !!!

پهنا به خودا دهگرين لهم کاره و له وانه نهبين که خوا

دربارهيان ده فرمويت : (وَإِنْ مِنْهُمْ لَفِيئًا يَلْتَوَنَ الْسِّتَّةِ بِالْكِتَابِ لِتَخْسِبُهُ
مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَهْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَهْلُوْنَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِيبُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ) ال عمران ٧٨

۲ - بهلای هه موو به لاکان (الولاء و البراء) پابهند بون و بهلین

دان و پشتگیری و به لین نه دان و پشتگیری نه کردن له سهر

بنه ماي حزبه پيچه و انه ريبازی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ که (الولاء و البراء)

له ئسلامدا چه سپاوه، ئەگەر حزب به دروشم و ناو

نا و هر ۋۆك (الولاء و البراء) به بنه ماي ئسلام بىت ! ئەمەش

ئسلامە و هيچ ناويكى ترى ناوي وھ ئەگەر (الولاء و البراء)

لەلايەك و لەلايەكى تر پيچە وانى ئسلام بۇو ئەمەش له

بنه ماي شەرع دەرچونە و زەرەر و دابران له كۆمەلى

موسوٰ لمانان.

۳ - جودايى لە ئىسلامدا رونادات تەنها ئەگەر جياوازى

نەبىت لە سەر كتاب وە جياوازى لە سەر ئەمەش بە ھەلاك

چونە لە سەر حەق وە خودا دەفەرمويىت : (ذَلِكَ يَأْنَ اللَّهُ بِئْلُ الْكِتَابِ

إِلَعْقُبٌ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ) البقرة ۱۷۶

كە لە ئىسلام دا خيلاف و جياوازى نىيە كە ئەمەش جوانى و تەواوى

ئىسلامە، وە كە خيلاف و جياوازى بۇو لە سەر بۇ چۆن و

بىرەكان ئەمەش جوداي و توندى بەيەك دادانى حزب و

كۆمەلە كانى لى ـ دەكەۋىتىوه .

۴ - ھەموويان دەلىن پابەندىن بە رېبازى بانگخوازى بۇ

پەيامى خودا وە ناويان ناوه كارى ئىسلامى و بزوتنەوهى لە

چوارچىوەي ئىسلامى وە بە ناو پىناسى حزبى ئەگەر پىناسىيان

ھەبىت! ئەگەر تەنها ئەندامىيىتى نەبىت؟ كاتىك ئىسلام

بە رېبازى بِنَهْدَمْبَرْ ھەمووان دەگرىتىوه كە بانگخوازى رېڭگاي

خودان وە ھەردوو گەواهيدانە وە ئىسلام رېڭگاي ژيانە وە

مهرج نیه ئەندام بون لە ناو حزبیک! دەردەکەھویت کە حزبايەتى

چەند فراوانىيەتى ئىسلام تەسک كردىتەوە و رېگرى يەكىزىيەتى.

٥ — حزبايەتى كەنجانى ئومەت راھە كىچشىت بەلاي گىيدانى

بىرى حىزبى وكارى ئىسلامى بە بانگخوازى بۆلاي خودا بەلام
كار نا كريت لەم بوارەدا تەنها بە حزبايەتى نەبىت .

پرسىيارى بىن وەلام ئەۋەيە لاي حزبىيەكان كام حزب
موسولمانان لە خۇ دەگرىت، كاتىيك ئىسلام پىبازى بەلەلەن
كە تەنها ئەۋە پىوەرە بەلام پىوەر لاي حزب ئەۋەيە كە خۇي
دەيىينىت و لە بەرژەوندىيەتى.

٦ — پرسىيارىكى تر ئايا؟ موسولمان پىبازى نەمەنەمەن

بەگشت گرييەكەي پىادە بکات بۇ بانگخوازى بۇ لاي خودا يان
بە روانگەي بىر تەسکى حزبى تايىھەت؟.

— ئەوهى پەروەردگار لە بەندەكانى دەۋىت بانگخوازىھ بۆ ۶

دینەكەي بۆ رېڭاربۇن و يەكتاپەرسىن دوور كەوتىنەوە لە سەرپىچىيەكان و پابەندى بە كشتىگرى بەرنامىھى ئىسلام، نەك بىرتهسکى حزبى، وە كۆبۈنەوەي هەمۈوان لە كۆمەللى موسولىماناندا) وان هذه امتكم امة واحدة وانا ربكم فاتقون).

— رېڭادان بە بۇنى حزب لە ئىسلامدا كەرنەوەي ۷

دەركايىھە داخستنى نابىت بە واتاي بەرپاكردىن جەنگ لە گەللى، چونكە لە (بانگ شىويتىمەرەكان) مان بىنى و بىرگە كاfrىبۇنى ھەندىيەكىشىيان وە (القاديانية-البهائية-البريلوية..) كە چەند موسولىمانان لە دەوريان كۆبۈنەوە و ژمارەيان تەنها خودا دەزانى كە لە رۇشنى ئىسلام دەريان كەرن بۆ تارىكى بەندايەتى بەند، لە زىير ناوى ئىسلام وە ئىسلام ليان بەرييە.

٩ - دهینین وولاتان چون ری پیده و خوش کهرن بۆ فره حزبی

تا داپران و جودای بەرپاکەن له نیوان کۆمەلی موسولمان به ئامانجى لواز كردنيان و دەرئەنجام ناكۆكى رکابەرایەتى و جودايى و خوبىھەلگرى دروشم بەرنامهى دروست له لايەن هەر يەكەيانەوە و لادان له يەك رېيازى كە تەنها رېيازى يەنەمەنەتلىك وە هاوهلانى خوایان لى رازىبىت.

١٠ - كارى حزبى بەناو ناودەرۆك داهىنراو بىدۇھىيە نە له

رېيازى يەغەمبەر وە چاخى يەكەمىي ئىسلامدا نەبوه وە ئەوهى ئەوانى گرتۆتەوە ئىمەش له خۆدەگرى، كە كارىكە درىژبۇھى رۆژئاوا و ئەوانى ترە و نامۆى ئىسلامەوە وە كارىگەری و بارگاۋىبۇن بە دروشم و كەسپىتى و بىنەمالەيدىتى و راس مالية وشوعىيەت... هىتد، جىڭگايتىدا نا بىتەوە.

۱۱ - ههريهك لهم کويه ئىسلاميانه كه دهبيينين
ئەندامەكانيان خۆبەخت كردن و بهخشينيان لە پىنناو
بەرژەوندى كۆمەلە كەياندايە به بىرى تەسکى حىزبى نەك خۆ^{بەنەمەنەن}
بەختكردن و به خشىن لە پىنناو خوداو رېبازى ^{بەنەمەنەن} دا.

۱۲ - چەند لە حزبان دامەزرابون به بنهماي سياسى بهدەر
لە(بنەماي ئىسلامى پابەند) ھۆكارى تەنگىيىشەي و بىزازىن بۇ
بانگخوازى و بانگخوازان وە رېڭرى پابەندبۇونى رېبازى

^{بەنەمەنەن}.

۱۳ - حزبايەتى بچوكردنەوهى ئىسلامە وە لەو روانگەيە وە
سەرچاوه دەگرىت كە كۆدبەنەوه لە دەورى كەسىك يان
سەركىدايەتىيەك لە كاتىكدا دەشىت كە كەسە كە يان
سەركىدايەتىيەك ئاشناو پابەندى روناكى رېبازى ^{بەنەمەنەن}
نەبن.

١٤ — هەر كۆيەك ناو نىشانە و دروشىپەك ھەلّدەگرىت ئەمەش

لە دەستدانى ناوه گشتگەرە كەمانە (ھو سەمەك الماسلىن) ئەمانە دەبىت وەرنەگىرىن و كاريان پى نەكى لە بەرناમە گشتگەرە كەي ئىسلامدا.

١٥ — ئەوهى باوه لە وانەي كە لە ژىر سايىھى ئىسلاممى

دايىك (كۆمەللى موسوٰلمانان) دەزىن دابرەن و جودايى كاريان تى ناكات پىچەوانەي ئەوانەي كارى حزبى دەكەن جودايى و دابرەن كاريان تىدەكت.

١٦ — ئەم فە كۆمەللى يە بىگە لە كۆمەللىكىشدا جودايى

ھەيە! بەلگەيە لە سەر جودايى ناو كۆ و كۆمەلەكان، ئەمە ئاسايىھى لە بەر بونى هوكارى فكى جياواز لەلايانەوە كە ھەركۆمەللىكىيانى لە سەر دامەزراوە، ئەمەش پىچەوانەي بنەماي شەرعە (حق يە كە وجودايى تىدانىيە) وە ھەر كۆ يەك

خۆزى به هەلگىرى رىپازى حەق دەزانىيەت ئەوانى تر نا ! ئەمەش
هوکارى بەش بەش بونى ئومەتە وە دور كەوتىنەوە لەيەك
رىپازى كە رىپازى بىللە ئەمەن .

١٦ - فەريىي هوکارى جودايىھە وە جودايى بەربەرە كانى و
رېكاپەرتى بەرپا دەكات كە هوکارى شىكست و لوازى و
سەرنە كەوتىن دەبىت قال تعالى: (ولاتنازعوا فتشلوا و تذهب رىحىم)
ئەمەش بىرينىيکى ئومەتە بە دەستى دوژمنە كانى بۆ بە
يەكدادانى موسىلمانان بەيەكتىرى و لە دەست دانى تواناكانىيان
و نا كۆكۈنىيان تا بى ئاڭابىن لەو(نورەي) بىيان هاتوه قال
تعالى: (ولَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفْرَقُوا وَاتَّخَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) ال عمران ١٠٥.

١٧ - لاشەي ئىسلام دەنالىيەت بە نەخۆشى حزبايەتى كە
وەك خۆ كۆزى خودى ئومەت وايە كە لە ناو بەرى پوانگەي
گشتگىريي بۆ ئىسلام.

۱۹ — فره حزبى لە كوشندەي كارى ئىسلاممىيە كە لە مىزۇدا

چەسپاوه و وە لە قورئاندا لە گىرمانەوە كاندا (قصص) هاتوه بۇ وەرگىتنى عېرىت، وە بۇتە ھۆكاري لاوازى و جودايى و يەك نەگرتەن و يەك نەبۇن وە دروست نەبۇنى دەولەتى ئىسلاممى.

۲۰ — حزبايەتى بۇتە ھۆكاري شاردنەوەي حق و ئاشنانەبۇن

(بەكشت)يى و كەم كىرىنەوە غىريت و هييمەت بۇ چەسپاندىنى

رېبازى بۇھىمەر.

۲۱ — كاتىك حزبايەتى ھۆكارە بۇ جودايى كە ھۆكار دەبىت

بۇ يەك نەبۇن وە يەك نەگرتەن ئومەت، وە فره حزبى و بىر و بۇچونە جياوارەكان ھۆكاري شىكتى ئومەتە وە واش دەمىننەتەوە تا نەگەرېنەتەوە سەھر رېبازى حق قال تعالى:(ذالك

بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ مُغَيِّرًا لِعَمَّا عَلَىٰ قَوْمٌ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوْا مَا بِأَنْشَإُوهُمْ^(١) انجال ٥٣ و (لأنَّ

الله لا يغیر ما بقى حتى يغیروا ما ينشئون^(٢)) رعد ١١ .

۲۲ - پىشىنى ئىعتقادى فىكىرى و حزبى رېگەر لە ودرگەرنى

گشتگىرى ئىسلام وە ماندۇھ لە سەر بىرى تەسکى حزبى وە
بەرژەنلىخودى.

۲۳ - بۇنى ئىعتقادى فيكىرى حزبى توندرەھى فىكىرى دەھىنېتى

لە كاتىكدا كە موسولمانان لە ھەولغانى نە ھېشتنى
توندرەھى مەزھەبى بۇن حزبائىتى دەرگايىھى ترى توندرەھى
كىردى و كە نادروست تر و توند تر لەمۇ ھات .

۲۴ - سەرۆكى و سەركردaiيەتى حزب و كۆمەلەكان بايەخ

پىدرابون لە سەر بىر و مەنهجيان! نەك تەقوا و زانستيان وە
ئەندامانى وەك سەرباز وان بۇ پاراستنى تاك يان تاكانى
سەركىرە وە ئامانچ لە بانگخوازى دواترە، وە دەبىت پابەند
بن بۇ ئەمیرەكەيان كە ھەندىيەك كات نە ناسراو نا دىيارىشە بە^{١٦٠}
پاساوى پاراستنى ئەمنىيەتى بانگخوازى.

۲۵ — لە ھەندىيەك حزب و كۆمەلەكاندا ئامانج بۇته

بەرزىرىدنهوھ و پاراستنى سەرگىرەتەنە كەر نەشياو و
جاھل و بىٽ تواناش بىت.

۲۶ — لە ديارده حزبىيەكان بە پېرۋىزلىكىنى سەرگىرەتەنە و ناو

بردنى بە راپەرەو پىشەواو بىيادنەر وھ پېرۋىز كەردىنى كات و
جيڭكاي ناشتنى گۈرپى! پىچەوانەي رېبازى بانگخوازانى راست
بە پېرۋىز نە كەردىيان و گرنگى نەدان بە كاتى وھفات و شوين
گۈزىيان چونكە ئەصل لە بانگخوازىدايە تەنها بالا كەردىنە
پەيامى پەروەردگار تا كوتا رۆژ.

۲۷ — هەر حزب و كۆمەلەيەك خۆى پەيوەست كەردوھ بە شوين

و دروشىيەك كە مەش پىچەوانى ئەصل و لە دەست دانى
تواناكانى ئومەتە كە پىويىسە ھەولۇن و تىيكۈشان و كارى
بانگخوازى بەرېبازى گشتگىرى ئىسلام بىت

(لَئِنْ هَذِهِ أُمَّةٌ مُّتَّمِثَةٌ وَاحِدَةٌ وَاللَّهُ يُعْلَمُ فَاعْبُدُوهُنَّ) وَهُوَ بِرِيبَازِي پیغمبر ﷺ نَهْكَ بِهِ
دروشم و ریچکهی جیاواز له وهی له سهرتای چاخه
یه که مینه کانی تیسلامدا، که له میژودا چهسپاوه، وده
تیمامی شاطی له (لاعتصام ۱۶۲۱) باسی کردوه.

۲۸ - وه له حزبیه تدا سه رخستنی دروشم و ئامانج بە توندره‌وی هەمیه وە هەلگری ئەم دروشمەن (وتەی ئىمە راستە وە هەلە هەل ناگرئ وە وتەی ئەوانى تر دەشیت هەلین و راستکریئەوەی هەل دەگرئ) وە ئەودى خۆيان دەيانمۇیت بۇ رەدد وەلامى ئەوانى تر دەيھىن لە (نص و سونە) خۆ يان هەلی دەبىزىن و تەتىلى خۆيانى بە بەرگدا دەدورن نەك ھى هاوا لەلان و پىشەوايانى صالح.

٢٩ - كۆمەلچىتى دلەراوکى و توندى حزبى بە سەر ئومەتدا

ھىئا كە مىشۇ گەواھىدەرىيەتى بۇ چى و سەر لە نوى جوداي و دابپانى ترا!

٣٠ - حزبىتى هەلۋەشىنەوهى ئامانجى برايەتىه چونكە

حزبە كان ئەندامانىيان پابەند و پەيوەستن بە بەرنامه و دروشى خۆيان وە تەنھا موجامەلەي يەكتەر دەكەن ھيواي سەركەوتىنى خۆيان دەخوازن و لاوازى ئەوانى تر كە پىچەوانەي (أصل) ھ : (إنما المؤمنون أخوة - المجرات ۱۰) كە دەفرمۇيت (لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه - متفق عليه).

٣١ - دەزە بنەماي ئىسلامە كە موسولىمان براي موسولىمان

(الملم أخوا المسلمين - متفق عليه) بە واتا كشتىگەرەكەي وە تايىبەت دەكريت بۇ ئەوانەي ئەندامى كۆمەل و حزب و بزوتنەوهەكانى خۆيان زياتر وە دابپان لە برايانى تر بىگە دژايەتى و ناكۆكى لە نىوان

کۆمەلە جیا جیا کان وە بەرزکردنەوەی کۆیەك وە دارماندىنى يەكىكى تر لە سەر بنه مای **ولاء** و پشتگىرى كردن بۆيان.

٣٢ — دياردهى (صراع) رېكابەريتى لە ناو ئەم كۆلانە و ناو نانە بە ناوە جاھلىيەكان ئەوەي ئىسلام هات دايىرى ئەمان زيندويان كردەوە بە ھەواو ئارەزوی خۆيان ئەوەي لاي خۆيان ناوى دەبەن بە (برا) و (تىيەگەيشتو) و (پابەند) وە لاي ھەندىيکيان بەناوى (پشتگران) و (باشان) و (هاوسۆزان) وە ئەوانەي كە لايەن گريان نىن ناو دەبرىين بە (بي ناگاييان) و (تىيەگەيشتوان) وە بەراست دانەنانى ھەندىيک لە زانايان وشىۋاندىنيان وە ھەندىيک جار تەكفيير كردىيان بە بىروفىكى حزبى خۆيان بە پىچەوانە و دشەوە ئەوانەي ئەھلى ھەواو ئارەزون رەخنه لى نەگرتنيان و بەلكو تىكەلىشيان وە بەرزکردنەوى دروشمى:

(پىكىدە كەۋىن لە سەر ئەوهى لە سەرى كۆكىن وە كىشەمان
نىيە لە سەر ئەوهى ناكۆكىن) ئەمەش پىچەوانەي شەرع و
رېبازى نەھەجىم و كۆمەللى موسولىمانانه.

٣٣ — هەموان پابەندن به پلان و بەرناમە كانيان وە
بلاوگىرنەوهى وە داخستنى دەرگاي رەخنه و پىداچونەوه و
شىۋازى پىچەوانەي كۆمەللى موسولىمانان تەنها سەرچاوه
(كتاب و سوننە) وە لە كويىدا سنورى ئەم دوو ئەصلە بەزىنرا
رەخنه دەگىريت و راستى بەيان دەكىريت و باطل وەرناڭىريت.

٣٤ — ئەمانە لە روکەشدا كارى ئىسلامى بۇ ئامانجى دين
دەكەن بەلام گۈرپاوه بە شىۋەديەكى نامۇ لە لاشەي ئىسلامدا
بۇ كارى بەرژەندى خودى و كۆمەللى خۆبى وە كۆكىرنەوهى
تواناكان و مال بۇ بەرژەندى ئەمانە.

٣٥ — حزبايەتى چاندى تزویى بىرى سەقافەتى رېكخراوهى

بەرز دەكتەوە بە (ئاساي) دانانى وەرگرتنى راى جياواز
بەرامبەر ئەگەر پىچەوانەي بنەما فقەھىيە كاپيش بىن ئەگەر لە^{لە}
بەرژەندى خۆيان و حزبىان بىت كە ھۆكاري دارپمانى
يەكخستنى ئومەتە وە تانەدان بە بىر تەسکى ھەندى زانايانى
ئومەت وە راکىدن لە ئاموڭگاريان و موناقشە كردىيان.

٣٦ — فره حزبى واتە فره بەرنامەي وە فره بىرى و راىي

ئەمەش كارى لە سەر ژيانى فيكىرى لە ناو ئومەتدا دەبىت
چەندىن شويىنهوارى نادروست لە سەر ژيانى كۆمەلگا وە دور
كەوتىنەوە وون كردىنى رېبازى بەنەمەن.

٣٧ — وە لە ديارترين زەرەرەكانى دووريان لە رېبازى بەنەمەن

بۇ بانگخوازى بولاي پەروردگار بە ھەنگاوهەكانى رېبازى بەنەمەن
ئەوان گۈيدەر نىن! بە بلاۋىرەنەوەي دىن بە عەقىدە و

فقەھى دروست وە بىلار كىردىنە وە زىمانى قورئان كاتىيەك زۆريان خۆيان ئاشناي ئەمەنин.

٣٨ — چەند ئەم حزبانە به تايىبەت سىياسىيە كانيان ھۆكارى داپوشىن و پەردەپوشىرىنى نەخۇچشىيە راستىيە كانن لە لاشەي ئومەت كە پىوهى دەنالىيەت لە دواكەوتوى و جەھل و بىدۇھە مەزھەبى ....ھتد.

٣٩ — دروشە حزبىيە كان بونىاد نراوە لە سەر بىرو دارشتىنى كۆكان كە ئەمەش زىندۇ دەبىت بە ئەندازەي قەناعەتىيان و قەناعەت نەمانىيان بە باڭگۇي رېبازى نەھەمەر بە كتاب و سونە وە بەردەۋامە بە زىندويى ئومەت چونكە باڭگۇي ئىسلامە بە دروشى (لا الله لا الله).

٤٠ — وە لە كۆتادا ئەندامى بۇ كۆ و حزب ئافاتە وەك ابن

النبيه رحمة الله له دەلىت: (بە ھۆى ۋيان گرانى خەلکاندۇھى بەرزىرىنەوەي خەلکى
بۇ كۆس و تايىفەكەي — دەليا دەبىت لە كاتى مىردىن ھەمسو خەلق دانپىئندى جەق
بن) واتە رېبازى بەنەمەنەمەن.

دورئهنجامی ئىندامىتى

لە زىر سايىھى ئىسلام بە بنەما گشتىيەكانى وەك لە پىشدا بەيان كرا، بەدلنىاوە شەرع رېگە پىنادات بە هەر دابرانيك و جودايىك بەھەر ناۋىك لە سايىھى ئىسلام وە پىچەوانەيەتى بە شىۋاز و ناوهدرۇك و ھۆكار و ئامانجىك بە گشتى و بە شىش؟ چونكە حەق يەكەو پارچە نايىت ئەگەر وانە بوایە بەنەمەن نەي دەھەرمۇو: (وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين كلها في النار إلا واحدة - التزمى) چونكە جودايى و جياوازى پىچەوانەي شەرىيعەيە چونكە يەك رېڭايى و رېبازى جودايى و جيايى و جياوازى و دابران هەل ناگىرى .

لە مانەوە : دامەزراندى ھەر كۆمەل و حزبىك و بزوتىنەوە يەك نادرoste و پىچەوانەي ئىسلامە بە گشت و تايىھەت.

لله به رئوه: نادر وسته نهندامیتی هه رکومه و حزب

وبزوتنه و دیه کی ئیسلامی.

چونکه:

نا بیت هیچ دروشیک هه بیت جیاواز له دروشی يه کتابه رستی

ریبازی نەھەم و يه کبون پیی به هۆکاره کان و ئامانجە کان،

وھ پەنا به خودا کە بانگخوازى به ریبازی ئسلامى دروست نە

پیکان بیت وھ جيگای بیدعه و هەواو ئارەزۇ تىدابیتە وھ،

دەبیت چاو به بیدع و هەوادا بخشىنرىتە وھ لە سەر حسابى

بانگخوازى، لە بەردەمان نېيە تەنها ئیسلامە پاكە كە نە بیت

بە كتاب و سوننە بروامان پیی بیت و وھ بانگخوازى وھ كار

پیکەربىن وھ لىي لانە دەين بەناو ناوارەرۇك وھ هۆکار و ئامانج

تەنها ئە وھ سەرچاودى كەرانە و دیه و ضامنى هەمو جوداى و

جياوازى يە كە بە پیوەرە دادپەرەرە پەروردگار (وَمَن يَغْتَصِمْ بِاللَّهِ)

فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (ال عمران ۱۰۱)

بۆرپىچكەي گۈمەنلى موسولمانان

ئەمانە رىچكە دروستە كانى بانگخوازىن بە :

١ - يەكتابەرسىتى.

٢ - ئىمانى راست و دروست .

٣ - كارى باش و دروست .

يەكى ئومەت هەر چەند جياواز لە نەتهوهى رەنگەكان كۆ دەبنەوه لە (اللولاء والبراء) واتە پالپىشتى و داپراڭ لە پىنناو خودادا وە بە رۆخدا چونى ئىسلام لە ناخى ئومەت لە هەموو بواهكاندا دەبىت، كىدارەكى ، پەوشتى ، پەروەردەي ، سلوکى سىياسى.....هەتقىد هەموويان بەيەك رىچەدا دەرۇن بۆ بە دەستھىننانى يەك ئامانج (بەندايەتى بۆ خودا لە گشت بوارى زيان-(وَمَا حَقِّتُ الْجِنُّ وَالْإِنْسَانُ إِلَّا لِيَتَبَذَّلُونَ – النازيات ٥٦) ئەم مەبەستانە هەموو گرىيدەرى موسولمانان بەيەكەوە بەناو ناودرۇك بە

وته وو کردار بۆ دینی ئیسلام ، بۆیه دهیت لە نەدەین وە
ژینەرەوەی ھەموو واجب و سونەتەکان بەگشتی بین بۆ
دەرخستنی ئیسلام بە کشتگیریەکەی بە رەوشتەکانی و
ئەحکامەکانی وە ئەصلەکانی و فروعەکانی وە ھەموو بەرە
ئیمانیەکان وە درەختى يەكتاپەرسى وە نابىت داپرانى كەم و
زۆرى تىداپىت تا ژيان بەردەوام بىت لە سەر زەوی بە ويىتى
پەروەردگار.

وە ئامانجەکانی باڭخوازى بەندەست نايىت تا :

- ١ - تاکار نەكىت بۆ ھيدايەت وەرگرتنى بەندەکان .
- ٢ - بەرپاکردنى شەرع لە نىوان بەندەکاندا .
- ٣ - بەيان كردنى حجه لە سەر حەق .
- ٤ - پابەندى تەواو بە دین و گەرانەوە بۆ لای پەروەردگار.

٥ - هاندان بۇ كۆكىردىنهوهى تىيىشوى پاداشتەكانى پەروەردگار

بەتەقوا وە بەدەست ھىئىاي بەھەشت .

٦ - ئاڭداركىردىنهوهى و بەئاڭابون لە سزاكانى پەروەردگار و

خۆپاراستن لە دۆزەخ (اتقوا النار ولو بشق ثرثرة - متفق عليه) .

وە بە گىرىدانى ئەم خالانە بە يەكەوه ئاماجى بانگخوازى

بەدەست دىيت .

وە بە ئاڭابين لەو بانگوئىيى كە بانگخوازى دەبىت

(بەرىيىكخراوهى و چوارچىيەكان و ھىلەكشتىيەكان و

ئامادەكارىيەكان و كارە تىدارىيەكان) بن كە ئەمانە نامۆن و

گۆرينى رېبازى دروستى بانگخوازىيە بە رېبازى نەھەم ، وە

نازانن ئىسلام ئامانجى تايىبەتى ھەيە جياواز لە ھەر

بانگخوازىيەك كە بە دەست ھىئانى (يەكتاپەرسىتى و

چەسپاندىنى ئىمانە) لە بەر ئەمە دروستى و رېچكەو ھۆكانى

و ئامانجى يەك و لكاون، وە ناكريت ھىچ پوشاكىيىكى ترى

دەرەكى نامۆى بە بەردا بىكىت وە ھەولۇدان بۇ ئەم كارە

روخاندنی ئصولى دەعوەيە و بنەما سەرەكىيە كانى وە (جوداي ووتەيە) .

بانگخوازى پىك دىيت لە (ئامانج و هوڭان) :-

- دروستى بانگخوازى (ئامانج) تەوقىفييە وە جىڭكاي ئىجتىhad نىيە .
- دروستى بانگخوازى (ئامانج) كارىكى چەسپاوه و بىن لادانە .
- دروستى بانگخوازى (ئامانج) كارىكى چەسپاوه نا گۇرى بە گۇرىنى كات و مەكان بوار و بارەكان .
ھەروەها ئەصل لە بلاوكىدە وە بانگخوازى تەوقىفييە رېيازى يەغەمبەت رەل (من أَحَدُثُ فِيْ أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ - متفق عليه) وە (مَنْ عَيَّلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرًا هَذَا فَهُوَ رَدٌّ - المسلم) وە لە رەجمەتى پەروەردگار پەركەمەت لە تەشريعدا بۇ بەرۋەندى بەندەكان و

وولاتیان تهشیعی (جهاد، بهرگری، ئەمرکردن بە چاکە و
نەھیکردن لە خرایە و گۆرنى ، ئامۆژگارى) وە لە تهشیعی
بانگخوازى ئومەتدا ھۆکارى جیاواز، وە جىئەھىشتەو بۇ
عەقللى خۆيان بەلکو بۇي

کردن و شیوازه‌کهی و دک جهاد به ندهفس و مال و هیز.... و ههروهها بهرگریش و گورپنی بهدهست و زمان و دل و هئمرکردن به چاکه وه ئامۆژگاری ئومهت له زانا و داناو عاممهتیان به باشتینه کان بهووته و نوسین و بیرهینانه و دی رۆزانی دوای و دهعوه بهو شیوازانه دهبیت له ریازی پەھەپەر هاتون، ووتاره کانی جومعه وه جەڙنه کان حج خویندن وه کۆپو زکرو کۆ ئیمانیه کانه کان که گشتگره و هۆکاره نویکانیش ده گریته وه که ئەم مەبەسته دهپیکى و چەسپاولی لە سەر ووتنه حەق و بەیان کردنی تا تاریکی سەر ئومهتى پی روناک بکریته وه، کە فتوایه کی زانایه کی ئەھلى حکمەت و

تەقوا حالى ئومەت دەگۈرىت كە ئەوهى كۆى حزبەكان بە
چەند سالىيەك بە دەستى ناھىين ئاوا كارىگەرى زاناييانى ئەھلى
حڪمت و تەقوا لە سەر كەسان و كۆمەلگاكان و ئومەت
بەگشتى.

كارى كۆمەللى موسولىمانان بە رېبازى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وە ئەمانە
پلەو پايەو رەنگدانەوهى خۇيان ھەيە (قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قُدْرًا - الطلاق ۳) بۆ ھىچ كە موسولىمانىيە نىيە ھەركەس بىت
(كرانەوه) بەپروى بانگخوازىدا بكتاك پىچەوانەي كتاب و
سوئنە و داهىنراو لادان و تىكەل كىردن و تەنازل كىردن لە ھىچ
شىتىكى دينى خوداو شەرعەكەي وەك لە (اعلام الموقعين دا ھاتوھ
375-376 ابىن قىم)، ھەر كات ئەمە بىنرا بە ھەر شىخوازىيەك
دەزانىن دژە بە رېبازى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بە ئەندازەي لادانى وە نە
شارازىكەي لە پىگای كۆمەللى موسولىمانان، ئەمەش ئەھل
(الحل والعقد) ئى ئومەت پىۋەرى لادانەكە ديارى دەكەن كە

زانای خاوهن حکمهت و علم و بهصیرهن نهک ئهوانهی
چەسپىنراون بە ئەھلى علم وە خۆيان لە جەھل و ضەلائەدان.
ھۆكارەكانى دعوه لە ئىستاداو پىشدا و داھاتودا ئەۋەيە كە
بانگخوازى بەنگخوازى لە سەر دامەزراوه كە بە ئامانجەكانى
گەيشتوه وە لە ئىستاشدا.

بانگخوازى لە ناومەرۇكدا نا گۇرىت تەنها لە شىيوازدا نى بىت:

۱ - موئەسەسە راگەيەنراوهىەكان كە لە شەرعدا قبول بن بە
ھەموو بەش و شىيۆھەكانى لەم سەردەمەدا لە بىزىردىرى ھۆكارى
دەعوهن كە بنەماي دەعوهىي لە سەرەتاي ئىسلام دا كە لە
سەر وونە (الكلمە-ووتە) دامەزراوه لە كاتىيىكدا كە بەدووته
تىكۈشاون ئىستەش بىستراو بىنراو نوسراو ھەمان ئامانج
دەپېكىت.

۲ — موئەسەسە فىرکارىيەكان وە خويىندە حوكومىيەكان وە

مەنھەجەكان وە رىيگاو قۇناغەكانى ئەمانە بەزاندى نىيە لە
بنەمامى دەعوهى سەرەتاي ئىسلام چونكە دەعوه پشتى بە
فېرىكىرىن بە ستوه، وە لە فەرمۇدە جېرىل عليه سلام بە ناوبانگ
لە فېرىكىرىنى بەنەماكانى ئىسلام ناسراوه (قىل يىيا عمر، ائدرىي من
السائل؟ قلت: الله رسوله أعلم، قال: فإنما جبريل أتاك يعلمك دينكم رواه
مسلم.) نۇنەيەكى نايابى سەرەتاي دەعوهى، ھۆكارە
فېرىكارىيەكان ئەوانە لە راپورددادا ھەبۇون بەلام جىاوازى لە
گەياندىن ھەركات ئەم ھۆكارە لايان نەدە لە پىۋەرى كتاب و
سوňه مەقبول و وەرگىراون وە پىچەوانەكەمى وەرنەگىراو
رەتكراوهەن،
بەلام ھۆكارە داھىنراوه كان رەتكراوه و نامۇ و وەرنەگىراون لە
ھۆكارانەن دەعوه دەشىيىنى وە ھۆى شەغەب و جوداي لە
ئومەت بەرپادەكەن وەك ھەندى لە كۆ ئىسلامىيەكان وە ھەر
چ جۆرىيىكى ھاوشىيۇھى .

به کورتى به عهت له ئىسلام دايە ھەيە كە لە لايەن قسە وەرگىراوه كانەوە لە ئەھلى (الحل والعقد) بۆ وەلى ئەمرى موسولمانان وە سەركىدەكان، وە لە مەبەدەر لە به عەكانى تر كە لەلان حزب و كۆمەلە ئىسلامىيە كانەوەيە سەردەمىيە كانەوە هەموى بىدۇن لە بنەماي شەرع دانىيە وە بەكتاب وسوننە وە نە ھاوا لەلان وە تابعىيە كان كە به عەدانىيىكى بىدۇنەيە (كۈل بىدۇنە ضلالة) وە ھەر به عەتىيىكى لە شەرعا نەھاتبى ئەوا جىڭاى قبول نىيە وە تاوانىش لە وەرنە گىرتىدا نىيە بەلگۇ وەرنە گىرتى و دوركەتنەوە لىتى ئەمرە لە بەرئەوەدى ئەو ھەموو جودايى و دابپانىيىك فتنە بە دواي خويدادىيىت وە رېكاپەرایەتى كە لە سنورى شەرع دانىيە ئەگەر ناوى به عەبىيەت يان پەيمان يان رېكەوتىن، وە لەمەوه ووتەمى زانايان لە (البيعة الطرقية) كە لە سەددەكانىاندا ھەبوھ رەتىيان كردۇتەوە وەك لە السيوطي لە (الحاوى ١٩٢/١) والسبكى لە (السن الحالص ٦/٢٩٠) وابن الجوزى لە (تلپيس اپليس ص ١٩٢) وابن تيمية لە (الفتاوى ٢٨/١٦-١٧) وە مطرف بن عبدالله

بن الشخیر فی انکاره علی زید بن صوحان کتاب معاہدة اعدة مع اخرين کما سقها ابو
نعم له (الخلیة ۲۰۴) و عنہ الذہبی له (السیر ۱۹۲/۴) وہ ئه مانه هه موی
بته و اوی باس کراون له (البیعة فی الجماعات الاسلامیة) شیخ علی بن حسن
عبدالحمید وہ له موجه له (البلاغ ۸۹۱ هـ سالی ۱۴۰۷) داھاتون وہ
سعید بن جبیر دھلیت (ما لم یعرفه البدرون فليس فی الدین) له
(الفتاویٰ ۵/۱۵۸). وہ ~~نفعہ~~ دھفرمویت : ترکكم علی^ل
البیضاء. که الصراط المستقیم : کتاب و سونه یه وہ صراط رونه و
راسته هیچ لادانیکی تیدانیه.

امیر المؤمنین علی صراط اذا اعوج الموارد مستقیم

قال تعالیٰ (وان هذا صراطی مستقیماً فاتّبعوه ولا تبعوا السبل فتفرق بكم
عن سبیله) ئه گهر تنهایا ئه مه له بهیان کردنی (ریگای راست-
صراط المستقیم) دا بوترایه بهس بورو بؤیان (حکمی کتاب
وسونه وہ بانگخوازی پیئی وہ پابهندی کوئه لی موسلمانان و
ئیمامیان و سمع و طاعة له وہ طاعة له حهقدا) بهس بورو.

ئەي موسولمان پابەندى مەنھەجى بەنھەجى بەكتاب و سونه بە عىلەم و عەمەل و و بانگۇرى وە پابەندى كۆمەلى موسولمان بەم شىيودىيە بە كە ئەمەش ئەوەيە (على مثل ما أنا عليه واصحاپى) وە پابەند بە بە ئىمامى موسولمانان لە هەركويىبىت ئەگەر ئىمام ھەبو لە گۈرى رايىلې لە طاعة بە مەعرووفدا و ئەگەر كوفرى ديارى لى دەرنەكەوت وە دواى گومانەكان مەكەون ئەگەر بە بورھانى ئاشكراو دروست نەبىيت بۇ نە شىيواندىنى زيانى كۆمەلى موسولمانان، وە لەگەل بونى (العلم - العمل - الدعوة والبلاغ) پىوستە چواردەم ھەبىت كە كارى دەزگايسى چاودىرىسى لى پىيچىنەوەيە لە كاتى نە پىيكان و هەلەدان بىز بە ئاكابون و پىيداچونەوە بەوەيى بە دەست دىيت وە لابىدن و شىكandنى بەرىبەستە كان ئەودى بچوڭ دەردەكەون وە دواتر گەورەو توند دەبن، ئەگەر ئەم كارە ديار نەما و نەكرا ئەوا بوارى دعوه لە خەسارەتى گەورەدا دەبىت .

ئەی موسوٰلمان: دونیای کافران لەنگ نابیت تەنها بە بونى موسوٰلمان لە سەر رېبازى بەندەپەر وە خاوهن علمانى دروست بە بەلگەو برهان پابەندن و رۇناكەرەوەي رېگاي راستى ئىسلامن، وە لە مىژۇدا چەسپاوه ئەگەر دەعوه لە رېگاي تاكەمە بويىت دەستى كردوه بە گەشەو تا رېگەي بە ھەمو تارىكىيەك گرتوه، وە ئەگەر ئىسلام بە بلاوبونەوەي خەصلەت و هيدىايەت و نورى چاخى يەكەميىنى شىيە رېچكە ھەلگرىپ ئەوا كۆمەللى موسوٰلمانان كە لەم ھىلەدا لايان نەداوه نە بە ناو نەبە ناودرۇك، لە كاتى ھاۋەلەندى ئىسلام بلاو نەبۈدە بە حزب و كۆمەلەكان تا ھەر يەك جىاواز لەوى دى بەلکو ھەمو حزب الله بون وە پەرت و جودا نەبۇن بە رامبەر حزب الشيطان وە تەنها دروشيان (قولوا لا إله إلا الله).

دەپرسم ئەي ئەوەي خۆى لە ئەندامىتى ئەمانەدا دۆزىيەتەوە بىنیوتە ئەگەر حزب شىكستى هىننا ئەو كات ئەندامىتىت بۇ كى يە؟... (إِنَّهُ لَا مُلْجَأٌ مِّنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ) ئەندامىتى بۇ لاي ئەوە و

ھەر ئەو بە بەھىز و تواناو ماودىيە، وە حەق يەك و پەرت ناکرى، ئىسلامى گشتگر بە رېبازى يەھىمەت و فەھمى پېشىنى صالح يەك ئەندامىتىيە بۆ كتاب و سونە كە تەنها تىّشيوان بوه بۆ سەفەريان بۆ لاي پەروەردگار (وتزودا فەن خير الزاد التفوی) وە لە كۆتادا ئەي موسولمان ئەم حزب و كۆمەل و بزوتنەوانە هەمويان بەلمىكەي گچكۈكەن بە ئەگەرى زۆر زۇو نوقوم بۇو بە بەرامبەر كەشتىيە مەزنە گەورەكەي رېبازى يەھىمەت كە مژده درواو بەنقوم نەبونى (وَلَيَتُصَرَّفَ اللَّهُ مَنْ يَتَصَرَّفُ بِالْجَمْعِ). ٤٠ سەفييە نوح من ركها نجا ومن تخلف عنها غرق-الفتاوى-٥٧/٤).

وە الزهري دەليت: (كان علماً ونا يقولون : الاعتصام بالسنة هو النجاة) هەر بىزىيە زمانى ئەھلى سونە زمانى ئىسلامە وەك الاوزاعى لە بەيانى واتاي حديث الغريبة (كتشىف الكربة لابن رجب -ص/١٠) وە دەليت: (أما إله ما يذهب أهل الإسلام ولكن يذهب أهل السنة حتى ما ييقن في البلد منهم إلا رجل واحد).

وه دلتهنگ ممهه ئەی موسولمان به كەمینەيى رېگرى ئەم
رېگايى كە رېگايى نامۆيەتى وغورىتە وە بە هيواو گەش بىن
بە چونكە دواى ھەمو تەنكىشەيەك فەرەج دىت ،

(انَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا)،

اشتىي ازمە تنفرجي   قد اذن ليلك بالبلج

وه بەيانى ھەندىك لە كەلامى اىن قىم لەبەيانى حديث الغربة
لە (مدادار السالكين ۲۰۱-۱۹۴/۳) ئەوانە ئەھلە نامۆ و ستايىش
كراوهەكانن وە لە دژايىتى خەلکان بؤيان ناو نراون نامۆكان
كەزۆرى خەلکان لەسەر خەسلەتى ئەمان نىن كە: -
موسولمانان لاي خەلکان نامۆن وە برواداران لاي موسولمانان
نامۆن وە ئەھلى علم لاي برواداران نامۆن وە ئەھلى سونە
ئەوانەيش جياواز ونامۆن لاي ئەھلى ھەواو بىدۇھە نامۆن وە
ئەوانەيى بانگخواز و ئارامگەن لەسەر ئازارى ئەمان زياتر
نامۆن، بەلام ئەمانە ئەھلى حەقىن لاي پەروەردگار، وە نامۆنин

لای بەلگو نامۆيىان لای زۇرىنە كە پەروردىگار دەرىبارەيان

دەفرمۇيت: (إِنَّ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُنْصَلُّهُ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) -الاسعاف (١١٦)

وە ئەمانە نامۆكانىن بەدينى خوداو وە نامۆيىان

نامۆيىھەكى ستايىش كراوه ھەر وەك و تراوه:

فليس غريبا من تناهت دياره ولكن من تناه عن غريب

جۇرەكانى نامۆيىھەكى

۱ - جۇرەكانى نامۆيىھەكى

نامۆيى ئەوانەي ئەھلى كتاب و سونەن لە نىۋان خەلکاندا

ئەمە ئەو نامۆيىھەكى ستايىشى كردون وە ئەو دينەي

ئەو لە سەرى بوجەمان پابەندن وەك چۈن (بىدا غريبا) ھەروەها

(سيعود غريبا كبا بدأ) وە ئەم ئەھلى ئارامگىن لە سەر ئەم

نامۆيىھەكى دەشىت لە شويىنىك ھەبىت و لە

شويىنېكى تر نېبىت ھەروەها لە كاتىيەك و لە كاتىيەكى تر نا وە
ولاتىيەك و قەومىيەك و ئەوانى تر نا كە ئەمانە ھەموان ئەھلى
حەقىن كە تەنها پەروەردگاريان لا مەبەستە وە تەنها لەسەر
رېچكەي كتاب و سونەن وە بانگخوازى دەكەن تەنها بەوهى
كە ئەو بۆي ھاتوھ وە ئەوان دەستبەردارى خەلکانن لەم
پىنناوەدا ئەگەر پىۋىستى زۆرىشيان پىييان ھەبىت، لە كاتىيەكدا
لە رۆژى قىامەت خەلکان لەگەن پەرسىراوه كانياندا دەرچىن،
ئەوان دەمىننەوە كە كۆمەللىكىن كە ئەم نامۆيىھيان لە سەر لا
دەچىت كە ئىسلامى حەقه ئەودى بۇغىمىسى وە ھاۋەللانى
لەسەرى بون ئىستا زىاتر نامۆيە لەودى لە سەرتايى
ھەلدىنيەوە، ھەر چەندە بە شىۋازى ناواو دىاردەيى زىاتر
بلاوبۇتەوە بەلام ئىسلامى راستەقىنه زۆر نامۆيە وە ئەھلى
ئەم نامۆيانە زىاترۇزىاتر نامۇن لاي خەلکان ھەرچۈن كە يەك
كۆمەللىك زۆر كەمە بە رىزەدى ٧٣ كۆمەن چۆن ئىماندار كە
پابەندى رېبازى بۇغىمىسى بىت نامۇ نايىت لە نىوان زۆزىنەي

خەلکان کە شوينكە وتوى ھەواو ئارەزوانن ھەرييە كيان پابەند و

بەندىدى راۋ فيكىرى خۆيەتى ھەرودك بىنۇمىز دەفەرمۇيىت : -

(أَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَا عَنِ الْمُنْكَرِ حَتَّىٰ إِذَا رأَيْتُمْ شَجَاعًا وَهُوَ مُتَبَعًا وَدُنْيَا مُؤْثِرَةً
وَأَعْجَابَ كُلِّ ذِي رَأْيٍ بِرَأْيِهِ وَرَأْيُتَ امْرًا لَا يَدْلِكُ بِهِ فَعَلَيْكَ بِخَاصَّةٍ نَفْسُكَ وَإِيمَانُكَ وَ
عَوَامُّهُ ، فَإِنْ وَرَأَيْتُمْ إِيمَانَ صَبَرٍ الصَّابِرَ فِيهِنَّ كَالْقَابضَ عَلَىِ الْجَرْبِ) رواه الترمذى و ابن
ماجه و ابو داود). بۆه موسولىمانى راست كاتىيىك دى كە پابەندە بە

دینەكەى پاداشتى (٥٠) لە ھاوەلان بەددەست دىئى كە لە

سوونەنى اي داودو ترمزي دا بىنۇمىز (سأّلت رسول الله ﷺ عن هذه الآية
١٠٥ (المائدة) "يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مِنْ ضُلُّ إِذَا اهتَدَيْتُمْ" فقالَ بْلَى
اثئروا بالمعروف و تناهوا عن المنكر حتى اذا رأيتم شجاعا مطاعا و هو متبعا و دنيا مؤثرة
و اعجاب كل ذي رأي برأييه فعليك بخاصة نفسك و دع عنك العوام ، فَإِنْ وَرَأَيْتُمْ إِيمَانَ
الصبر ، الصبر فيهن مثل قبض على الجر . للعامل فيهن اجر خسین رجلا يعملون مثل
عمله. قلت : يا رسول الله ، اجر خسین منهم ؟ قال : (اجر خسین منكم)

وە ئەم پاداشتە مەزىنە بۆ ئەو نامۆيىھە كەورەيىھە لە ناو
خەلکاندا وە پابەندىيىھە بە سوننەوە لە كاتى تاريىك بىىنى و
ھەواو ئارەزوى ئەواندا ئەگەر ئىماندار بىھويىت ئەو رزقە
بەصىرىدەيىھە كە لە دینە كەيدا ھەيەتى وە سەھر سوننەتى بىنۇمىز

تىّ گەيشتنە كەيەتى بۆ كتابە كەي و دەبىنىت خەلکان لە سەر گومرايى و بىدۇھە و ھەواو ئارەزو دور كەوتىنە وەيان لە سيراتە مۇستە قىيم ئەوھى بۇغىيە و ھاۋەللانى لە سەرىي بون و بېھوپىت لە سەر ئەو رېچكە يە بىت با گۈئ نەدات بە تانە دژايەتى و ئازاردانى ئەھلى بىدۇھە و دور كەوتىنە وە خەلکى لىيىان ھەر چۈن پىشىنە كافرە كان دەيانكىد لەگەن پىشە و امان و ئەگەر بانگويان بکات بۆ ئەوھى كە لە سەرىيىتىن و دەستىتىن و دەكەن بە ئەوا قيامەتى لە سەر ھەلدىتىن و دژايەتى دەكەن بە گەورەو بچوکوھ ، ئەو غەربىيە بە دينە كەي لە بەر فاسدىي دىنى ئەوان، وە غەربىيە بە پابەندىيە كەي بە سوننە وە بەرامبەر پابەندى ئەوان بە بىدۇھە و فاسىدىيى عەقىدەيان، وە غەربىيە لە نويزىدا بەرامبەر خراپ نويزى كردنى ئەوان، وە غەربىيە لە رېچكەيدا بەرامبەر گومرايى رېچكەيان ، غەربىيە لە كەمىي رېشىدا بەرامبەر رېشە زۇرىيى ئەوان، غەربىيە لە تىكەلىيى كردنى بۆ ئەوان چۈنكە تىكەلىان دەبىت بەوھى كە ئەوان

ئارەزوی تىكەلىي كردنى ناكەن، وە لە كۆدا ئەو نامؤىيە لە
كارى دنياو ئاخىرىتىدا وە نابىنىت لاي زۆرىنەي خەلک كە^{كە}
يارمەتىدەر و سەرخەرى بن، ئەو زانايە لە نىوان جاھىلان دا،
ئەو خاودن سوننەيە لە نىوان ئەھلى بىدۇھە كان دا، بانگخوازى
لاي خوداو پىغەمبەرە كەيەتى لە نىوان بانگخوازى ھەواو
بىدەع، فەرمانكارە به چاکە و رېڭەرە لە خراپە كە ئەوان چاکە
لايان خراپەيە و خراپەش لايان چاکەيە.

جۇرى دوهمى نامؤىي:

نامؤىي نەريىنى كە نامؤىي ئەھلى باتىل و ئەھلى خراپەكاران
لە نىوان ئەھلى حەقدا وە غەربىيە لە نىوان حزبى حەق-حزب
الله و ئەواندا، كەواتە چارەسەر لە جاھىلييەتى پىشىن و
ئىستادا تەنها بانگخوازىي رېبازى نەھەبەر وە شوين كەوتۇھ
رسەقىنه كان لە بەندەكان، وە ھەر ئەمەش چارەسەرە بۇ سارىز
كردنى بىرىنەكانى ئومەت بە داپان و جودايىيە حزبى و

کۆمەلیه کان هەروەك خوای گەورە دەفەر ویت: "ام ھم شرکاء شرعا
لەم من الدین مالم يأذن به الله" هەروەها دەفەر مویت "قل اتى هدايى رېي
الى صراط مستقيم" هەروەها "اولئك الذين هداهم الله فهداهم اقتده.
ئەگەر خۆرى دلنىيابتى لە سەرەھەل ھات ئەوا پابەند و لە¹
خواترس و بە ئاگابە پېش ھەنگاونان، كە بەرە و كۆي دەي
نېيىت، پابەندبە بە كۆمەلى موسۇلمانان ، وە دورىبە لە
حزبايەتى و جودايى و دابړان و كۆمەلە کان، ئەمەش بەشىيکە
لەوهى كە عمر بن عبدالعزىز (خوا لىيان رازى بىت) نوسييويەتى
بۇ ھەندىيەك لە كارىيە دەستانى: -

"السلام عليكم، من وسىيەتتان بۇ دەكەم بە تەقوابى خواو
گۆيىرايەللىي ئەمرەكانى وە پىپەندىيى بە رېبىازو سوننەتى
پىغەمبەرەكەي، چونكە وازھىتان لە داھىنراوە كان ونکەر
شويىنگرەوهى سوننەتە كان، پىيويستە پابەندىن بە بە ويسىتى
پەروەردگار بۇتان دەبىتە پارىزەر، ئەمە سوننەتە و ئەوهى
دایناوه عالمە وە پىچەوانەكەي ھەلە و شىكست وجەھلە وە را زى

بن بهوهی پیشیناتنان له سه‌ری بون به علم و به‌رچاو رونی که
بهوه رزگاربون.

ئهوان پیشین و پیشکه‌وتون ئیوهش به هیدایت و درگرتن
دەتوانن له رېچکەی ئهواندا بن که داهینانەکان بەرپابون به
لادان لهو رېچکەیه وه بەیان کردنی هەمو دروستىي و پیکان
و رېچکەو هوکانى گەيشتن به رېگاى راستيان. رواه ابن بطة في
الابانة رقم ٣٢٢/١ واللالقائى برقم ١٦/.

ابن بطة (رحمه الله) دەلىت: ئەگەر گەنجىكت بىنى لە سەرهتاي
پىّگە يشتىندا لەگەل ئەھلى سوننەو جەماعە بو ئەوا ئومىد
پىّى بىت وه ئەگەر بىنيت لەگەل بىدەع و هەوا بو لىيى بى
ئومىد بە چونكە گەنج لە سەر ئەمۇدەيە كە لە سەری گەورە
دەبىت، وە دەلىت: گەنج گەشە دەكەت ئەگەر لە كۆرى ئەھلى
علم دا بىت دەشىت پارىزراو بىت بەلام ئەگەر پىچەوانەكەي
بىت ئەوا لە خەسارەت مەندان دەبىت، هەروەها دەلىت: بە
ئاگابن ھاوريتىيەتى كى دەكەن وە لە كۆرى كىدا دا دەنىشىن كە

ھەركەس لە سەر خۇرى ھاۋىيىكەھى دەبىت خودا پارىزراومان بىكەت لە ھاۋىيەتى شەرۇھ بان پارىزىت لە بى ئاگايىان و بەندىھى شەيتانەكان وە بان پارىزىت وە بانپارىزىت لە گومپاىيى و بەدوربىن لە ناشرىينى و نا دروستى كارەكان. وە ئەگەر بىنیت ئەوهى دابراوى كۆمەللى موسولمانانە بەناو و ناوارەرۆك بە دلىيابىي پىتى بلى ئەمانە جىاوازى من و تۆيە وە هاندەرى بە بۇ رېڭىڭى كۆمەللى موسولمان لەسەر رېبازى ي [يەھىمەن](#). خواى گەورە دەفەرمۇيىت " يأيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُنُوا مع الصادقين" التوبە/119. ابن عمر(رەزاي خواى لى بىت) دەلىت [يەھىمەن](#) فەرمۇيەتى " يَدِ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَمَنْ شَدَّ شَدًّا فِي النَّارِ" رواه الترمذى. قال "من فارق الجماعة شبرا فقد خلع رقبة الاسلام من عنقه" رواه احمد و ابو داود.

لە كۆتايدا بە پىيوىستى دەزانم كە ئاگادارتان بکەمەوە لە پوختهى ئەم توپشىنەدا بە بەلگە كان كە موسولمانان پابەندىن بە كۆمەللى موسولمانان بە بانگخوازيان بۇ لاي پەروەردگار بە رېبازى [يەھىمەن](#) تەنها و تەنها، وە ئاگاداركىدىيان لە دابرا

لە كۆمەللى موسولمانان وە ئەندامىتى لە ناو كۆ جوداكاندا وە
بە ئاگايى لە هەلەكانيان وە ئامۇزگاريان بە گەرانوھە بۇ
پىبازى راستى بىنەمەتلىك ئەوهى ئەو و ھاۋەللانى لە سەرى بون
وە ئوانەي شويىنيان دەكەون بە ئىحسان وە ھەموان كۆبنەوە
لەيەك كودا (كۆمەللى موسولمانان) وە خۆپارىزىن لە
نەخۆشىيى گومان، كە كۆمەل و حزىبەكان ھىنناۋىيانە تا لە
دونيادا سەركەوتوبىن وە لە رېزگاربوانى سزاى ئاخىرەت بىن، ئەم
كارە بۇ ھەلسەنگاندى كارى ئەم حزب و كۆمەلەن
بانگھېيشت كردىيان بۇ كۆبۈنەوەيان لە سەر مەنھەجى دەعوە
بۇ راستىكەرنەوەي رېچكەيان كە ھىدایەتى كتاب و سوننەبن.
ئەمە سېپىنەوەي حق نىيە لاي ئەم كۆمەل و حزب و بزوتنەوانە
پېوپىستە دادپەرەربىن بۇ بەيان كردىنى حق وە دەرخستىنى
باتل و ناساندى ئەھلەكەي وە بەرائەت بون لە جياوازىي و
جياوازكارانى ھەرييەكەيان بەوەي لايەتى لە خىر و لە شەرتا

گه رانه و هی هه ریه که یان بو ریبازی راست دروست به کتاب و

سوننه وه پابهندی ریبازی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ.

فَمَا أَصْبَتَ فِنَّ اللّٰهِ، وَمَا أَخْطَلَتْ فِنَّ نَفْسِي وَالشَّيْطَانِ، وَأَسْأَلُ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَى أَنْ يَجْعَلَنَا وَإِيمَانَكُم مِّنْ أَهْلِ الْعَرْوَةِ الْوُطْقَىِ الْمُتَسْكِنِينَ بِالسَّنَةِ وَالْحَرَيْصِينَ
عَلَى طَلَبِ الْعِلْمِ وَيَجْعَلَنَا هَدَاةً مُّهَتَّدِينَ غَيْرَ ضَالِّينَ وَلَا مُضَلِّلِينَ.
وَاللّٰهُ أَعْلَمُ،

وَآخِرُ دُعَوَانَا أَنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمَ وَارَكَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدَ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

awatimndjalal@gmail
.com

ناؤه رُوك

نامه	مکالمه	تاریخ	مکالمه	نامه
۱	بابد	۱۳۹۷/۰۶/۲۵	لایه پر	لایه پر
۲	نامه	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	نامه	نامه
۳	تیبینی سه باره	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	کتبه که	تیبینی سه باره
۴	کورت دزیان نامه	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	کی نووسه	کورت دزیان نامه
۵	پیشنه کی و درگیر	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	پیشنه کی نووسه	پیشنه کی و درگیر
۶	پیشنه کی نووسه	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	خالیه مهتمون	پیشنه کی نووسه
۷	درست بونی پرسیاره	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	دروست بونی پرسیاره	درست بونی پرسیاره
۸	که ناود روکی کتبه که	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	که ناود روکی کتبه که	که ناود روکی کتبه که
۹	دروست بونی پرسیاره	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	دروست بونی پرسیاره	دروست بونی پرسیاره
۱۰	دو تکمیلی کی گرنک له زمانی زاست له دسته واژه که له حهوت تویزند	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	دو تکمیلی کی گرنک له زمانی زاست له دسته واژه که له حهوت تویزند	دو تکمیلی کی گرنک له زمانی زاست له دسته واژه که له حهوت تویزند
۱۱	** حهوت تویزند بو ولام دانمه	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی کی گرنک له زمانی زاست له دسته واژه که له حهوت تویزند	** حهوت تویزند بو ولام دانمه
۱۲	تویزینی یه کدم / حیزبایه تی لای عهدرب پیش نیسلام	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی یه کدم / حیزبایه تی لای عهدرب پیش نیسلام	تویزینی یه کدم / حیزبایه تی لای عهدرب پیش نیسلام
۱۳	تویزینی دو دم / پیش نویی (هدی) نیسلام	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی دو دم / پیش نویی (هدی) نیسلام	تویزینی دو دم / پیش نویی (هدی) نیسلام
۱۴	بیدان کردنی و تهیه کی بغدادی	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی سییم / نا حیزبایه تی له سرهاتای نیسلام	تویزینی سییم / نا حیزبایه تی له سرهاتای نیسلام
۱۵	تویزینی چوارم / دابرانی تاقمیتی له کوئمه‌لی موسویمانان	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی چوارم / دابرانی تاقمیتی له کوئمه‌لی موسویمانان	تویزینی چوارم / دابرانی تاقمیتی له کوئمه‌لی موسویمانان
۱۶	تویزینی پیش جم / پیشگاهی تاقمان له کوئمه‌لی موسویمانان	۱۴۰۰/۰۱/۰۱	تویزینی پیش جم / پیشگاهی تاقمان له کوئمه‌لی موسویمانان	تویزینی پیش جم / پیشگاهی تاقمان له کوئمه‌لی موسویمانان

توبیخینی شهشم / کهوتنی تاقمه کان لمبه رد دم کوئملی موسولمانان

- ٦١ • گهشهی لمقه به کان لای ته هلهی هه واو ثاره زو
- عدقیده دrost و به سود پیوسته هه لینجر اوی بد لگه کانی قورثان بیت
- ٦٣ وته یه کی گرنگی ابن قیم
- ٧٧ - توبیخینی حوتدم / کوئملی موسولمانان لمبه رد دم بد نگاریه کان دا
- ٨٠ هه لوبیسته یه ک لم سهر ته هلهی بیدع
- ٨١ - (ولام) بو پرسیاری و روز ایتر او
- ٨٥ - نصولة کانی که ئەم ولام بیان له سه ر بونیاد نراوه
- ٩١ - بنەماي يە كەم : بنەپەت پابەند بونە به کتاب وسونە لە گەل کوئملی موسولمانان بەناو ناو دروک
- ٩٢ - سى و پىسته لكاوەك بو حالتى موسولمانان
- ٩٢ - باڭخوازى بو يەك بون و يەگرى زاناياني شسلام
- ٩٤ - لە فەتھى بوخارىدا و شەرەحى ابن الھجر
- ٩٥ بنەما يەك بو تاقىكىردەن وە ولاتان
- ٩٦ - كەيىندىتىك لە شىيخ الصلاحى
- ٩٩ - فەرمودەكى حذىقة بن اليمانى گىيچۈۋەتە وە
- ١٠٠ - بنەماي دوو دم : رېتىازى پىتغەمبەر اىتى
- ١٠١ فەرمودە (بدأ الاسلام غريبًا)
- ١٠١ - بنەماي سىيىھم : قواناغە کانى باڭخوازى بە رېتىاز

- له نهینیه کانی قورثان ۱۰۴
- عهقیده دrostت هوکاری زانستی به سوده ۱۰۴
- عهقیده دrostت هوکاری پاراستنه له خهسارهت مهندیتی ۱۰۵
- ته هلی سوننه ریتک ده کهون ته گهر کم جیاوازیشیان ههیت ۱۲۱
- بنه مای چواره : هوکاری کهیاندن ۱۲۸
- بنه مای پیتنجه : به هیزکردنی برایه تی له بنه مای ددعودا ۱۲۹
- بنه مای شهشم : موسولمان و کهپرانودی له قمه کان ۱۳۰
- نقلیلک له (ابن قیم) دوه لمه سر دینه کانی ته هلی زدوی ۱۳۳
- بنه مای حه وتم : له نه خشه موسولماندا ۱۳۳
- نویگه ریتی ناین ۱۳۴
- ناگادر کردن دوه له ههلهی گهوره ۱۳۵
- بنه مای هه شتم : لته واویتی اسلامدا ۱۳۶
- بنه مای نویم : فی الولا عالیرا ۱۳۸
- بنه مای ددهیم : کویی لمه سر بنه مای مهنهجمی پیغه مبه ر ۱۳۸

۱۳۹

- بنه‌مای یانزه : لەپایەكانى ديانەت

۱۴۰

- بنه‌مای دوانزه : ھەمو رېگا كان داخراون تەنها يەك رېگا نەبىت

۱۴۱

- بنه‌مای سیانزه : لەكەسەكانەرە

۱۴۲

- بنه‌مای چوارده : پەيانىتى لە اسلامدا نىيە

۱۴۳

- بنه‌مای پانزه : بەكەم زانىنى بىدۇعە

۱۴۴

- بنه‌مای شانزه : لەجيوازىيەكاندا

۱۴۵

- بنه‌مای حەقىدە : لە بنه‌مای دين لەسەرييەكتاپەرسىتى

۱۴۶

- بنه‌مای هەڙدە : لە پابەندىتى بە كۆمەللى موسولىنان

۱۴۷

- لە نوسراوه كان لەسەر فەرمودەي الاقتراق

۱۴۸

- كلام العدوى لەسەر حىزب

۱۵۰

- بنچىنهى حزبىايەتى لەفېرىعەونەرە بو بۇ قەوەكەمى

۱۵۲

- بنه‌مای نۆزدە : فەرمودەي ابن مسعود

۱۵۳

- زيانەكانى حزب

۱۵۴

دادېان لە كۆمەللى موسولىمان دو شىۋازن

- ۱۷۳ بهيانى . ۴ هوكاري بهريست لمهردهم بانگخوازي دروست
- ۱۷۵ ددرهنجامي نهندامي
- ۱۷۶ بو ريجكه کومهلى موسولمان
- ۱۷۸ ئامانجەكانى بهددىست نايەت تا
- ۱۸۱ بانگخوازى پىنك دىت لە ئامانچ و هوكار
- ۱۸۳ - بانگخوازى لەناو و ناودرەكدا ناگۈپىت تەنها لە شىوازدا نەبىت
- ۱۸۵ - چەند وتهىيەكى گرنگى پېشىنىي سالخ
- ۱۸۸ - دەزگايىيەكى چاودىرىي بوڭارى بانگخوازى
- ۱۸۹ - توپىئىينىيەكى مەزنى (ابن قيم) لەسەر نامؤىيى دىن
- ۱۸۹ - جۆزەكانى نامؤىيى
- ۱۹۳ - جۆزى يەكەمىي نامؤىيى
- ۱۹۴ - جۆزى دووھەمىي نامؤىيى
- ۱۹۵ - نوسراوەكەي عمر عبدالعزيز
- ۱۹۶ - ووتەيەكى ابىن بطة